

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Táňa Laštůvková

VI. ročník – PED – SP

Kombinované studium

Hodnocení studijního programu

„Pedagogika – sociální práce“ při Pedagogické fakultě
univerzity Palackého z hlediska motivace absolventů

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Václav Klapal, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 2. 4. 2010

.....

podpis

Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. PaedDr. Václavu Klapalovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

Zároveň chci poděkovat Mgr. Haně Vykydalové, která mi svými poznatky z praxe sociální pracovnice přispěla k realizaci této diplomové práce.

„Vzdělání musí být snadno dostupné a jeho obsah musí odrážet potřeby reality. Jeho snadná dostupnost je podmínkou rozvoje demokracie.“

T. G. Masaryk

ÚVOD

Studium oboru Pedagogika-sociální práce (dále jen PED-SP) při Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen PdF UP v Olomouci) má dlouholetou tradici. Studijní program vznikl v devadesátých letech minulého století a odpovídal na tehdejší aktuální potřeby sociálního odvětví.

V roce 1992 byl pod Katedrou psychologie a patopsychologie garantován studijní obor Pedagogika-sociální péče. Od této doby se hodně změnilo. Studijní program Pedagogika-sociální práce, je dnes garantován Ústavem sociálních studií. Ústav pedagogiky a sociálních studií vznikl na PdF UP v Olomouci 4. března 2009. *„Jeho zrodu předcházela dlouholetá působnost Katedry pedagogiky s celoškolskou působností, která byla na PdF UP v Olomouci vytvořena v roce 1990 sloučením kateder pedagogiky všech ostatních fakult UP připravujících učitele. Ústav vznikl z potřeby zabezpečit neučitelské obory garantované katedrou odborníky, kteří byli rozptýleni na různých pracovištích fakulty a soustředit je za účelem lepší spolupráce. Zařazení neučitelských oborů v průběhu posledních 20 let na Pedagogické fakultě reaguje na potřeby praxe a vychází z příbuznosti studijních a vědních oborů.“*¹

To vytváří prostor k zamyšlení se nad kvalitou studia a uplatnění se absolventů na trhu práce. Na základě reflexe studentů jak prezenční tak kombinované formy studia lze poukázat na pozitivní a negativní stránky v terciární přípravě. Sociální práce si udržuje pozici studijního oboru, o který je mimořádný zájem. To, co činí obor tak atraktivní souvisí zejména s požadavky zaměstnavatelů na profesionální řešení problémů v sociální oblasti. Na základě dat ze statistického úřadu Olomouckého kraje a informačních zdrojů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí a v neposlední řadě z hodnocení studijního programu studenty lze částečně naznačit, jakým směrem by se mělo vzdělávání vztahující se k této oblasti dále ubírat.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. Část teoretickou a část praktickou. Část teoretická je dále členěna na čtyři základní kapitoly. Úvod do problematiky sociální práce v České republice (dále jen v ČR) je stručným

¹ <<http://www.upss.cz/o-nas/>>. [10. 2. 2010]

přehledem širokého okruhu řešení lidských problémů, do kterého tento obor zasahuje. Další stěžejní kapitola „Vzdělávání v sociální práci“ je věnována rozšíření oboru po roce 1989 a přehledu možností se v tomto odvětví dále vzdělávat. Legislativní úpravu sociálního fungování jsem podrobněji zpracovala v kapitole „Zákonné normy“, které zabezpečují harmonické vztahy mezi lidmi a institucemi kteří se setkávají na poli sociální práce a které upravují vzdělávání. Poslední kapitola je zaměřená na osobnost sociálního pracovníka a jeho kompetence potřebné k vykonávání této profese. Součástí poslední kapitoly jsou podkapitoly, které mapují nabídky práce v sociálním odvětví a náhled do budoucího vývoje sociální práce v Olomouckém kraji.

Praktická část je realizací šetření. Cílem je zjistit a analyzovat, zda jsou studenti spokojeni se studiem oboru PED-SP při PdF UP v Olomouci za dobu čtyř let studia a zda splnilo jejich očekávání. Vzhledem k tomu že mě zajímal i názor lidí z oboru, provedla jsem šetření i mezi poskytovateli sociálních služeb. Protože se dívali na studijní program z jiného úhlu pohledu, jejich postřehy a připomínky nabitě praktickými zkušenostmi získanými v praxi, mi přinesly odpovědi na některé otázky, jež by se daly jen těžce statisticky zpracovat.

Výstupem této diplomové práce jsou případné připomínky ke studiu tohoto oboru.

OBSAH

ÚVOD

1 ČÁST TEORETICKÁ

1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY SOCIÁLNÍ PRÁCE V ČR	9
1.1.1 Trojí pojetí sociální práce	9
1.1.2 Charakteristika sociální práce	13
1.1.3 Vztah sociální práce k jiným vědním oborům	14
1.1.4 Aktivity a metody sociální práce	16
1.1.5 Sociální stát	18
1.1.6 Sociální politika	20
1.1.7 Motivace v sociální práci	22
1.2 VZDĚLÁVÁNÍ V SOCIÁLNÍ PRÁCI	25
1.2.1 Vznik oboru sociální práce (situace po roce 1989, vznik nových pracovišť se specifickými požadavky na sociálního pracovníka)	25
1.2.2 Asociace vzdělavatelů v sociální práci	28
1.2.3 Dnešní podoba vzdělávacího programu Pedagogika-sociální práce při Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci	29
1.2.4 Další možnosti studia sociální práce v ČR	32
1.3 ZÁKONNÉ NORMY	33
1.3.1 Zákon o sociálních službách (zákon č. 108/2009 Sb., o sociálních službách , ve znění pozdějších předpisů)	33
1.3.1.1 Kompetence sociálního pracovníka	34
1.3.1.2 K problematice pracovníků v sociálních službách	35
1.3.1.3 K akreditaci studijních vzdělávacích programů	35
1.4 POŽADAVKY NA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	36
1.4.1 Formy dalšího vzdělávání sociálních pracovníků	36
1.4.2 Poskytovatelé sociálních služeb v Olomouckém kraji	37
1.4.2.1 Sociální poradenství	37
1.4.2.2 Služby sociální péče	38
1.4.2.3 Služby sociální prevence	41
1.4.3 Požadavky na sociálního pracovníka v Olomouckém kraji	45
1.4.4 Nabídky práce v sociálním odvětví v rámci Olomouckého kraje	46

1.4.5 Vliv demografického složení obyvatelstva na požadavky sociálního pracovníka	47
---	----

2 ČÁST PRAKTICKÁ

2.1 VÝCHOZÍ POZNATKY O SOCIÁLNÍ PRÁCI A TVORBĚ VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	51
2.2 PŘÍPRAVA ŠETŘENÍ	52
2.2.1 Formulace cílů a úkolů šetření	52
2.2.2 Metody šetření	52
2.2.3 Dotazníky a jejich konstrukce	54
2.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	55
2.3.1 Charakteristika výzkumného vzorku	55
2.3.1.1 Kombinovaná forma studijního programu PED-SP při PdF UP v Olomouci	55
2.3.1.2 Prezenční forma studijního programu PED-SP při PdF UP v Olomouci	56
2.3.1.3 Potencionální zaměstnavatelé absolventů oboru PED-SP	56
2.4 ORGANIZACE VLASTNÍHO ŠETŘENÍ	57
2.5 ANALÝZA VÝSLEDKU ŠETŘENÍ	58
2.5.1 Výsledky šetření u kombinované formy studia PED-SP při PdF UP v Olomouci	60
2.5.2 Výsledky šetření u prezenční formy studia PED-SP při PdF UP v Olomouci	71
2.5.3 Výsledky šetření u potencionálních zaměstnavatelů v oboru sociální práce	83
ZÁVĚR	88
SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY	95
SEZNAM PŘÍLOH	97
PŘÍLOHY	98
SLOVNÍK CIZÍCH SLOV	128

ČÁST TEORETICKÁ

1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY SOCIÁLNÍ PRÁCE V ČR

1.1.1 Trojí pojetí sociální práce

Sociální práce je teoretickou i praktickou disciplínou vycházející z mnoha vědních oborů. Využívá poznatků psychologie, sociologie, ekonomie, práva, pedagogiky, lékařství a jiných vědních disciplín. Vzhledem k této své multiparadigmatičnosti dosud nebyla jednoznačně definována. Přes svou šíři záběru je však její úkol jasně vymežitelný - je jím snaha řešit na profesionální úrovni problémy lidí nacházejících se v obtížných životních situacích. Tento pohled umožňuje sociální práci pojímat problémy člověka jako obtíže přesahující jisté hranice a ovlivňující nejen jeho samého, ale celé jeho sociální okolí.

Pojem sociální práce má několik významů. Pavel Navrátil definuje sociální práci jako: „*umění, vědu a profesi, která pomáhá lidem řešit jejich osobní, skupinové (zvláště rodinné), problémy.*“² Sociální práce patří mezi **profese** pomáhající. **Vědou** jí nazýváme proto, že disponuje teorií, metodami výzkumu a předmětem svého zkoumání. Někteří z nás vnímají sociální práci jako určitý druh **umění**, jelikož vyžaduje od lidí, kteří ji vykonávají schopnost porozumět individuálně určeným potřebám jedinců, aktivizovat je a pomoci jim v řešení nepříznivé sociální situace.

1. Sociální práce – profese nebo povolání

Sociální práce za určitých podmínek může být vnímána jako ideální profese. Spojuje se v ní mnoho rozmanitých dovedností a schopností řešit vznikající problémy.

Jedním z hlavních profesí, které determinují systém sociální práce, je povolání sociálního pracovníka. Jako synonymum se využívá poradce, kontaktní pracovník, streetworker, správce sociálních dávek atd.) Již na první pohled je zřejmé, že

² NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce*, Brno: Marek Zeman, 2000. s. 6.

oblast působnosti sociálního pracovníka, zabírá širší spektrum kompetencí.

Základním znakem každé profese je **systematická, teoretická základna znalostí a dovedností**. Nové poznatky v oboru musí být rozvíjeny v návaznosti na současnou sociální politiku státu. Časté transformace politického dění se odráží ve změnách naší legislativy. Úkolem resortních institucí zabývajících se sociální prací je pružně reagovat na neustálé změny ve vyhláškách a zákonech, čímž vzniká potřeba neustálého vzdělávání sociálních pracovníků. Všude na světě jsou při výkonu sociální práce rozhodující praktické dovednosti, které odlišují úspěšné sociální pracovníky od neúspěšných. Ti úspěšní dokáží spojovat sociologické a psychologické poznatky, lokální, regionální a globální hlediska.

Jedním z důležitých atributů tohoto povolání je **autorita**. Profesní autorita sociálního pracovníka je vnímána z několika stran. Ze strany klienta, spolupracujících profesí (např. Policie ČR, lékaři, pedagogičtí pracovníci), široké veřejnosti, médií i sociálních pracovníků samotných. **Respekt** má dvojí význam – vzbuzuje strach, ale i úctu. Někdy záleží na tom, kterou instituci sociální pracovník reprezentuje. Respekt se odvíjí od osobnosti samotného sociálního pracovníka.

Jelikož výše uvedené povolání patří mezi pomáhající profese, které mohou bez řádného dohledu nesmazatelně poškodit klienta, podléhá v určitých bodech kontrole stran profesních organizací. Mezi ty, které zasahují do vzdělávání sociálních pracovníků, patří Asociace vzdělávání v sociální práci a Akreditační komise MŠMT pro sociální vědy³.

Důležitou roli v profesi sociálního pracovníka hraje **etický kodex** regulující jeho chování a jednání a **profesní kultura**, která zahrnuje profesní hodnoty a normy odrážející se v interakci mezi sociálním pracovníkem, organizací a klientem, který si přichází do instituce pro odbornou pomoc.

Tyto charakteristické znaky jsou podstatou pro rozlišení mezi profesionálním a neprofesionálním statutem, který úzce souvisí s autoritou sociálního pracovníka.⁴ Česká sociální práce všechna tato kritéria splňuje, a přesto nemá tak vysokou sociální prestiž jako například profese učitele, lékaře nebo právníka.

Sociální práce je flexibilní profese ovládající postupy, kterými vždy znovu

³ MŠMT: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-vedy>>. Stálé pracovní skupiny akreditační komise, [20.12.2009]

⁴ JANEBOVÁ, R. *Otázky k profesionalizaci sociální práce*, Sociální politika Noviny Ministerstva Práce a Sociálních Věcí, 2005, Ročník 2. Číslo 4. s. 4.

vhodně reagující na nově nastalé situace. Je užitečná při odhadu rizikových faktorů a při vytváření partnerských vztahů. Je nezastupitelná a pro klienty sociálních služeb potřebná. Představuje vzrušující a náročné povolání, které si zaslouží náležité ocenění, jak morálního, tak materiálního charakteru. Sociální práce nemůže být nikdy snadná, ale má zaručenou budoucnost.

2. Sociální práce jako věda

„Sociální práce je vědou, neboť disponuje a dále vytváří teorie vysvětlující vznik a řešení individuálních, skupinových a komunitních problémů.“⁵

Dnešní komplikované společenské uspořádání sebou přináší rozsáhlou řadu sociálních situací, které kladou na sociálního pracovníka vysoké požadavky na odbornou způsobilost, schopnost pracovat s novými informacemi a reagovat na neustálé společenské a legislativní změny. Pro sociální pracovníky jejich profese znamená neustálou sebereflexi a celoživotní vzdělávání.

V rámci české sociální práce převládá definice založená na „sociálním fungování“.⁶ Laicky řečeno to znamená, že lidé a prostředí jsou v neustálé interakci, přičemž prostředí klade na člověka určité požadavky. V případě, že jednotlivec tyto požadavky nezvládá, nastupuje pomoc sociálního pracovníka.

Cílem sociální práce je sladit kapacitu a potřeby klienta s požadavky společnosti, čímž se docílí sociálního fungování.⁷ Skloubit teorii sociální práce s praxí se mnohdy mívá účinkem.

Sociální práce byla odedávna součástí lidské společnosti. Jako vědecká disciplína se zformovala až počátkem 19. století v důsledku společenských tlaků způsobených průmyslovou revolucí a zájmem o uplatňování vědeckých teorií v různých oblastech.

⁵ NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce*, Brno: Marek Zeman, 2000. s. 7.

⁶ NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce I*, Brno: Sociologické nakladatelství. 2001. s. 8-12.

⁷ JANEBOVÁ, R. *Otázky k profesionalizaci sociální práce*, Sociální politika Noviny Ministerstva Práce a Sociálních Věcí, 2005, Ročník 2. Číslo 4. s. 4.

3. *Sociální práce jako umění*

V profesi sociálního pracovníka nejde jen o to, aby člověk disponoval širokým vědním základem. Musí ovládnout umění pomáhat lidem tak, aby se na naší pomoci nestali závislími. Lidé by měli po naší intervenci sociální pomoci dokázat dál sami zvládat životní překážky a problémy vycházející z jejich sociálního prostředí, a přitom by si měli zachovat svoji důstojnost, čest, ohleduplnost, úctu k druhým lidem a vyvarovat se sociálně patologického jednání.⁸ Porozumění potřebám lidí, citlivé využití vědomostních kompetencí, uvědomění si hodnot lidského života, orientace v sociálním prostředí – to vše je uměním, kterým by měli disponovat sociální pracovníci.

4. *Východiska sociální práce*

Níže jsou uvedeny hodnoty podle P. Navrátila⁹ (shrnující dosavadní definování sociální práce), které by sociální práce měla vyjadřovat:

- Základním východiskem sociální práce je orientace na problémy, jejich diagnostika a řešení.
- Je umění založené na vědě a hodnotách.
- Sociální práce se stále rozvíjí, aby pružně reagovala na rychle se měnící sociální prostředí. Vznikla jako legitimní instituce společnosti, jejímž úkolem je pomáhat lidem v nouzi.
- Sociální práci jsou hodnoty, které jsou běžně zastoupeny ve společnosti. Jako jsou solidarita, pomoc, soucit.
- V sociální práci se uplatňují tři typy znalostí. Jsou to **verifikované znalosti**, **hypotetická tvrzení** (vycházejí z dosavadních poznatků a vyžadují přeměnu do ověřených znalostí), **domněnky** (praktická moudrost, kterou je potřeba transformovat do ověřených znalostí).
- Internalizace znalostí, dovedností a hodnot je základní charakteristikou sociálního pracovníka.
 - Sociální pracovník respektuje svobodné rozhodování klienta a podporuje

⁸ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, Praha: Portál. ISBN 80-7367-002-X. 2005. s. 6.

⁹ NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce*, Brno: Marek Zeman, 2000. s. 8.

jeho aktivitu při řešení jeho sociální, problémové situace.

- Usiluje o humanizaci sociálních institucí a zvyšuje tak schopnost reagovat na lidské potřeby.
- Podporuje klienta při řešení problému akceptací, důvěrou upřímností a zodpovědným zacházením s konfliktem.
- Sociální pracovník respektuje specifika rozmanitých populací.
- Jsou zodpovědní za rozvoj své morální úrovně, kvalitu vykonávané praxe a za rozvoj svých znalostí a dovedností v rámci své profese.

1.1.2 Charakteristika sociální práce

Od narození prochází člověk procesem socializace. Vlivem výchovného působení se formuje život člověka. Je pod nepřetržitým tlakem **sociálního prostředí**. V dětství do života člověka zasahují rodiče, učitelé, pedagogové, vrstevníci. Všichni vyvíjí snahu usměrňovat naše chování, motivovat nás ke společensky přijatelným výkonům, jak ve škole, tak i ve volném čase. V dospělém životě se na utváření naší osobnosti podílí spolupracovníci, přátelé, zkrátka lidé, se kterými člověk tráví většinu svého času.

Pokud jedinec nemůže některé překážky v životě zvládnout sám z důvodu nemoci, věku, postižení, těžké životní situace, je snahou společnosti, aby dopady byly co možná nejmírnější. S. Klapilová charakterizuje sociální práci takto: *„Úkolem sociální práce je napomáhat socializaci a resocializaci jedinců, skupin a komunit, které nejsou schopny se vlastními silami adaptovat na své životní prostředí nebo nejsou schopny toto prostředí měnit.“*¹⁰

V užším pojetí je sociální práce determinována jako záměrná a připravená intervence sociálního pracovníka do problémového sociálního prostředí klienta za účelem diagnostikovat, řešit a vyvolat pozitivní změny u jedinců se sociálními problémy. Obsáhlost sociálních problémů, kterými se tento vědní obor zabývá, má široké spektrum zájmu. Jak uvádí Matoušek a kol.¹¹ *Sociální práce se uplatňuje zejména v těchto problémových oblastech:*

- *se zneužívanými, týranými a zanedbávanými dětmi a jejich rodinami,*

⁹ KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 1999. ISBN 80-7067-699-8. s. 58.

¹¹ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, Praha: Portál. ISBN 80-7367-002-X. 2005. s. 6-8.

- s osamocenými rodiči, s rodinami v rozvodu,
- s mnoho problémovými rodinami,
- se zdravotně znevýhodněnými,
- s lidmi s mentálním postižením,
- s duševně nemocnými,
- se starými lidmi,
- s lidmi umírajícími v hospici,
- s uživateli drog,
- s oběťmi násilí v rodině,
- s ženami, které poskytují placené sexuální služby,
- s rizikovou mládeží,
- v rámci probační a mediační služby,
- s nezaměstnanými,
- s bezdomovci,
- uprchlíky.

V širším pojetí zahrnuje sociální práce chod správního aparátu a organizaci jednotlivých složek sociální pomoci jako je rozdělování dávek sociální péče ve veřejné správě, organizace institucí pro problémové skupiny lidí, spolupráce s dalšími odborníky v péči o člověka. V této souvislosti rozlišujeme mezi dvěma pojmy. Soustava organizací, které zabezpečují sociální ochranu občanů, spadá pod **sociální správu**.¹² Strategii, jak má sociální správa fungovat se zabývá **sociální politika**. Rozhodování v oblasti politiky, prosazování a realizování politických záměrů by měly vést k sociální ochraně občanů.

1.1.3 Vztah sociální práce k jiným vědním oborům

Sociální práce zaujímá hraniční postavení mezi celou řadou vědních disciplín, které se zabývají životem člověka. Mezi **příbuzné obory sociální práce** patří zejména psychologie, pedagogika, sociologie, sociální politika, zdravotní nauky, psychiatrie, filozofie, etika a právní vědy.¹³

Psychologie má široké využití ve všech činnostech, v nichž vstupujeme do

¹² HUDEČKOVÁ, H., Kučerová, E. *Úvod do sociální politiky*, Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 2003. ISBN 80-213-1086-3. s. 3.

¹³ KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 1999.

kontaktů s druhými lidmi. Ať už se jedná o vývojovou psychologii, která studuje celoživotní vývoj člověka nebo psychologii osobnosti, v níž jde o sebepoznání a sebepochopení člověka nebo psychologii motivace. Pokud dojde ke konfliktu mezi dvěma motivy a neuspokojení důležitého motivu, zvláště pokud je tento motiv vytěsňen z vědomí, může docházet k poruchám celé osobnosti. Tématem sociální psychologie je, jak naše osobnost funguje ve společnosti, která jí vtiskuje většinu základních rysů.¹⁴

Pedagogika jako věda o výchově zabývající se výchovně vzdělávacím procesem, jež ovlivňuje sociálně problémové jedince a skupiny, čímž plní sociální funkci. Takto má velmi úzkou vazbu na sociální pedagogiku, která je zaměřená na prevenci a terapii sociálních deviací jedinců a sociálních skupin.¹⁵

Sociologie a sociální práce mají společný předmět svého zájmu. Předmětem není člověk jako individuum, ale člověk pohybující se v různých sociálních skupinách, kde se spojuje s jinými lidmi. Sociologie jako taková řeší problémy vzniklé s modernizací společnosti.¹⁶

Sociální politika jak ji definuje Hudečková & Kučerová, je institucionálně zakotvené záměrné úsilí, vyjádřené specifickými programovými cíli, aktivitami a prostředky, směřující k ochraně, reprodukci a rozvoji sociálního systému nebo jeho částí, skupin jednotlivců.¹⁷

Cílem **zdravotních nauk** je léčit klienta medikamentózně. Sociální práce se potom stará o zabezpečení klienta po ekonomické stránce, sociální a materiální.

Psychiatrie se zaměřuje na léčení onemocnění klienta z pohledu medicínského. Sociální pracovník se zajímá o lepší sociální fungování klienta, včetně společenských, komunitních faktorů a interakcí.

Filozofie je soustavné, racionální a kritické zkoumání skutečnosti, světa a člověka, případně i toho, co je přesahuje. Ve spojení se sociální prací řeší například hierarchii mravních hodnot, dobro a zlo apod. Sociální filozofie se ptá po filozofických souvislostech sociálního systému, řeší problematiku spojenou se

¹⁴ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti obor v pohybu*, 5. Vyd. Praha: Grada Publishing., a.s. 2007.

¹⁵ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.*, Olomouc: Nakladatelství Hanex, 2002.

¹⁶ přednášky Mgr. Miroslav Dopita, Ph.D.

¹⁷ HUDEČKOVÁ, H., KUČEROVÁ, E. *Úvod do sociální politiky*, Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 2003.

společností. Souvisí s používáním pojmů, jako jsou sociální stát, sociální vrstvy, sociální status, veřejnost a její proměny a další.

Etika pomáhá sociálním pracovníkům, aby se dokázali orientovat v případě, kdy mají učinit rozhodnutí, které spadá do oblasti morálních dilemat a problémů. Příkladem etického problému je tedy situace, kdy si je sociální pracovník vědom potřeby intervence, ale protože klient nesplňuje kritéria stanovená institucí, v níž pracovník působí, nemůže mu ji poskytnout. Matoušek se k otázce etiky vyjadřuje takto: „*Etická dilemata vznikají tehdy, cítí-li sociální pracovník, že stojí před dvěma nebo více stejně nevhodnými možnostmi, které představují konflikt morálních principů*“¹⁸. Například konflikt práva klienta na sebeurčení a povinnosti sociálního pracovníka chránit zdraví klienta. Není přitom jasné, které rozhodnutí bude přijatelnější.

Právní vědy zaopatřují sociální práci po stránce právní a legislativní. Stěžejní právní předpisy lze rozdělit do tří skupin. Sociální legislativa, pracovněprávní legislativa a mzdová legislativa jsou upraveny zákony, nařízeními vlády a prováděcími vyhláškami.¹⁹

1.1.4 Aktivity a metody sociální práce

Výčet **aktivit sociální práce** nemůže být zcela vyčerpávající. Vždy je velmi zobecňující. Některé aktivity se kryjí s aktivitami jiných profesí. Jak uvádí Navrátil, sociální práce usiluje o zlepšení sociálního fungování individuů a sociálních skupin tím, že realizuje aktivity zaměřené na jejich sociální vztahy. Sám rozčlenil tyto aktivity do tří stěžejních skupin:

- **Aktivity směřující k odstranění problémů klienta** formou kurativní a rehabilitační. Kurativní spočívá v odstranění faktorů, které problém způsobily. Například zprostředkování práce nezaměstnanému, umístění dítěte do náhradní rodinné péče, poskytnutí sociální dávky. Rehabilitační znamená zprostředkování pomoci formou terapie. Usnadňuje klientovi adaptaci na novou situaci jako je například psychosociální podpora dítěte při zvykání si na život v dětském domově. Nevede k úplnému odstranění problému. Jde o

¹⁸ MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. I. Vyd. Praha: Portál. 2003. s. 22.

¹⁹ MPSV: <<http://www.mpsv.cz/cs/3458>>. *Přehled právních předpisů vydaných v rámci věcné působnosti MPSV*. [30. 1. 2010]

přizpůsobení života klienta jeho nemoci, problémové situaci.

- **Aktivity podporující rozvoj potenciálu klienta.** Sem patří rozvojové aktivity namířené na schopnost klienta vstupovat do sociálních interakcí, jako jsou skupinová sezení. Vzdělávací aktivity jsou zaměřené na informovanost veřejnosti o specifikách určitého problému a návrzích jeho řešení.
- **Aktivity preventivního charakteru** jsou zaměřené na včasné objevení, kontrolu a vyloučení faktorů, které narušují sociální fungování. Dále se jedná o tzv. komunitní sociální práci, jako příklad uvádím Preventivně informační službu Policie ČR, jejímž úkolem je preventivně působit na školských výchovných zařízeních.²⁰

Metody sociální práce

Tradiční sociální práce zdůrazňuje tři základní metody, které se vztahují na volbu intervence a její různé formy v práci s klientem.

P. Navrátil se vyjadřuje k metodám sociální práce stručně a rozděluje je do tří skupin na casework, skupinovou práci a komunitní organizaci.

I. Řezníček se do detailu vyjadřuje k jednotlivým skupinám a dále je rozčleňuje:

1. Individuálně zaměřená intervence, tzv. casework. Je založená na přímé komunikaci sociálního pracovníka a klienta, tzv. face to face“ (tváří v tvář). Řezníček definuje přístupy sociálního pracovníka ke klientovi podrobněji ve své publikaci následovně:²¹
 - Vytvoření soustředěného cílového přístupu, tzn. sestavení pořadí problémů podle důležitosti. Základem úspěšné a účinné intervence je vstřícnost, empatie (vcítění), respekt vřelost a opravdovost vůči klientům. Klade důraz na nonverbální komunikaci, dotazování, plánování rozhovoru, poskytování informací a rad, povzbuzování a poukazování na obvyklou situaci, podmiňování a podobné behaviorální techniky, nácvik chování, dohoda o modifikaci chování, výměna rolí, konfrontace, změna perspektivy, zadávání domácích úkolů, rozhodování na papíře, rozhodování mezi účelem a prostředky, brainstorming, řešení

²⁰ NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce*, Brno: Marek Zeman, 2000. s. 8.

²¹ ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*, Praha: Sociologické nakladatelství. 1994. ISBN 80-85850-00-1. s. 43-62.

mezi osobního konfliktu.

2. Intervence v rámci skupiny. Podle některých teorií sociální práce odlišnosti individuální a skupinové sociální práce zcela ignorují. Opírají se o fakt, že intervence sociálního pracovníka se účastní nejen samotný klient, ale i jeho rodina, škola, přátelé, a tím je považován zásah za skupinovou terapii. Skupinová práce měla vždy obsah zaměřený spíše rekreačně (působící jako prevence), pedagogicky (jde o rozšíření schopností a dovedností klienta) a kulturně sociální (soustředěné na rozhodovací proces a řešení problémů, se svým účelem blíží k sociální práci orientované již k samotným problémům).
3. Komunitní práce. Jejím posláním je mobilizace občanské svépomoci s různými formami státních nebo lokálních rozvojových programů. Je pro ni typické, že se uskutečňuje pro větší množství lidí. Je k ní potřeba spolupráce státní a politické moci, občanských aktivistů a sociální pracovník zde funguje jako podněcovatel a organizátor. Tato aktivita vede ke zlepšení života v komunitách a podněcuje výchovu k hygieně, integraci přistěhovalců, eliminaci zločinnosti, ke zvelebování okrajových městských čtvrtí. Jejimi nástroji jsou fundraisigové aktivity, které mají za úkol získat finanční prostředky.

1.1.5 Sociální stát

V předchozí kapitole jsem vymezila termín sociální práce. Dalším důležitým pojmem je „sociální stát“. Tento termín se rozšířil a začal používat teprve v novověku. Determinace státu spadá spíše do pojmosloví sociologie. Pojem stát je odvozen od latinského „status“ a vystihuje řád, stabilitu. Nejčastěji citovaná definice státu pochází od M. Webera, který státem rozumí: *„Lidské společenství, které (úspěšně) vykonává monopol legitimního užití fyzické moci uvnitř daného území.“* Pojem „sociální“ má podle Ivo Řezníčka v českém jazyce dva významy: *„V první řadě je synonymem k pojmu společenský, v užším slova smyslu označuje jevy, které se zpravidla týkají problémů ekonomicky nestabilní skupiny společnosti, jež vyžaduje řešení. V angličtině se používá termín **welfare state** a*

vyjadřuje vztah státu k sociální oblasti života společnosti.“²²

Co je tedy úkolem sociálního státu, bereme-li ho jako funkci státu a jak souvisí s problematikou sociální práce? Existuje mnoho rozličných typologií státu. Níže uvádím **typologie moderního státu** podle I. Řezníčka, které jsou relevantní k řešení problematiky sociálního státu:

1. Sociálně liberální model - sociální nerovnost není omezována a považuje se za funkci výkonu a zásluh, kdy zásahy státu jsou omezené na minimum.
2. Sociálně demokratický model – rozvoj sociálních služeb a větší míra redistribuce příjmu, tzv. plánované hospodářství.
3. Demokratický socialismus – rozvoj sociálních služeb a široká redistribuce příjmů a společenských zdrojů s cílem dosáhnout širokou sociální rovnost, jež vychází z kritiky nedostatků kapitalismu, které chce řešit na principech socialistických ideálů.

Například, co se týká sociálního pojištění, převzala Česká republika, stejně jako Slovensko, Maďarsko a Polsko „Bismarckovský model sociálního zabezpečení. Tento proces probíhal ve všech odvětvích sociální práce, nejen v oblasti sociálního pojištění.²³ Česká společnost se začala setkávat se sociálně patologickými jevy, což před rokem 1989 nebylo pro širokou veřejnost obvyklé. Příčinou byla cenzura a utajování veškerých patologických a nežádoucích jevů. Po změně politického systému začaly velkou úlohu sehrávat média a velký zájem společnosti o veřejnou činnost státní správy. Sociologové se snažili předvídat vývoj v sociální sféře. Stát se musel začít věnovat sociální problematice více, než bylo dříve běžné.

Někteří sociologové se během vývoje moderního sociálního státu k problematice jeho funkce vyjádřili ve vztahu k řešení sociální problematiky následovně:

D. J. Levy rozdělil funkce státu na **základní** - obrana státu, vynucení práva a pořádku a udržování úrovně měny. Pole státní sociální politiky bral jako funkci **rozšiřující** a to pouze v případě, že žádná jiná instituce není schopna tuto službu poskytovat. Jedná se o tzv. ortodoxní konzervatismus.

²² VEČEŘA, M. *Sociální stát, východiska a přístupy*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2001. ISBN 80-85850-16-8. s. 11.

²³ C. ASPALTER, K. JINSOO and P. SOEJUNG. *Analysing the welfare state in Poland, the Czech republic, Hungary and Slovenia: an ideal – typical perspective*, Social Policy and Administration, vol. 43. 2009.

Náš sociolog A. I. Bláha usiloval o prosazení sociální spravedlnosti směřující k vytvoření funkční rovnosti, tzv. sociálně etizační funkci. Svým myšlením patřil mezi představitele libertariánského liberalismu.

Socialistický stát plní širokou škálu funkcí a tím přímo i nepřímo zasahuje do všech oblastí společenského života, stává se monopolním úřadem sociální politiky.²⁴ Sociální práce je tedy činnost, kterou zabezpečuje stát pomocí institucí, které tuto aktivitu zabezpečují. **Sociální funkce státu** znamená více, než činnost. Vyjadřuje konečný účinek činnosti. Je výsledkem dlouhodobě trvajících procesu, při intervencích ze strany státu je očekáván určitý sociální systém.

Pojem sociální stát, jak byl vymezen, je třeba spojovat a vysvětlovat společně s termínem sociální politika.

1.1.6 Sociální politika

Problematika sociálního státu úzce souvisí s politickým uspořádáním moderního státu. Sociální práce měla před rokem 1989 ryze administrativní charakter (kapitola 1.2.2), chci osvětlit konflikt mezi novým politickým systémem v České republice a sociálním státem. Po volbách v roce 1992 bývalý předseda vlády Václav Klaus neustále obhajoval dogma „kapitalismus bez přívlastků“, a tak se většině společnosti této republiky zdálo, že jinudy cesta nevede. Nejdříve u nás vládl reálný socialismus, který nedával žádný prostor, a po jeho kolapsu přišla éra liberální radikální transformace, která neměla taktéž žádné alternativy. Dnes se nacházíme opět v jakémsi vzduchoprázdnu, kde český člověk ztratil poslední špetku poctivosti a sebedůvěry.

L. Mlčoch se k průběhu reformy a restrukturalizace v ČR vyjadřuje následovně: *„Během polistopadového vývoje se v České republice vyvinul nový typ kapitalismu, jakýsi druh státního či smíšeného kapitalismu, který si ponechává nové, nefunkční prvky reálného socialismu.“*²⁵

Rozpor mezi kapitalismem a sociálním státem vystihuje, nejlépe německý sociolog Claus Offe: *„Kapitalismus nemůže existovat ani se sociálním státem, ani*

²⁴ VEČEŘA, M.: Sociální stát, východiska a přístupy. 2. Vyd. Praha 2001.

²⁵ MLČOCH, L. Machonin, P. Sojka, M. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989*. Praha: Karolinum, ISBN 80-246-0119-2. 2000.

*bez něho.*²⁶

Před listopadem 1989 byla sociální politika koncipována tak, že přispívala k pasivitě a rezignaci společnosti. To má podle kritiků (Wilensky, Marsland aj.), za následek, že sociální stát:

- ožebračuje střední třídy;
- podkopává některé lidské ctnosti, jako jsou pracovitost, hospodárnost a spoléhání na sebe sama;
- odvádí od dobročinné činnosti;
- podporuje zahálku a marnotratnost na všech úrovních;
- zvyšuje nebezpečně moc státu (ohrožuje vlastnická práva a svobodu jedince).

Žádná moderní společnost se neobejde bez řešení základních, dnes už téměř po všech zemích rozšířených, problémů jako jsou bezdomovectví, chudoba, otázky etnické nesnášenlivosti související s xenofobskými předsudky, péče o zdravotně postižené osoby, nezaměstnanost, problémy výchovy, gerontologie, penologie, a další. Jde o řešení **sociální spravedlnosti**, jejíž výsledek je v moci státu.

Se vznikem moderního státu získala sociální politika legislativní rámec. Disponuje širší škálou aktivit.

M. Večeřa se ke vztahu sociálního státu a sociální politiky vyjadřuje následovně: „ *Sociální politika, tak jako každá politika, je procesem ovlivňování jednání jednotlivců i sociálních institucí.*“²⁷

R. M. Titmuss shledal u většiny definic sociální politiky tyto tři konceptuální znaky:

- prospěšnost občanům;
- vázanost na ekonomické i mimoekonomické cíle (např. udržení minimálního příjmu);
- možnost přerozdělování příjmů od bohatých k chudým.

Co je významem sociální politiky?

- Formuje vztah jedinců a sociálních podmínek jejich života;
- každý je účasten sociální politiky;
- je činitelem aktivizace vedoucí k uspokojování sociálních potřeb;

²⁶ VEČEŘA, M. *Sociální stát, východiska a přístupy*. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2001. ISBN 80-85850-16-8. s. 9.

²⁷ Tamtéž, s. 9.

- aktivně zabezpečuje důstojný život každého člena společnosti.

Stejně jako v jiných vědách, existuje rozdílné chápání sociální politiky.²⁸ Z hlediska **širšího pojetí** se sociální politika chápe jako určitá koncepce se základními sociálními idejemi dotýkající se ekonomických a politických vztahů ve společnosti. V **užším pojetí** se sociální politika orientuje na konkrétní poskytování pomoci a sociálních dávek v tíživé životní situaci.

Ačkoli si to neuvědomujeme, každý z nás je součástí sociální politiky. Stát stanovuje prostřednictvím správního aparátu úroveň sociálního zabezpečení pro své občany. Činnosti sociálního zabezpečení se aplikují i v případě ohrožení jedince nemocí, zdravotním postižením, vznikem invalidity, stáří, mateřství či úmrtí živitele.

1.1.7 Motivace v sociální práci

Moje práce se věnuje motivaci absolventů studijního oboru, který pokládá základy, ale také rozšiřuje kompetence sociálního pracovníka. Mým výzkumným vzorkem jsou studenti jednak prezenční formy studia, jednak kombinované formy studia. Liší se jejich motivace nebo je totožná.

Z předcházejících kapitol je patrné, že sociální práce vyžaduje neustálé doplňování si nových znalostí. Jen z pohledu stále se měnící legislativy, která pružně reaguje na proměnlivou politickou scénu. Sociální pracovník je často vystaven nepochopení, averzi klienta a mnohdy i agresivitě. Často se stává, že sociální pomoc nesplní svůj účel, nehledě na nedoceněnou sociální prestiž tohoto povolání. Tak jako v jiných pomáhajících profesích se může dříve či později projevit u sociálního pracovníka syndrom vyhoření (burn out effect). Přesto je o studium v tomto oboru velký zájem. Na obor Pedagogika-sociální práce na PdF UP v Olomouci každý rok podává přihlášku velký počet uchazečů. Počty přijímaných studentů jsou však limitovány kapacitou fakulty, prostorem a počtem akademických pracovníků.²⁹

Položme si tedy otázku: „Proč se posluchači studijního programu rozhodli právě pro sociální práci? Co je k tomu vedlo? Co bylo motivem k rozhodnutí začít

²⁸ HUDEČKOVÁ, H., KUČEROVÁ, E.: Úvod do sociální politiky, Praha 2003.

²⁹ Dostupné na: <www.upol.cz >.

studovat tento obor?“

Nejprve se pokusme o výklad terminologie související s motivací podle Nakonečného.³⁰

Změny v našem chování jsou ovlivněny následujícími faktory:

1. sociálním prostředím (prostředí rodiny, školy),
2. biologickými faktory (temperament, jsme-li muž/žena, hloubka prožívání, zrání a vývoj).

A co patří do subjektivní stránky motivace? Motivace vyjadřuje objektivně probíhající proces, který vzniká a rozvíjí se uvnitř organismu. Tento proces má stránku fyziologickou a psychologickou, neboli mentální, která v užším slova smyslu vyjadřuje prožívání. Výsledkem prožívání motivace je chtění a snaha.

A jak rozlišíme termíny motivace a motiv? Motivy jsou psychologické příčiny chování, kdy vnější vlivy působí prostřednictvím vnitřních podmínek. Zatímco motivace je proces vzniku a setrvávání určité aktivity. V tomto smyslu je tedy každá reakce organismu motivována.

Užší pojetí motivace je proces energetizace chování vychází z postulování obecného pudu („general drive“), který reprezentuje faktor energetizace. Proti tomuto pojetí stojí širší pojetí motivace. Toto pojetí vidí motivaci jako „proces vzbuzování akce, udržující aktivitu v běhu a regulující vzorec aktivity“ (P. Th. Young, 1962). Motivace tedy zahrnuje procesy vzbuzování, udržování a řízení aktivity. Jako synonymum k pojmu motivace je používána pohnutka, postoj, žádost, přání, dispozice, pud, cíl, zvyk, záměr, úmysl, vůle, úsilí atd.³¹

Co je tedy motivem člověka k tomu, aby svůj profesní život zasvětil sociálnímu úsilí?

Faktory ovlivňující výběr profese lze všeobecně shrnout takto:

1. **Pomoc druhým lidem**

Studenti, kteří sami mají v rodině, nebo blízkém okolí sociální problémy nebo se sami podíleli na řešení tíživé životní situace, mají k tomuto povolání blíže, než kdo jiný. Důležitým mezníkem je i zájem o osudy jiných lidí.

2. **Atraktivita práce ve státním sektoru**

Dalším faktorem při výběru profese, odvětví budoucí činnosti. Po absolvování

³⁰ NAKONEČNÝ, M. *Emoce a motivace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Skripta. s. 106-107.

³¹ NAKONEČNÝ, M. *Emoce a motivace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Skripta. s.106-107.

vysoké školy se lépe najde uplatnění na trhu práce.

3. **Zájem pracovat v sociální sféře**

Při socializaci je jedinec v neustálém kontaktu se sociálním prostředím, které ho obklopuje. Zprvu se jedná především o přirozené sociální prostředí, jehož základem je rodina. Postupně začne jedince ovlivňovat školní prostředí, a vrstevníci. V některých rodinách předurčuje výběr povolání tradice.

4. **Náročnost povolání**

Výběr povolání je vlastně způsob seberealizace jedince v životě. Smysluplnost práce, kterou bude člověk pravděpodobně vykonávat celý život je jedním ze zásadních kritérií pro výběr studia.

5. **Udržení si stávajícího místa**

Dalším z důležitých faktorů, které ovlivňují výběr povolání je možnost získat nové místo, nebo postoupit v kariérním žebříčku.

6. **Možnost vyššího příjmu po absolvování vysoké školy**

Jedinci, kteří již v sociálním odvětví pracují, si slibují od absolvování vysoké školy možnost vyššího výdělku.

7. **Příležitost získat vysokoškolské vzdělání**

Obor sociální práce umožňuje velký potenciál v uplatnění se na trhu práce. Nezanedbatelné procento studentů volí obor také proto, že se jim nezdá být na studium náročný.

Gisela Hagemannová, která provedla průzkum motivačních faktorů mezi pracujícími v soukromé firmě, zjistila tyto skutečnosti:

- Z 60 % je to uspokojování sociálních a psychických potřeb jako jsou zpětná vazba, pocit sounáležitosti, otevřenost, upřímnost, důvěryhodnost, důvěra, spravedlivost, ohleduplnost, odpovědnost, spoluúčast.
- Zhruba z 20 % odpovědí se týkalo uspokojování intelektuálních potřeb.
- Pouze 10 % respondentů uvedlo materiální stimuly.
- Asi 1 % dotazovaných uvedlo úroveň pracovního prostoru.

Na další dotazy, když měli popsat vlastními slovy, co činí jejich práci zajímavou, dostalo se jí odpovědí, že zaměstnanec chce vyvíjet nadstandardní úsilí, práce musí být tvořivá, úkoly by měly být komplexní a obtížné, aby si jedinec měl možnost ověřit své schopnosti.

Většinou má v práci mnoho lidí pocit, že nemohou naplno využít svého

potencionálu, požadavky nejsou dost vysoké, zpravidla dělají práci, která je rutinní, nezáživná. Nespokojenost s pracovními podmínkami může vést až k rezignaci. A právě tento faktor, dělá toto povolání tak atraktivní. Dnes už lidé nepracují jen proto, aby přežili, ale dopřáváme si ten luxus, že součástí naší práce je také stránka emocionální a intelektuální. Dnešní člověk vytváří svou identitu a realizuje svou osobnost.

Podle výzkumu G. Hagemannové peníze nejsou až tak důležitým motivačním faktorem. To, co povzbuzuje lidi v práci k většímu úsilí, má mnohem více co dočinění se spokojeností z dobře vykonané práce, mezilidských vztahů a s druhem práce. Dobrá atmosféra, reálné vyhlídky na osobní růst přitahují vysoce kvalifikované zaměstnance. Pokud tyto faktory selžou, začínají lidé pročitat nabídky pracovních příležitostí tam, kde nabízí více peněz.³²

1.2 VZDĚLÁVÁNÍ V SOCIÁLNÍ PRÁCI

1.2.1 Vznik oboru sociální práce (situace po roce 1989, vznik nových pracovišť se specifickými požadavky na sociálního pracovníka)

Po listopadu 1989, po čtyřiceti letech stagnace oboru sociální práce se naše společnost začala setkávat s jevy, o kterých dříve nebylo dovoleno otevřeně hovořit. Tato stagnace spočívala v dlouho přetrvávajícím trendu administrativního charakteru sociální práce. „Vládoucí ideologie marxismu-leninismu vycházela z hypotézy, že sociálně-patologické jevy mají svůj původ v třídním rozvrstvení společnosti a jsou důsledkem vykořisťovatelských vztahů.“³³ Socialistická společnost počítala s vymáčením kriminality, prostituce, alkoholismu, drogově závislých, chudoby atd. Ovšem sociálně-patologické jevy nelze ze společnosti vymítit. Stejně, jako svět nejde oprostít od nemocí. Tím ovšem nechci říci, že

³² HAGEMANNOVÁ, G. *Motivace*, Praha: Victoria publishing, 1995. ISBN 80-85865-13-0. s. 86.

³³ BEDNÁŘOVÁ, Z., Pelec, L. *Slabikář sociální práce na ulici*, Brno: Doplněk, ISBN 80-7239-148-8. s. 11

sociální práce nestála za nic. Co se týče struktury a zařízení byla na svou dobu naprosto vyhovující.

Po roce 1989 vznikly naprosto nové sociální problémy, a ty které již existovaly, se začaly prohlubovat. Vzrostla kriminalita ve společnosti, a to zejména u dětí a mládeže, snížil se věk pachatelů trestné činnosti, zvýšila se jejich brutalita, nemluvě o navýšení počtu drogově závislých a rozšíření prostituce u dětí školou povinných. Při koncipování nových metod se vycházelo z předpokladu, že je levnější patologickým jevům předcházet, než napravovat způsobené škody. Bylo potřeba začít řešit nejen sociální, ale i zdravotní rizika. Například u drogově závislých nebezpečí zvýšení nákazy hepatitidou, virem HIV, pohlavními chorobami apod.

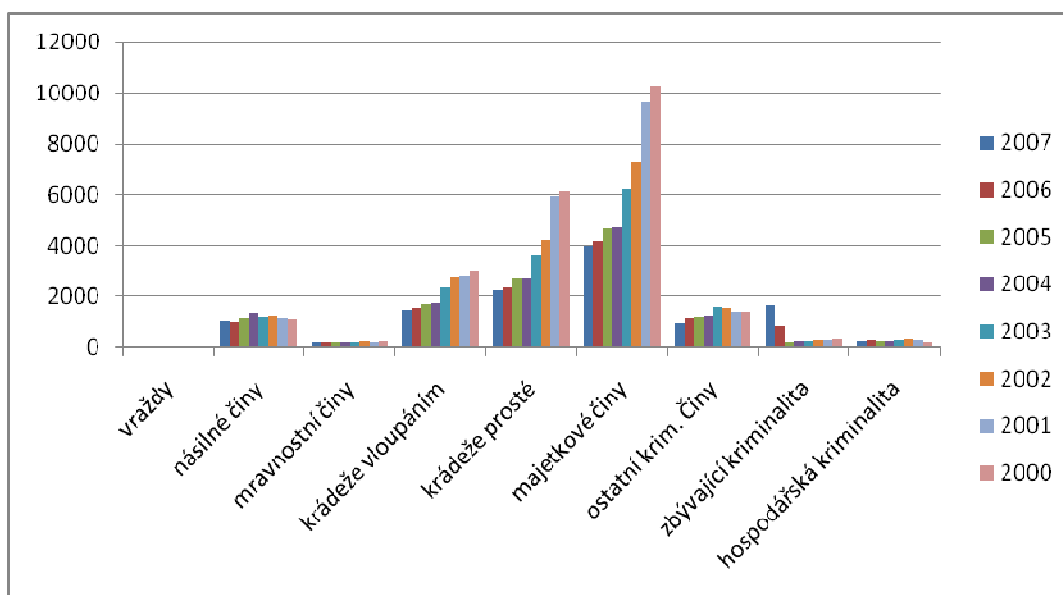
Následující tabulka mapuje kriminalitu mladistvých, což jsou osoby mezi 15 – 17 rokem, v ČR. Rok 2008 udává počet trestných činů spáchaných mladistvými pouze za první čtyři měsíce.³⁴

Tabulka č. 1.

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
vraždy	3	10	4	2	12	5	5	8	5
násilné činy	373	1082	990	1149	1341	1235	1241	1141	1111
mravnostní činy	45	184	175	190	161	194	229	181	204
krádeže vloupáním	481	1472	1572	1722	1775	2323	2749	2822	3024
krádeže prosté	733	2238	2333	2674	2680	3620	4206	5923	6157
majetkové činy	1311	3966	4159	4643	4701	6229	7294	9650	10260
ostatní kriminální činy	361	982	1143	1197	1249	1612	1535	1392	1404
zbývající kriminalita	428	1653	858	187	213	249	280	296	329
hospodářská kriminalita	61	212	280	248	221	260	320	253	199

³⁴ ZDROJE: MVČR: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>. [30.1.2010].

Graf č. 1.

„Sociální asistent je specializovaný pracovník, který pracuje s cílovými skupinami v jejich přirozeném prostředí – na ulici. Streetwork, reprezentovaný funkcí sociálního asistenta se stal součástí sociálního zabezpečení v ČR a je jedním z článků prevence sociálně patologických jevů“³⁵

Paralelně se vznikem funkce sociálního asistenta se streetwork začal rozvíjet také ve sféře nestátní, (nadacemi, občanskými sdruženími, charitativními organizacemi, obecně prospěšnými společnostmi). Postupně se streetwork rozšířil do všech úrovní státní správy, samosprávy a nestátních neziskových organizací a dnes má v systému prevence nezastupitelné místo. V roce 1997 byla v České republice založena profesní organizace Česká asociace streetwork (ČAS) sdružující odborníky z praxe i teorie dané oblasti. Svoji činností napomáhají rozšiřovat a zvyšovat kvalitu sociální práce na ulici.³⁶ Dalším důležitým bodem byl vznik Asociace vzdělavatelů v sociální práci.

³⁵ MATOUŠEK, O. a kolektiv, *Metody a řízení sociální práce*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2. s. 290 – 302.

³⁶ MATOUŠEK, O. a kolektiv, *Metody a řízení sociální práce*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

1.2.2 Asociace vzdělavatelů v sociální práci

Asociace vzdělavatelů v sociální práci je dobrovolné sdružení právních subjektů vyšších odborných a vysokých škol nebo jejich částí, které nabízejí vzdělání v sociální práci na území ČR, případně poskytovatelů dalšího vzdělávání v sociální práci. Asociace vzdělavatelů v sociální práci (dále ASVSP) je členem Evropské asociace škol v sociální práci European Association of Schools of Social Work - EASSW.³⁷ Základní cíle ASVSP je zvyšování odborné kvality vzdělávání v sociální práci a přispívat k zdokonalování nabídky služeb sociální práce.

Nástroje k těmto cílům tvoří:

- vytváření Minimálních standardů vzdělávání v sociální práci;
- vydávání odborného časopisu Sociální práce;
- udržování a posilování úrovně vzdělávání v sociální práci;
- poskytování odborných konzultací;
- pořádání koordinačních a odborných seminářů, i s mezinárodní účastí;
- publikační činnosti;
- jednání s orgány státní správy - zejména s MŠMT ČR a MPSV ČR;
- jednání s Radou vysokých škol ČR;
- vyjednávání se zaměstnavateli sociálních pracovníků - jednání s Českou společností sociálních pracovníků - jednání s dalšími subjekty, které ovlivňují podmínky vzdělávání a činnost sociálních pracovníků;
- organizování nadační činnosti ve prospěch vzdělávání sociálních pracovníků;
- odborné expertizy a konzultací projektů zaměřených na vzdělávání sociálních pracovníků a projektů zaměřených na řešení sociálních problémů.

Rámcem vzdělávání v sociální práci upravují minimální standardy aktualizované Asociací vzdělavatelů v sociální práci. V první polovině devadesátých let bylo vytvořeno akreditační řízení (to znamená nezávislé

³⁷ Asociace vzdělavatelů v sociální práci. <http://www.asvsp.org/>. [2. 2. 2010]

hodnocení studia), které bylo reakcí zainteresovaných stran na rostoucí množství nových výukových programů a výcvikových kurzů, které měly vzdělávat budoucí sociální pracovníce v sociální praxi, přeškolovat jinak vzdělané osoby na sociální pracovníky, případně rozšiřovat vzdělání sociálních pracovníků z praxe. K tomuto záměru později přibyla snaha ASVSP podpořit kvalitu studia disciplín Minimálního standardu.

1.2.3 Dnešní podoba vzdělávacího programu PED-SP při PdF UP v Olomouci

Nejprve bych se v čase vrátila o pár let zpátky, kdy studijní program měl název *Pedagogika - sociální péče* a byl garantován Katedrou psychologie a patopsychologie. Studium bylo koncipováno jako pětileté denní studium nebo jako šestileté dálkové studium. Ukončené bylo státní závěrečnou zkouškou, obhajobou diplomové práce a absolvent obdržel titul „magistr“. Vzdělávací program byl koncipován do těchto **šesti bloků**:

1. blok sociálně pracovních disciplín;
2. blok právních disciplín;
3. pedagogický blok;
4. speciálně pedagogický blok;
5. psychologický blok;
6. biologicko-antropologický blok.

Rozpis jednotlivých disciplín v roce studia 1992 - 1996:

I. ročník

Úvod do práva; Základy občanského a rodinného práva; Vědy o výchově; Metody vědeckého výzkumu a statistika; Obecná didaktika; Základy psychologie se zaměřením na osobnost; Ontogenetická psychologie; Zdravotní nauka a sociální lékařství I.; Obecná sociologie; exkurze – řada akcí se koná mimo vyučování, jelikož jsou časově náročné, (denní pobyt pro mentálně postižené, nestátní zařízení Credo, o.p.s., Domov důchodců Chválkovice).

II. ročník

Základy filosofie; Cizí jazyk; Základy správního práva; Sociologie výchovy dětí a

mládeže; Obecná didaktika; Předškolní pedagogika; Speciální pedagogika; Sociální psychologie; Základy ontogeneze a somatopatologie; Hygiena se základy první pomoci; Sociální patologie; průběžná praxe – důvěrnější seznámení studentů s prostředím budoucího možnosti zaměstnání v roli sociálního pracovníka.

III. ročník

Metody sociální práce I.; Základy trestního práva; Srovnávací pedagogika; Pedagogická diagnostika a výchovné poradenství; Speciální pedagogika, Etopedie; Pedagogická psychologie; Psychopatologie; Hygiena se základy první pomoci; Kulturní a sociální antropologie; Sociálně psychologický výcvik; odborná praxe – orientována na souvislou výpomoc ve sjednaném zařízení.

IV. ročník

Základy práva sociálního zabezpečení; Základy pracovního práva; Metody sociální práce II.; Administrativa a zpracování dat na PC; Výběrové okruhy SP; Pedagogika dospělých; Rodinná výchova a výchova k rodičovství; Právní normy řízení a správa škol; Teorie a metodika výchovné práce; Didaktika; Psychologická diagnostika dětí a dospělých; Základy psychiatrie; Gerontologie; Integrovaná antropologie a aplikovaná antropologie; Základy práce s počítačem; Sociálně psychologický výcvik; odborná praxe – zaměřená na hodnocení metod sociální práce daného pracoviště.

V. ročník

Aktualizace právních norem a předpisů; Řízení a ekonomika sociální práce; Teorie a metodika výchovné práce; Didaktika; Psychoterapie; Integrovaná antropologie a aplikovaná antropologie.

Ukončení studia

Sociální práce teoretická část;

Sociální práce praktická část.

Jak vypadá studijní program dnes? Je garantován Ústavem pedagogiky a sociálních studií. Prezenční i kombinovaná forma programu je pětiletá, zakončená státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Protože jsem měla k dispozici pouze informace o profilu absolventa a Portál Univerzity Palackého v Olomouci mi poskytl informace jen o náplni jednotlivých vyučovaných předmětů, vycházela jsem toliko z těchto podkladů.

Dnešní podoba vzdělávacího programu „Pedagogika-sociální práce“:

I. ročník

Obecná pedagogika I; Obecná psychologie; Práce s počítačem I; Sociologie I; Základy Filozofie I; Obecná pedagogika II; Práce s počítačem II; Profesní etika; Sociologie II; Statistika pro pedagogy; Základy filozofie II.

II. ročník

Sociální pedagogika; teorie výchovy; Úvod do antropologie; Obecná didaktika; Vývojová psychologie; Základy práva.

III. ročník

Sociální politika I; Dějiny pedagogiky; Informační technologie; Odborná praxe I; Sociální gerontologie; Sociální psychologie; Vybrané kapitoly z práva; Sociální politika II; Srovnávací pedagogika; Výzkumné metody v pedagogice.

IV. ročník

Kurikulum a jeho tvorba; Metody a instituce sociální práce I; Odborná praxe II; Pedagogická psychologie; Sociální deviace; Sociální poradenství; Metody a instituce sociální práce II; Právo sociálního zabezpečení.

V. ročník

Úvod do speciální pedagogiky; Demografie; Kulturní a sociální antropologie I; Odborná praxe III; Rodinná výchova; Sociální komunikace I; Školní legislativa, Výzkumné aktivity; Základy andragogiky; Kulturní a sociální antropologie II; Sociální komunikace II; Základy diagnostiky; Alternativní pedagogické systémy; Diplomová praxe; Diplomový seminář; Management sociální práce; Psychologie teorie osobnosti.

Stejně jak se mění a vyvíjí věda o sociální práci, stejně tak se mění studijní program. Po podrobném srovnání anotací obou studijních programů je patrné, že původní studium bylo více zaměřeno na zdravotní a psychologickou oblast sociální práce. Ale s neustálým nárůstem legislativy týkající se vědního oboru sociální práce a vzhledem k tomu, že obor garantuje katedra se zaměřením na sociální studie, změnila se i jeho podoba. Předměty jako byly: Hygiena a základy první pomoci; Zdravotní nauka a sociální lékařství; Základy ontogeneze a somatopatologie; Psychopatologie; Základy psychiatrie; dnes už ve vzdělávacím programu Pedagogika-sociální práce nenajdeme.

1.2.4 Další možnosti studia sociální práce v ČR

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého není jedinou fakultou, která nabízí vysokoškolské studium sociální práce v České republice. Každý region má různé potřeby a kritéria na povolání sociálních pracovníků, kteří si najdou čas a věnují své úsilí sebevzdělávání. Najít, laicky řečeno „střední cestu“ mezi požadavky, ať už potencionálních zaměstnavatelů, klientů sociálních služeb a samotných vzdělavatelů je velice složitý a ne jednorázový proces. Široký výběr možností studovat tento obor je důkazem toho, že vysoké školství flexibilně reaguje na poptávku trhu práce různých regionů a přizpůsobuje požadavky na absolventy a vzdělávací programy. Každá fakulta ovlivňuje anotaci studovaných předmětů. Na většině vysokých škol má studium v názvu nejen „sociální“, ale i přívlastek, např. sociální politika, zdravotně sociální, charitativní, poradenství, management atd. ... To svědčí o široké škále možností, které jednotlivé vysokoškolské instituce nabízí. Důležitým aspektem každého vzdělavatele je bez pochyby akreditace studijního programu. Ten je veden pod kódem „ Sociální politika a sociální práce 6731“ dále „Pedagogika 7501“ a „ Sociální péče 7502“. Kromě toho, obsahuje ve svém názvu velké písmeno, podle kterého rozlišuje zájemce o studium, jde-li o bakalářský (B), magisterský (M) či doktorský (P) studijní program.

Některé univerzity a vysoké školy, po úspěšném dokončení doktorského studijního programu nabízejí tzv. státní rigorózní zkoušku, po jejíž absolvování získávají studenti titul PhDr. Konkrétně: Masarykova univerzita v Brně, Ostravská univerzita v Ostravě, Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci.

Doktorský studijní program je však už zaměřen na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje. Studium v doktorském studijním programu probíhá podle individuálního studijního plánu pod vedením školitele. Rigorózní zkouška spadá již pod samostatnou oblast činnosti vysokých škol a není zahrnuta do doktorského studia.³⁸ „*Státní rigorózní*

³⁸ <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/akreditovane-studijni-programy-vysokych-skol-s-uvvedenim-kodu-studijnich-programu-a-oboru>>. Celkový přehled akreditovaných studijních programů v dohodě s vysokou školou. [7. 7. 2009]

zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce, mohou na PdF UP v souladu s § 46 zákona č.111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále jen „zákon“) konat absolventi magisterských studijních programů, kteří získali akademický titul „magistr“. Po jejím vykonání se uděluje na PdF UP akademický titul „doktor filozofie“ (ve zkratce PhDr. uváděné před jménem).“³⁹

V seznamu na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jsou uvedeny všechny programy nabízející studium sociální práce a sociální politiky a platností akreditace těchto studijních programů.⁴⁰

1.3 ZÁKONNÉ NORMY

1.3.1 Zákon o sociálních službách (zákon č. 108/2009 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů)

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťování pomoci při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytování informací, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psychoterapie a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Dále upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka, který se uplatňuje při pomoci v hmotné nouzi, v sociálně-právní ochraně dětí, ve školách a školských zařízeních, ve zdravotnických zařízeních, ve věznicích, v zařízeních pro zajištění cizinců a v azylových domech.

Cílem Zákona o sociálních službách je:

1. vytvořit podmínky pro uspokojování oprávněných potřeb osob, které jsou oslabeny v jejich prosazování;
2. naplnit princip rovných příležitostí pro všechny členy (obecný princip solidarity ve společnosti);

³⁹ <<http://www.upol.cz/fakulty/pdf/veda-a-vyzkum/>>. [7. 7. 2009]

⁴⁰ <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/akreditovane-studijni-programy-vysokych-skol-s-uvedenim-kodu-studijnich-programu-a-oboru>>. [7. 7. 2010]

3. zajistit nutnou podporu pro sociální začlenění osob a důstojné podmínky života odpovídající úrovni rozvoje společnosti;
4. podporovat proces sociálního začleňování;
5. zabezpečit ochranu osob oslabených ve schopnosti prosazovat svá práva a zájmy;
6. podporovat jednotlivé uživatele sociálních služeb v naplňování cílů, kterých chtějí pomocí sociálních služeb dosáhnout při řešení vlastní nepříznivé sociální situace;
7. získat přehled o rozsahu a charakteru sociálních služeb, zrovnoprávnit poskytovatele služeb;
8. kontrolovat kvalitu vzdělávacích programů sociálních pracovníků, posílit přiměřenost jejich obsahu.⁴¹

1.3.1.1 Kompetence sociálního pracovníka

Předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka upravuje zákon 106/2009 Sb. §109 interpretuje sociálního pracovníka takto: „*Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace.*“⁴²

Další předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka:

1. způsobilost k právním úkonům;
2. bezúhonnost;
3. zdravotní způsobilost.
4. Odbornou způsobilostí k výkonu povolání sociálního pracovníka je:
 - vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání (studium bakalářského, magisterského nebo doktorského oboru) získané absolvováním vzdělávacího akreditovaného programu se zaměřením na sociální práci a

⁴¹ Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb.

⁴² Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb. § 109.

- sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost;
- absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených výše v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání, které není uvedeno u předcházející odrážky;
 - u manželského a rodinného poradce vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia jednooborové psychologie nebo magisterského programu na vysoké škole humanitního zaměření současně s absolvováním postgraduálního výcviku v metodách manželského poradenství a psychoterapie v rozsahu minimálně 400 hodin nebo obdobného dlouhodobého psychoterapeutického výcviku akreditovaného ve zdravotnictví.

1.3.1.2 K problematice pracovníků v sociálních službách

Zákon vymezuje okruh pracovníků, kteří v oblasti sociálních služeb vykonávají odbornou činnost. Sociální služby jsou koncipovány tak, aby byla v rámci jejich poskytování zajišťována podpora a pomoc, která zabraňuje sociálnímu vyloučení sociálně oslabených osob.

V sociálních službách vykonávají odbornou činnost:

- sociální pracovníci - upraveno zákonem o sociálních službách;
- pracovníci v sociálních službách - upraveno zákonem o sociálních službách;
- zdravotničtí pracovníci - upraveno zdravotnickými předpisy;
- pedagogičtí pracovníci - upraveno školskými předpisy.

1.3.1.3 K akreditaci studijního programu

Ministerstvo práce a sociálních věcí má ze zákona 108/2009 Sb. svěřenou působnost akreditovat vzdělávací zařízení a jejich vzdělávací programy pro oblast sociálních služeb.

Žádost o akreditaci musí obsahovat:

- Identifikační údaje žadatele;
- oprávnění ke vzdělávací činnosti podle zvláštního právního předpisu;
- přehled o dosavadní činnosti žadatele o akreditaci;
- název, druh a formu vzdělávacího programu, který žadatel hodlá uskutečňovat;
- doklady o materiálním a technickém zabezpečení vzdělávacího programu;
- seznam fyzických osob, které se budou podílet na vzdělávání, doklady o jejich odborné způsobilosti nebo osvědčení o uznání odborné kvalifikace;
- předpokládanou výši nákladů na jednoho účastníka.

Na základě předložených podkladů zpracuje akreditační komise stanovisko, které předloží ministerstvu. Při rozhodování přihlíží ministerstvo ke stanovisku akreditační komise. Akreditace se uděluje na dobu čtyř let, a jestliže ministerstvo při kontrole zjistí nedodržování akreditovaného studijního programu nebo akreditované vzdělávací zařízení nedodržuje podmínky, za nichž byla akreditace udělena, rozhodne o jejím odejmutí.

1.4 POŽADAVKY NA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

1.4.1 Formy dalšího vzdělávání sociálních pracovníků

Formy dalšího vzdělávání sociálních pracovníků upravuje § 111 zákona č. 108/2009 sb. o sociálních službách: *„Zaměstnavatel je povinen zabezpečit sociálnímu pracovníku další vzdělávání v rozsahu nejméně 24 hodin za kalendářní rok, kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci.“* Toto vzdělávání může probíhat několika způsoby:

- Specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka;
- účast v akreditovaných kurzech;

- odborné stáže v zařízeních sociálních služeb;
- účast na školicích akcích.

K poslednímu bodu se vyjádřím podrobněji. Školící akce je vzdělávání, které organizuje zaměstnavatel a které se týká odborného vzdělávání. Na příklad, jeden pracovník si připraví pro své kolegy zpracování vybraného standardu kvality a ten prezentuje před svými kolegy. O tomto vzdělávání musí vést zaměstnavatel evidenci a je doporučeno vydávat potvrzení i pro zaměstnance. Čím více podkladů z takových akcí archivuje, tím lépe. Pokud nebude mít pracovník z takovýchto akcí potvrzení, může mít problémy při změně zaměstnání. Absolvované vzdělávání se mu nebude moci započítat a bude muset na příklad, v krátkém časovém období naplnit opět 24 hodin dalšího vzdělávání.

1.4.2 Poskytovatelé sociálních služeb v Olomouckém kraji

Katalog poskytovatelů sociálních služeb umožňuje ucelený přehled této pomoci pro oslabené občany. „V Olomouckém kraji působí v současné době celkem 128 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb. Tito poskytovatelé zabezpečují celkem 289 sociálních služeb.“⁴³ Tyto služby jsou dále rozděleny podle toho, na jakou cílovou skupinu jsou zaměřeny, nebo jsou zaměřeny na řešení problematiky nějakého jevu, na příklad otázka domácího násilí.⁴⁴

1.4.2.1 Sociální poradenství

Základní sociální poradenství

Jsou povinni poskytnout všichni poskytovatelé sociálních služeb a to bez ohledu na to, kdo je o to požádá.

Odborné sociální poradenství

Je poskytováno se zaměřením na specifické potřeby jednotlivých sociálních skupin, nebo se profilují podle nějakého jevu. Na tuto činnost jsou zaměřeny občanské poradny, manželské a rodinné poradny, poradny pro seniory, poradny

⁴³ Katalog poskytovatelů sociálních služeb Olomouckého kraje 2009

⁴⁴ Zákon 108/2009 Sb. Zákon o sociálních službách

pro osoby se zdravotním postižením, oběti trestných činů a domácího násilí, osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

Součástí odborného poradenství je půjčování kompenzačních pomůcek. Mezi organizace které se v současné době vyvíjí tuto činnost, patří: Bílý kruh bezpečí, o. s.; Centrum pro zdravotně postižené, o. s.; Darmoděj; Charita Olomouc; Charita Šternberk; Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR; Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, o. s. a další.

1.4.2.2 Služby sociální péče

Osobní asistence (§ 39)

Je terénní služba určená zejména lidem se zdravotním postižením a seniorům. Osobní asistenti pomáhají člověku zvládnout péči o sebe a umožňují jim účastnit se života společnosti. Mezi organizace které v současné době vyvíjí tuto činnost, patří: Jdeme autistům naproti-Olomouc o. s.; Spolek Trend vozíčkářů Olomouc; SPOLU Olomouc; Dětský klíč Šumperk, o. p. s. a další.

Pečovatelská služba (§ 40)

Pečovatelská služba je určena zejména lidem se zdravotním postižením, seniorům a případně rodinám s dětmi. Služba zahrnuje tyto základní činnosti: pomoc při zvládnutí péče o vlastní osobu, pomoc při zajištění základních hygienických úkonů, při poskytnutí či zajištění stravy, při chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Jako příklad uvádím, Centrum sociálních služeb Uničov, příspěvková organizace; Občanské sdružení AMANS; POMADOL s. r. o.; Domov seniorů Hranice, příspěvková organizace; Charita Javorník a další.

Průvodcovské a předčitatelské služby (§ 42)

Tyto služby jsou poskytovány osobám, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a napomáhá jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti. Na příklad Tyflo Centrum Olomouc obecně prospěšná organizace.

Podpora samostatného bydlení (§ 43)

Tato služba je podobná pečovatelské službě. Zaměřuje se však více na posilování osobních schopností člověka samostatně bydlet. Na příklad, Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, o.s. okresní organizace SPMP ČR Šumperk.

Odlehčovací služby (§ 44)

Neboli sdílené služby, vztahuje se k péči o osoby, o které je pečováno v jejich přirozeném prostředí. Cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek. Mezi poskytovatele těchto služeb patří na příklad: Hospic na Svatém Kopečku; Diakonie ČCE-středisko v Sobotíně a další.

Centra denních služeb (§ 45)

Jedná se o ambulantní službu, kterou mohou během dne využívat osoby se sníženou soběstačností. Na příklad uvádím: Jsme tady, o. s.

Denní stacionáře (§ 46)

Denní stacionáře jsou ambulantní službou, které pravidelně navštěvují osoby se sníženou soběstačností. V průběhu dne je zde zajišťována komplexní péče s ohledem na potřeby uživatelů a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Na příklad: JITRO-sdružení rodičů a přátel postižených dětí.

Týdenní stacionáře (§ 47)

Služby jsou totožné s poskytovanými službami v denních stacionářích s tím rozdílem, že týdenní stacionáře jsou pobytové. Na příklad Dětské centrum-ústav sociální péče pro mládež Vikýřovice, příspěvková organizace.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením (§ 48)

Jsou pobytovou službou s celoročním provozem. Tato služba je určena především těm lidem, kterým z objektivních důvodů již nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném prostředí. Na příklad Nové Zámky-poskytovatel sociálních služeb, příspěvková organizace.

Domov pro seniory (§ 49)

Jsou pobytovou službou s celoročním provozem, které zabezpečují seniorům se sníženou soběstačností vyžadujícím pravidelnou pomoc komplexní péči a zároveň poskytují aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Služba je určena seniorům, kterým již nelze zabezpečit pomoc z objektivních důvodů v jejich přirozeném prostředí. Patří sem zejména Domov důchodců Červenka, Česká katolická charita, Domov důchodců Hrubá voda a další.

Domovy se zvláštním režimem (§ 50)

V domovech se poskytují služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění, nebo závislostí na návykových látkách a osobách se stařeckou Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost a vyžadují pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Chráněná bydlení (§ 51)

Je moderním typem pobytové služby pro osoby se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje péči jiné osoby, ale mají schopnost žít víceméně samostatně v prostředí, které je svým charakterem totožné s běžným bytem. Pro příklad jmenuji: Město Zábřeh, Městská sociální zařízení, Domov-penzion pro důchodce, Obec Postřelmov a mnoho dalších.

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče (§ 52)

Nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, psychiatrické léčebny se poskytují osobám, které se neobejdou bez pomoci jiné osoby a současně nemohou být propuštěny ze zdravotnického zařízení, protože není možné jim v danou chvíli zabezpečit péči v domácnosti. Jmenuji jen některé: Vojenská nemocnice Olomouc; Odborný léčebný ústav Paseka, příspěvková organizace; ADP-SANCO s.r.o.

1.4.2.3 Služby sociální prevence

Raná péče (§ 54)

Je terénní, případně ambulantní služba určená dětem do 7 let se zdravotním postižením a jejich rodičům, aby jim napomáhala zvládnout specifické potřeby spojené s vývojem dítěte. Na příklad Federace rodičů a přátel sluchově postižených o. s.

Telefonická krizová pomoc (§ 55)

Je poskytována osobám, které se nacházejí v ohrožení života či zdraví, nebo jsou v obtížné situaci a nemohou tuto situaci momentálně řešit vlastními silami. Jedná se především o provoz linek důvěry a podobných telefonních linek. Na příklad Středisko sociální prevence v Olomouci.

Tlumočnické služby (§ 56)

Jsou poskytovány osobám se smyslovým postižením za účelem pomoci v komunikaci s okolím a při vyřizování osobních záležitostí.

Azylové domy (§ 57)

Poskytují služby pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Na příklad azylové domy pro rodiče s dětmi, azylové domy pro muže, pro ženy, případně pro osoby starší 18 let.

Domy na půl cesty (§ 58)

Jsou pobytovou službou pro osoby do 26 let, které žily dlouho ve školských zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy, nebo v jiných zařízeních pro děti a mládež a pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Pro příklad uvádím: Sdružení pěstounských rodin Olomouc o. p. s.; Diakonie Českobratrské církve evangelické, středisko Javorník Travná.

Kontaktní centra (§ 59)

Jsou nízkoprahová zařízení určená osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Tyto služby mají za cíl snižovat sociální a zdravotní rizika spojená se

zneužíváním návykových látek. V Olomouckém kraji najdeme 7 center, které svou činností pomáhají těmto lidem. Jsou to na příklad, Sdružení podané ruce, o. s.; PONTIS Šumperk, o. p. s.; KAPPA HELP kontaktní centrum; K-centrum DARMODĚJ a další.

Intervenční centra (§ 60a)

Na základě rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí nebo zákazu vstupu do něj, vydaného podle zvláštního předpisu, je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení opisu tohoto rozhodnutí intervenčnímu centru. Na příklad, Středisko sociální prevence Olomouc.

Nízkoprahová denní centra (§ 61)

Sociální služby, které poskytují tyto centra, se týkají pomoci při osobní hygieně, poskytnutí stravy nebo pomoc při uplatnění práv a oprávněných zájmů, na příklad pomoc při vyřizování běžných záležitostí. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 5 nízkoprahových center. Na příklad uvádím: Občanské sdružení sociální pomoci Prostějov; BOÉTHEIA společenství křesťanské pomoci; Charita Olomouc.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62)

Poskytují sociální služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením zdravotních a sociálních rizik, souvisejících se způsobem jejich života a umožnit jim se lépe orientovat v sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 16 nízkoprahových zařízení. Patří mezi ně na příklad: Pro Vás; Sdružení podané ruce, o. s.; společenství Romů na Moravě, Romano jekhetaniben pre Morava; Armáda spásy v ČR; Dětský svět Zábřeh a další.

Noclehárny (§ 63)

Poskytují osobám bez přístřeší pomoc při osobní hygieně, nebo zajištění podmínek pro osobní hygienu a poskytnutí přenocování. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 7 nocleháren. Jsou to na příklad: Centrum sociálních

služeb Uničov, p. s.; Český červený kříž-oblastní spolek ČČK Prostějov; Charita Olomouc; ELIM-křesťanská společnost pro evangelizaci a diakonii Hranice; Armáda spásy ČR a další.

Služby následné péče (§ 64)

Jedná se o služby poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovali ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstinují. Tuto pomoc poskytují: P-centrum Olomouc; DARMODĚJ.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)

Tyto služby jsou poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče sami bez pomoci nedokáží překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 15 center, které nabízí aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Jsou to na příklad: Člověk v tísni, o. p. s.; Fond ohrožených dětí; ECCE HOMO Šternberk; Charita Kojetín; Oblastní charita Přerov; Občanské sdružení Ester a další.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (§ 66)

Nabízejí těmto lidem pomoc při zvládnutí běžných životních situací tak, aby nedošlo k jejich ohrožení sociálním vyloučením. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 22 center, které nabízí sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Jsou to na příklad: Maltézská pomoc; ; ECCE HOMO Šternberk; MANA, o. s.; Občanské sdružení na pomoc postiženým Lipka; Armáda spásy ČR; Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Krajská organizace Olomouckého kraje; Oblastní charita Přerov a další.

Sociálně terapeutické dílny (§ 67)

Jsou poskytovány osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení. Účelem této služby je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie.

V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 4 Sociálně terapeutické dílny. Jsou to: Charita Olomouc; Sdružení Most k životu; Občanské sdružení ester; Zahrada 2000 o. s.

Sociálně terapeutické komunity (§ 68)

Poskytují pobytové služby pro osoby závislé na návykových látkách nebo i osoby s chronickým duševním onemocněním, s cílem zbavit se závislosti a vytvořit dobré podmínky pro začlenění se do společnosti. Na příklad uvádím Občanské sdružení Ester.

Terénní programy (§ 69)

Jsou realizovány s cílem vyhledávat osoby, které žijí rizikovým způsobem života nebo žijí v sociálně vyloučených komunitách a pomáhat jim v minimalizaci rizik spojených s tímto způsobem života a v začlenění se do společnosti. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 17 organizací, které realizují terénní programy. Jsou to na příklad: Občanské sdružení Romodrom; Sdružení podané ruce; Statutární město Olomouc; KAPPA-HELP; RES-SEF, o. s.; LANO občanské sdružení a další.

Sociální rehabilitace (§ 70)

Má za cíl pomoc lidem k dosažení samostatnosti, nezávislost a soběstačnosti a to rozvojem jejich schopností a dovedností a posilováním návyků potřebných pro samostatný život. Služba je poskytována zdravotně postiženým, ale také osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z důvodu etnické příslušnosti, chudoby, dlouhodobé nezaměstnanosti. V Olomouckém kraji najdeme ke dni 8. 3. 2010, 12 organizací, které se zabývají sociální rehabilitací. Jsou to na příklad: RES-SEF, o. s.; Duševní zdraví, o. p. s.; Tyfloservis o. p. s.; Zahrada 2000 o. s. a další.

1.4.3 Požadavky na sociálního pracovníka v Olomouckém kraji

Proměna sociální politiky a jejích institucí probíhá, neustále paralelně a v interakcích se změnami s reformou ekonomického a politického systému. Jednotlivé regiony se začaly orientovat na specifické problémy, které v určitých oblastech buď přesahovaly únosnou míru, nebo se naopak začaly teprve ojediněle vyskytovat. Z kapitoly o vlivu demografického složení obyvatelstva na osobnost sociálního pracovníka jasně vyplývá, že počet seniorů a následná péče o ně, bude jednou z nejvyhledávanějších sociálních služeb nejen v Olomouckém kraji, ale i celé ČR.⁴⁵

V Olomouckém kraji k 31. 12. 2008 žilo 97 156 osob ve věku 65 a více let. Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí bylo v roce 2008 v Olomouckém kraji 32 domovů pro seniory s celkovou kapacitou 2 664 míst. V roce 2008 provozovalo sociální služby 196 zařízení, z toho 84 poskytovalo celoroční provoz. Ke konci roku 2008 tato zařízení disponovala 5 382 místy, z toho bylo 5 349 míst určeno pro celoroční pobyty a zbývajících 33 míst pro pobyt týdenní. Pro denní pobyty byla vymezena kapacita 810 míst. Viz. Tabulky přílohy.

Domovy pro seniory nabízely 437 pokojů jednolůžkových, 766 dvoulůžkových a 213 pokojů s více lůžky. Pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, které vyžadují pomoc jiné fyzické osoby, bylo v roce 2008 připraveno 522 míst v chráněném bydlení. Tyto osoby byly převážně ubytované v jednolůžkových pokojích (421 pokojů). Azylové domy nabízely své služby celoročně pro 397 osob. V noclehárnách Olomouckého kraje bylo připraveno 100 míst.

Nejvíce klientů využilo k 31. 12. 2008 sociální služby poskytované v následujících zařízeních: domovy pro seniory (průměrný počet ve sledovaném roce byl 2 565 osob), dále domovy pro osoby se zdravotním postižením (1 284) a chráněné bydlení (484). Z celkového počtu klientů v sociálních službách jich 993 bylo trvale upoutaných na lůžko, 50 osob bylo přijatých na přechodný pobyt. Viz. Tabulky přílohy

⁴⁵ Český statistický úřad:

<http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/socialni_sluzby_poskytovane_v_zarizenich_socialnich_sluzeb_v_olomouckem_kraji_v_roce_2008>. [4. 2. 2010]

Krizová lůžka v sociálních zařízeních podle krajů České republiky v roce 2008

Nejvíce neuspokojených žadatelů o sociální služby bylo v roce 2008 v Olomouckém kraji v domovech pro seniory (2 810 osob), v chráněném bydlení (1 294 osob) a v domovech se zvláštním režimem (353 osob). Přitom počet neuspokojených žadatelů v chráněném bydlení je druhým nejvyšším číslem mezi kraji v celé republice, hned za krajem Zlínským (1 865 osob).

Nezaměstnanost v Olomouckém kraji

Počet obyvatel bez práce v Olomouckém kraji činil k 30. 9. 2009, 642 223. Nezaměstnanost k 31. 12. 2009, byla 12,19 %.

Graf č. 2.

Úřad práce je další institucí, kde absolventi oboru Pedagogika-Sociální práce při Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, mohou hledat uplatnění. Ovšem, jak vysvětlím v kapitole „Potencionální zaměstnavatelé absolventů oboru“, úřad práce si své nastávající zaměstnance po uzavření pracovního poměru školí sami. Proto na ně nejsou kladeny takové požadavky, jako na osobnost sociálního pracovníka.

1.4.4 Nabídky práce v sociálním odvětví

Na webových stránkách nabídky práce jsem se snažila najít uplatnění absolventů oboru Pedagogika - sociální práce, konkrétně v Olomouckém kraji.

Vyhledavač práce <http://www.careerjet.cz/> a <http://www.pracovnimisto.cz/>, pod přívlastkem sociální našel ke dni 1. 2. 2010, téměř 60 volných pracovních míst oboru sociální pracovník. Nejčastější požadavek na práci referenta sociální péče, odborného sociálního pracovníka byly:

1. požadavky dle zákona o sociálních službách § 110 = předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka (způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle tohoto zákona)
2. znalost legislativy
3. Vyšší odborné vzdělání v oboru sociální politika, sociální práce, sociální péče, sociální pedagogika, nebo vysokoškolské vzdělání v témže oboru.
4. Ostatní požadavky: řidičský průkaz sk. B, práce na počítači a znalost programů Word, Excel, powerpoint, další sebevzdělávání.
5. Požadavek absolvování kurzu sociálního pracovníka.⁴⁶

Úřady práce nenabízejí tolik pracovních míst, protože zaměstnavatelé nemají povinnost tyto údaje nahlašovat.

1.4.5 Vliv demografického složení obyvatelstva na požadavky sociálního pracovníka

Nejprve bych vysvětlila pojem **demografická analýza**. Jedná se o rozbor jednotlivých složek demografické reprodukce, kde jsou zaneseny statistiky porodnosti, úmrtnosti, rozvodovosti, sňatečnosti, pohyb obyvatelstva, potratovost, zemřelí podle příčin smrti, bilance obyvatelstva a analytické ukazatele.⁴⁷ Tyto data jsou v naší zemi dostupná pod názvem **Demografická ročenka ČR**, a to včetně podrobnějších informací (za určité období, popř. za celý uplynulý rok). Předmětem analýzy jsou např. sociální služby, které se poskytují v daném regionu.

S využitím všech statistických a demografických informací je možné určovat

⁴⁶ Zdroje: WWW: <<http://www.careerjet.cz/>>; WWW: <<http://www.pracovnimisto.cz/>>. [1. 2. 2009].

⁴⁷ KNAUSOVÁ, I. *Základy demografie I*, Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. ISBN 978-80-244-2171-1. s. 10-20.

prognózy vývoje populace, a to na určitém místě a v určitém čase naší republiky. Čas je tu důležitou veličinou. Z výsledků můžeme dojít k popisování, poznávání a vývoji sociálních jevů, které chceme sledovat.

Český statistický úřad mi pomohl nahlédnout do zákulisí statistik Olomouckého kraje týkající se demografických změn, které mají nemalý vliv na vývoj požadavků sociálních služeb. Každý člověk, rozhodnutý pro zaměstnání v sociálním oboru si klade otázku, zda bude mít profesní uplatnění ve svém regionu.

Jaké jsou tedy vyhlídky pracujících v sociální sféře v Olomouckém kraji. Struktura obyvatelstva se bude v nadcházejících letech velmi měnit. Vyplývá to z projekce, kterou vypracoval Český statistický úřad až do roku 2065. Oddělení demografické statistiky ji vydalo v roce 2009. Projekce byla vypočtena podle očekávaného vývoje přirozené změny obyvatelstva.⁴⁸ Prahem projekce se stala demografická struktura obyvatelstva k 1. 1. 2009 a horizontem byl rok 2065, respektive stav k 1. 1. 2065. Základní výsledky projekce obyvatelstva Olomouckého kraje (s vyloučením vlivu migrace) jsou alarmující, jak je popsáno níže:

5. Počet obyvatel kraje během sledovaného období poklesne (z 642 tisíc obyvatel k 1. 1. 2009 na 525 tisíc k 1. 1. 2066, tj. o 18,2 %).
6. Dojde k výrazným změnám ve věkové struktuře obyvatelstva. Postupně se bude zvyšovat počet obyvatel starších 65 let, ze současných 97 tisíc se zvýší během 50 let na 200 tisíc. V celé populaci kraje bude podíl seniorů tvořit více než jednu třetinu (36,4 %), zatímco v současnosti zaujímá 15,1 %, což bude mít za následek větší počet zdravotních a sociálních pracovníků, kterých bude potřeba v oblasti gerontologie. Podíl dětské populace bude v příštích několika letech ještě stoupat. Počet obyvatel ve věku od 15 do 64 let bude rok od roku klesat. Podíl této věkové skupiny klesne ze 70,7 % na 52,3 %.

Co tyto ukazatele pro nás znamenají do budoucna? Bude méně lidí odvádět do ekonomické pokladnice státu, která financuje sociální politiku. Ovšem na druhou stranu nesmíme brát na lehkou váhu přistěhovalce z Vietnamu, Ukrajiny, Ruska,

⁴⁸ ČSÚ: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/4019-09-2008>>. [2. 2. 2010]

kteří tvoří nezanedbatelnou skupinu osob (4,2%) z celkového počtu populace v České republice. Ačkoli v nastávajícím období začne opět klesat porodnost, přistěhovalci tento negativně působící jev na demografické složení obyvatelstva vykompenzují.

S uvedenými změnami souvisí i další ukazatele:

7. Index stáří, tj. podíl osob starších 65 let na 100 dětí ve věku 0 až 14 let už v roce 2006 překročil hodnotu 100, tzn., že k 1. 1. 2009 žilo v Olomouckém kraji na 100 dětí 107 seniorů a tento trend stárnutí populace se bude stále více prohlubovat. V projekci se předpokládá, že během 25 let bude jednou tolik seniorů než dětí a v posledním roce projekce bude v kraji na 100 dětí připadat 292 obyvatel starších 65 let.
8. Změní se také v současnosti příznivá hodnota ukazatele indexu ekonomického zatížení. Tento index porovnává počet ekonomicky závislých obyvatel ve věku 0 až 19 let, seniorů nad 65 let a osob v ekonomicky aktivním věku mezi 20 až 64 let. K 1. 1. 2009 dosáhl v kraji tento index hodnoty 55 osob ekonomicky neaktivních na 100 osob aktivních. Pokud vyloučíme vliv přistěhovalých a vystěhovalých osob, pak projekce předpokládá v roce 2048 vyrovnání tohoto poměru a následné zvyšování počtu ekonomicky neaktivních až na 117 osob na 100 osob ve věku ekonomicky aktivních k 1. 1. 2060. Ovšem vliv přistěhovalých a vystěhovalých osob nelze z tohoto poměru vyloučit. Jak jsem již uvedla výše, stanou se kompenzačním činitelem v demografickém složení obyvatelstva.
9. Rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých osob bude dosahovat kladného přírůstku pouze v nejbližších několika letech. Už v roce 2014 předpokládá projekce vyšší počet zemřelých, než bude očekávaný počet narozených dětí.
10. Projekce očekává zvyšování ukazatele naděje dožití při narození (průměrná délka života narozeného dítěte za předpokladu zachování daného řádu vymírání). V kraji se předpokládá růst z hodnoty 73,5 vypočtené za roky 2007-2008 pro muže na 86,5 let v roce 2065. Obdobně děvčata narozená v letech 2007-2008 by se měla dožít 74,4 let a v roce 2065 podle prognózy by se měla délka jejich života prodloužit na 91,1 let.

Co tedy čeká vzdělavatele v sociální práci? Zaměřit svou orientaci na gerontologii, práci s osamělými lidmi, práci s menšinami a přistěhovalci, jejichž počet se bude pravděpodobně nadále zvyšovat, kriminalitu a výchovu mládeže, protože není možné předpovědět, jak velký vliv budou mít přistěhovalci na sociálně patologické jevy. Bude nutné se zaměřit na speciálně pedagogickou andragogiku, tedy péči o dospělé, jak z hlediska etopedického (osoby s poruchami chování) a v neposlední řadě vzdělávání dospělých.

2 ČÁST PRAKTICKÁ

2.1 VÝCHOZÍ POZNATKY O SOCIÁLNÍ PRÁCI A TVORBĚ VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Uplatnění absolventů sociální práce v praxi závisí i na osobnosti sociálního pracovníka. Musí být především odborně způsobilý. Proto profesionalizace tohoto povolání vyžaduje větší požadavky na odbornou přípravu. Ze zpracování teoretické části mé diplomové práce vyplývá, že sociální práce si udržuje trend atraktivního studijního oboru. Poptávka po tomto vzdělání souvisí s několika skutečnostmi, pomoc druhým lidem, atraktivita práce ve státním sektoru, zájem pracovat v sociální sféře, náročnost povolání, udržení si stávajícího místa, možnost vyššího příjmu po absolvování vysoké školy a někteří jedinci volí toto studium k získání vysokoškolského vzdělání. V tomto ohledu musí splňovat vzdělávací instituce několik hledisek. Musí zabezpečit materiální a technické zázemí vzdělávacího programu. Zabezpečit odborné pedagogické pracovníky, kteří se budou podílet na vzdělávání. V neposlední řadě musí splňovat požadavky akreditovaného pracoviště a akreditovaného studijního programu. Ústav pedagogiky a sociálních studií při PdF UP v Olomouci splňuje nejen všechna tato kritéria, ale je vědeckovýzkumnou základnou, která je zaměřená na prostředí školy a ostatních sociálních institucí. „Pracovníci ústavu poskytují svým studentům vstupní teoretické a metodologické znalosti a dovednosti ze sociologie, antropologie, práva a sociální práce. Studentům se dostává rozšiřující nabídky výše uvedených oborových disciplín sociálních věd a práva s důrazem na praktické aplikace v různých oblastech pedagogiky, veřejné správy a sociální práce, což dokladuje i vedení Vysokoškolské sociálně-právní poradny.“⁴⁹

⁴⁹ Dostupné na: <<http://www.upss.cz/o-nas/>>.

2.2 PŘÍPRAVA ŠETŘENÍ

2.2.1 Formulace cílů a úkolů šetření

Na základě vyslovených problémů, studia literatury a vlastních názorů jsem stanovila výzkumné otázky:

1. Které z disciplín považujete za užitečné a které za zbytečné?
2. Mohou-li po absolvování oboru proniknout i do jiných oblastí uplatnění se na trhu práce. (K této výzkumné otázce jsem se již vyjádřila v kapitolách: „Specifikace požadavků na sociálního pracovníka v Olomouckém kraji a okolí“ a „Nabídky práce v sociálním odvětví“).
3. Byly předměty náročné na studijní přípravu?
4. Jsou jednotlivé předměty v rámci studia potřebné a budou studentům přínosem v praxi.
5. Jsou jednotlivé předměty vhodně začleněny do studijního programu?
6. Je časová dotace věnovaná jednotlivým předmětům dostatečná?
7. Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?
8. Obsahovaly jednotlivé předměty pro studenty nové poznatky?
9. Které předměty využijí absolventi v praxi nejvíce a které nikoli.
10. Jaké jsou požadavky potencionálních zaměstnavatelů.
11. Ve kterých předmětech by si nadále potřebovali doplňovat vzdělání a potřebné informace?
12. Existují disciplíny, o kterých si potencionální zaměstnavatelé myslí, že by bylo potřeba zařadit do studijního programu?

2.2.2 Metoda šetření

Protože při pilotáži šetření nemanipuluji s nezávisle proměnnou, zvolila jsem metodu Ex-post-facto. Jak uvádí M. Chráska:⁵⁰ *„Při takovýchto typech výzkumu se postupuje tak, že nejdříve se shromáždí údaje o závisle proměnné a teprve potom se retrospektivně hledá v množině nezávisle proměnných*

⁵⁰ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*,. Praha: 2007. Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 32.

pravděpodobná příčina (podmínka) zjištěného stavu.“ V tomto případě bylo zpětné hledání příčin určitého jevu, jedinou možností. Vzhledem k uvedeným skutečnostem a daným možnostem jsem při získávání materiálu použila metodu dotazníku. Na základě zkušeností, teoretických úvah a výsledků získaných od respondentů, se budu snažit zjistit nejpravděpodobnější příčiny hodnocení studenty.

Pro potřeby šetření byly vypracovány dva dotazníky. Jeden byl určen pro studenty oboru PED-SP při PdF UP v Olomouci a druhý pro poskytovatele sociálních služeb a sociální pracovníky, jež jsem se rozhodla vybrat z institucí, u kterých by absolventi tohoto oboru mohli nalézt pracovní uplatnění.

Studenti podrobující se šetření absolvovali minimálně čtyři roky studia vzdělávací program PED-SP při PdF UP v Olomouci. Proto jim nebylo nutné blíže specifikovat jednotlivé předměty a jejich náplň. Dotazník se skládal ze seznamu absolvovaných disciplín a jednotlivých výzkumných otázek A-G, ke kterým se u jednotlivých předmětů vyjadřovali Likertovou škálou od 1-5.

Protože mne zajímal názor potenciálních zaměstnavatelů a profesní uplatnění absolventů oboru na trhu práce, oslovila jsem poskytovatele sociálních služeb a sociální pracovníky. Pro potenciální zaměstnavatele jsem dotazník doplnila o dotaci hodin a náplň jednotlivých předmětů tak, aby si nezajímavé osoby udělaly o vzdělávacím programu PED-SP při PdF UP v Olomouci ucelený přehled. Výzkumné otázky se v tomto případě týkaly rozšíření vědomostí a kompetencí absolventů oboru. Nejcennější informace od potenciálních zaměstnavatelů jsem získala z jejich připomínek a postřehů z praxe nabitou praktickými zkušenostmi. Tato metoda mi přinesla odpovědi na některé otázky, jež by se daly jen těžce statisticky zpracovat a vyžadovaly by velkou časovou náročnost.

2.2.3 Dotazníky a jejich konstrukce

Dotazník pro studenty byl formulován sedmi otázkami, které se týkaly hodnocení jednotlivých předmětů. U každé disciplíny se vyjadřovali hodnotící škálou v rozmezí 1 – 5, podle toho jak splnil předmět daná kritéria formulovaná v otázce.

Otázka A. Které z disciplín považujete za užitečné a které za zbytečné?

Otázka B. Byl předmět náročný na studijní přípravu?

Otázka C./kombinované: Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti mi budou přínosem v praxi.

Otázka C./prezenční: Využili jste poznatky z tohoto předmětu při absolvování povinné praxe?

Otázka D. Myslíte si, že je vhodně začleněn do studijního programu?

Otázka E. Zdá se Vám časová dotace věnovaná danému předmětu dostatečná?

Otázka F. Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?

Otázka G. Obsahoval předmět poznatky, které byly/jsou pro Vás nové?

Studenti hodnotili známkovací škálou od stupně 1 – 5.

1. Ano (např. předmět splnil moje očekávání nebo ano, byl náročný na přípravu);
2. Spíše ano;
3. Neumím odpovědět/nedokážu posoudit;
4. Spíše ne;
5. Ne (např. předmět nesplnil moje očekávání).

Při vyplnění dotazníků jsem studentům vytvořila prostor pro vyjádření jejich připomínek a námětů, které by mohly přispět ke zlepšení studijního programu. Dotazník viz Příloha číslo 1. a 2.

V dotazníku pro poskytovatele sociálních služeb byly formulovány dvě stěžejní otázky. U každého z předmětů, ke kterým se respondenti vyjadřovali odpovědí ano (A), nebo ne (N). Ke druhé otázce se měli potenciaální zaměstnavatelé otevřeně vyjádřit připomínkami a postřehy z praxe.

Otázka č. A. Ve kterých předmětech by si potřebovali nadále doplňovat vzdělání a potřebné informace?

Otázka č. B. Existují disciplíny, o kterých si myslíte, že by bylo potřeba zařadit do studijního programu? Použijte prosím slovní vyjádření, popřípadě Vaše postřehy, připomínky. Dotazník viz Příloha číslo 3.

2.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

2.3.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Vlastní šetření bylo rozděleno na dvě části. Šetření se týkalo studentů čtvrtého a pátého ročníku studijního oboru PED-SP při PdF UP v Olomouci, kdy jedna část byla provedena u studentů prezenční formy, druhá část u studentů kombinované formy studia. Podmínkou zařazení respondentů do šetření bylo absolvování alespoň čtyř let studia PED-SP při PdF UP v Olomouci. Samotné šetření bylo realizováno v prosinci 2008 a to u kombinované formy studia 5. a 4. ročníku, u prezenční formy v únoru 2009. Vzhledem k tomu, že mě zajímal i názor lidí z oboru, provedla jsem šetření mezi poskytovateli sociálních služeb a sociálními pracovníky. Zde byl sběr dat komplikovaný z důvodu pracovní vytíženosti respondentů, a proto probíhal průběžně od prosince 2008 do listopadu 2009. Jejich postřehy a připomínky nabitě praktickými zkušenostmi, mi přinesly odpovědi na některé otázky, jež by se daly jen těžce statisticky zpracovat.

2.3.1.1 Kombinovaná forma studijního programu PED-SP při PdF UP v Olomouci

Kombinovanou formu studia volí většinou lidé, kteří v sociální oblasti našli již své uplatnění a chtějí, nebo jsou nuceni svým zaměstnavatelem, si vzdělání doplnit. Na pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci jsem rozdala studentům čtvrtého a pátého ročníku kombinované formy studia 50

dotazníků, z nichž se mi vrátilo 42, a to 19 ze čtvrtého ročníku, 23 z pátého ročníku. To znamená 84 % návratnost.

2.3.1.2 Prezenční forma studijního programu PED-SP při PdF UP v Olomouci

Uplatnění absolventů studia sociální práce nezávisí pouze na osobnostních kompetencích jednotlivce. Problém motivace studentů oboru sociální práce je samozřejmě důležitý, a proto nemůžeme opomíjet profesionální, odbornou kvalitní přípravu na výkon tohoto povolání. V prezenční formě studia jsem rozdala 50 dotazníků, z nichž se mi vrátilo 27 zodpovězených. Protože jsem zastihla pouze pátý ročník, oslovila jsem prostřednictvím webových stránek i absolventy tohoto studijního oboru až do roku 2005. Tímto způsobem jsem získala 5 zodpovězených dotazníků včetně postřehů a připomínek studentů. To znamenalo 64 % návratnost zodpovězených dotazníků.

2.3.1.3 Potencionální zaměstnavatelé absolventů oboru PED-SP

Dalším důležitým kritériem pro tvorbu vzdělávacího programu je uplatnění absolventů na trhu práce. Pod pojmem potencionální zaměstnavatelé označuji poskytovatele sociálních služeb, sociální pracovníky a pracovníky v sociální práci jak je vymezuje zákon o sociálních službách číslo 106/2009 Sb.

Jak jsem již zmínila v předchozích dvou kapitolách, souvisí výběr povolání i motivace jedinců doplnit si vzdělání s aktuálními požadavky činnosti organizací zabývajících se sociální pomocí a s chodem veřejné státní správy. Pro hodnocení studijního programu jsem navštívila několik pracovišť, kterým je program PED-SP při PdF UP v Olomouci blízký, nebo přišli do kontaktu s absolventy oboru. Při sběru dat jsem se setkala s nechutí dotazník číst a písemně se k němu vyjadřovat z důvodu časové náročnosti na vyplnění požadovaných odpovědí. Návratnost dotazníků byla v tomto případě 60 %.

2.4 ORGANIZACE VLASTNÍHO ŠETŘENÍ

Jak jsem již uvedla, jako měrným prostředek pro získání potřebných informací jsem zvolila metodu dotazníku. Pomocí tzv. „čárkovací metody“, jsem sestavila tabulky četností odpovědí jednotlivých stupňů Likertovy škály a vypočítala jejich aritmetický průměr. Na každou otázku u jednotlivých předmětů bylo odpovězeno stupňovací škálou 1-5. V případech, kdy jsem to pokládala za důležité, jsem do komentářů doplnila i postřehy respondentů.

U poskytovatelů sociálních služeb byla interpretace výsledků odlišná. K uvedeným disciplínám se vyjadřovali pouze v případě rozšíření vědomostního základu.

Pro vysvětlení výsledků jsem stanovila tři skupiny, pod které jsem jednotlivé hodnocené předměty přiřadila.

Průměrné hodnocení předmětu do 1.99 vysoce užitečný předmět;

od 2.00-2.99 ještě užitečný;

od průměru 3.00 a výše neužitečný.

Dále jsem se snažila hledat příčiny hodnocení zjišťovaných předmětů s přesahem, zda se tak jeví i do budoucí praxe.

Tabulky č. 2 a 3 znázorňují celkový počet respondentů odpovídajících na dané otázky:

Tabulka č. 2.

Respondenti výzkumu	počet rozdaných dotazníků	počet vyplněných vrácených dotazníků	počet zpracovaných dotazníků v %	počet vyplněných a vrácených dotazníků celkem	celkem zpracovaných dotazníků v %
kombinované studium 5. ročník	50	23	46	42	84
kombinované studium 4. ročník		19	38		
prezenční studium 5. ročník	50	27	54	32	64
prezenční studium-absolventi		5	10		

Tabulka č. 3.

Respondenti výzkumu	počet rozdaných dotazníků	počet vyplněných vrácených dotazníků	počet zpracovaných dotazníků v %	počet vyplněných a vrácených dotazníků celkem	celkem zpracovaných dotazníků v %
Potencionální zaměstnavatelé	17	10	60	10	60

2.5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ

Při hodnocení každého předmětu jsem vycházela z průměru jednotlivých otázek. Ty jsem rozdělila do tří skupin a to následujícím způsobem:

Otázka A. **Které z disciplín považujete za užitečné?**

- 1-1,99 Předmět byl hodnocen studenty jako vysoce užitečný.
- 2-2,99 Předmět byl hodnocen studenty jako ještě užitečný.
- 3 a více Předmět byl hodnocen studenty jako neužitečný.

Otázka B. **Byl předmět náročný na studijní přípravu?**

- 1-1,99 Ano, byl náročný na studijní přípravu.
- 2-2,99 Byl středně/průměrně náročný na studijní přípravu.
- 3 a více Nebyl vůbec náročný na studijní přípravu.

Otázka C. **Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti mi budou přínosem v praxi.**

- 1-1,99 Ano, je v rámci studia potřebný, získané znalosti byly studentům přínosem v praxi.
- 2-2,99 Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužili studenti v praxi.
- 3 a více Ne, předmět není v rámci studia potřebný, nebyl studentům přínosem v praxi.

- Otázka D. **Myslíte si, že je vhodně začleněn do studijního programu?**
- 1-1,99 Ano je vhodně začleněn do studijního programu.
- 2-2,99 Je zčásti vhodně začleněn do studijního programu.
- 3 a více Není vhodně začleněn do studijního programu.
-
- Otázka E. **Zdá se Vám, že časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu?**
- 1-1,99 Ano, časová dotace věnovaná předmětu odpovídá významu a náročnosti předmětu.
- 2-2,99 Rozsah časové dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu.
- 3 a více Ne, časová dotace věnovaná předmětu neodpovídá významu a náročnosti předmětu.
-
- Otázka F. **Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?**
- 1-1,99 Ano, přednášky byly koncipovány logicky a přehledně.
- 2-2,99 Přednášky byly koncipovány průměrně.
- 3 a více Ne, přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně.
-
- Otázka G. **Obsahoval předmět poznatky, které byly/jsou pro Vás nové?**
- 1-1,99 Ano, předmět obsahoval poznatky, které pro studenty byly nové.
- 2-2,99 Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.
- 3 a více Ne, předmět neobsahoval žádné nové poznatky.

2.5.1 Výsledky šetření u kombinované formy studia PED-SP při PdF UP v Olomouci

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná pedagogika	1,38	1,79	2,00	1,26	1,83	1,24	1,71

Obecná pedagogika byla hodnocena jako předmět užitečný, nenáročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval pro studenty nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná psychologie	1,29	2,19	1,67	1,40	1,69	1,29	2,14

Obecná psychologie byla hodnocena studenty kombinovaného studia jako předmět užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti využijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé ze získaných poznatků byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Práce s počítačem	2,98	3,02	2,52	2,36	2,69	2,52	3,64

Práce s počítačem byl předmět, který byl studenty shledán ještě užitečným a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia z části vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět neobsahoval pro studenty žádné nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy filozofie	2,26	1,86	2,90	1,86	1,86	1,83	2,00

Základy filozofie byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a náročný na studijní přípravu. Získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia z části vhodně začleněn do studijního programu, rozsah výuky odpovídá významu a náročnosti, přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociologie	1,71	1,93	2,26	1,45	1,81	1,71	2,02

Sociologie byl předmět hodnocený studenty jako užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Statistika pro pedagogy	2,57	2,55	2,52	1,86	2,02	1,81	1,62

Statistika pro pedagogy byl předmět shledán studenty ještě užitečným a byl průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Profesní etika	2,93	3,48	3,17	2,38	2,55	3,07	2,81

Profesní etika byla hodnocena jako předmět ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. V rámci studia není potřebný a nebude přínosem v praxi. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace

zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé ze získaných poznatků byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Úvod do antropologie	1,86	2,21	2,29	1,33	1,88	1,67	1,69

Úvod do antropologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět byl vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální pedagogika	1,24	1,64	1,62	1,24	1,74	1,31	1,79

Sociální pedagogika byla hodnocena jako předmět vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly uspořádány logicky a přehledně. Předmět obsahoval pro studenty nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Teorie výchovy	1,83	2,38	2,36	2,14	1,79	1,52	1,71

Teorie výchovy byl předmět hodnocen jako vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná didaktika	2,07	1,69	2,24	1,79	2,05	1,64	1,55

Obecná didaktika byla hodnocena jako předmět ještě užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je v rámci studia vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy práva	2,14	1,90	1,86	1,62	2,24	2,76	2,19

Základy práva byl shledán jako předmět ještě užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný a získané poznatky budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je v rámci studia vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly průměrně logicky a přehledně uspořádány. Pouze některé ze získaných poznatků byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Cizí jazyk (AJ, FJ, NJ, RJ)	2,52	1,71	2,60	2,21	2,45	2,86	2,79

Cizí jazyk byl hodnocen jako předmět ještě užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé ze získaných poznatků byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Vývojová psychologie	1,26	2,33	1,69	1,21	1,67	1,33	2,14

Vývojová psychologie byla hodnocena jako předmět vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně

začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální politika	1,48	1,93	1,52	1,31	1,93	1,62	1,83

Sociální politika byl předmět hodnocen jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Dějiny pedagogiky	2,14	2,17	2,69	1,90	1,88	1,64	1,83

Dějiny pedagogiky byly hodnoceny jako předmět ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální psychologie	1,45	1,81	1,52	1,38	1,74	1,50	1,86

Sociální psychologie byl předmět hodnocený jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti využijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Odborná praxe	2,57	3,36	2,26	2,12	2,14	2,33	2,60

Odborná praxe byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Vybrané kapitoly z práva	2,12	2,02	2,05	1,67	2,14	2,31	2,33

Vybrané kapitoly z práva byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Informační technologie	2,95	2,93	2,74	2,19	2,31	2,40	2,52

Informační technologie byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je z části vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální gerontologie	1,50	2,40	1,90	1,45	1,74	1,43	1,60

Sociální gerontologie byl předmět hodnocený jako velmi užitečný a

průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které pro studenty byly nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Srovnávací pedagogika	2,33	2,26	2,52	1,79	1,93	1,88	1,81

Srovnávací pedagogika byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Výzkumné metody v pedagogice	2,52	2,00	2,43	1,74	1,83	1,69	1,60

Výzkumné metody v pedagogice byl předmět hodnocený jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální poradenství	1,21	1,95	1,31	1,19	1,88	1,45	1,71

Sociální poradenství byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Metody a instituce sociální práce	1,21	1,60	1,31	1,17	1,90	1,52	1,69

Metody a instituce sociální práce byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Kurikulum a jeho tvorba	2,10	1,79	2,33	1,76	1,76	1,52	1,62

Kurikulum a jeho tvorba byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebudou studentům přínosem v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Pedagogická psychologie	1,43	1,71	1,93	1,95	1,74	1,52	1,71

Pedagogická psychologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem v praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální deviace	1,21	2,05	1,52	1,17	1,64	1,38	1,60

Sociální deviace byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a

průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Právo sociálního zabezpečení	1,55	1,83	1,48	1,36	1,83	1,74	1,74

Právo sociálního zabezpečení byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Úvod do speciální pedagogiky	1,62	1,81	1,71	1,48	1,88	1,43	2,05

Úvod do speciální pedagogiky byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Odpovědi na tyto předměty zodpovědělo pouze 23 respondentů pátého ročníku.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Kulturní a sociální antropologie	1,30	1,48	1,30	1,35	1,65	1,26	1,48

Kulturní a sociální antropologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je

vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Demografie	1,91	1,87	2,17	1,57	2,09	1,74	1,96

Demografie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Rodinná výchova	1,78	1,74	1,83	1,74	2,09	1,78	2,09

Rodinná výchova byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Výzkumné aktivity	2,00	2,39	2,04	1,96	1,65	1,61	1,52

Výzkumné aktivity byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebudou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy andragogiky	1,52	1,57	1,74	1,57	1,74	1,48	1,65

Základy andragogiky byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální komunikace	1,48	1,87	1,61	1,52	1,74	1,30	2,17

Sociální komunikace byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Školní legislativa	1,74	1,87	1,96	1,57	1,57	1,48	1,78

Školní legislativa byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy diagnostiky	1,52	2,13	1,78	1,43	1,65	1,52	1,57

Základy diagnostiky byl předmět hodnocený studenty jako vysoce

užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti budou studentům přínosem pro praxi. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Tyto předměty absolvované v pátém ročníku zůstaly neohodnoceny, jsou to: Vybrané problémy veřejné správy, Management sociální práce, Alternativní pedagogické systémy, Diplomová praxe, Psychologie teorie osobnosti, Diplomová práce, Právní repetitorium.

2.5.2 Výsledky šetření u prezenční formy studia PED-SP při PdF UP v Olomouci

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná pedagogika	1,56	2,69	1,88	1,56	1,97	1,53	1,84

Obecná pedagogika byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná psychologie	1,34	2,56	1,41	1,28	2,28	1,59	2,19

Obecná psychologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a

přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Práce s počítačem	3,22	3,50	2,94	3,09	2,66	2,84	3,69

Práce s počítačem byl předmět hodnocený studenty jako neúčinný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nabyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět není vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět neobsahoval žádné nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy filozofie	3,47	1,34	3,81	3,28	2,75	2,69	1,66

Základy filozofie byl předmět hodnocený studenty jako neúčinný a byl náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět není vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociologie	1,84	1,31	2,22	1,78	1,69	1,75	1,31

Sociologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Statistika pro pedagogy	2,59	2,50	2,94	2,28	2,34	2,00	1,56

Statistika pro pedagogy byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Profesní etika	3,53	3,78	3,78	3,13	3,56	4,34	3,63

Profesní etika byl předmět hodnocený studenty jako neužitečný a nebyl náročný na studijní přípravu. Předmět není v rámci studia potřebný a získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět není vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace neodpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně. Předmět neobsahoval podle hodnocení studentů žádné nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Úvod do antropologie	2,06	2,91	2,88	1,94	2,09	2,59	2,44

Úvod do antropologie byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální pedagogika	1,41	2,75	1,47	1,34	1,72	1,50	2,13

Sociální pedagogika byl předmět hodnocený studenty jako užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Teorie výchovy	2,34	3,34	2,81	2,00	2,09	1,84	1,72

Teorie výchovy byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Obecná didaktika	2,41	3,09	2,59	2,13	1,94	1,66	1,47

Obecná didaktika byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy práva	1,47	2,22	1,56	1,25	2,63	2,19	1,94

Základy práva byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá

významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Cizí jazyk (AJ, FJ, NJ, RJ)	2,13	2,28	2,28	1,81	2,69	2,19	3,03

Cizí jazyk byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět neobsahoval žádné nové poznatky.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Vývojová psychologie	1,25	2,31	1,34	1,25	1,75	1,63	2,13

Vývojová psychologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a byl průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální politika	1,34	2,31	1,44	1,25	1,81	1,78	1,81

Sociální politika byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a byl průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Dějiny pedagogiky	2,16	2,69	3,34	2,13	1,72	1,59	2,06

Dějiny pedagogiky byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a průměrně náročný na studijní přípravu. Předmět není v rámci studia potřebný a získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Teorie výchovy	2,34	3,34	2,81	2,00	2,09	1,84	1,72

Teorie výchovy byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Odborná praxe	1,53	4,41	1,63	1,53	3,13	2,44	1,75

Odborná praxe byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace neodpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Vybrané kapitoly z práva	1,63	2,56	1,84	1,41	2,38	2,66	2,38

Vybrané kapitoly z práva byl předmět hodnocený studenty jako vysoce

užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Informační technologie	3,41	3,09	3,34	3,34	3,09	3,53	2,88

Informační technologie byl předmět hodnocen studenty jako neužitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět není v rámci studia potřebný a získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět není vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace neodpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální gerontologie	1,91	3,25	2,38	1,84	2,22	2,00	2,25

Sociální gerontologie byl předmět studenty hodnocený jako vysoce užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Srovnávací pedagogika	2,44	3,03	3,47	2,50	1,94	2,06	1,72

Srovnávací pedagogika byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět není v rámci studia potřebný a získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je částečně vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány

průměrně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Výzkumné metody v pedagogice	2,16	2,75	2,56	2,31	2,25	1,94	1,75

Výzkumné metody v pedagogice byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a byl středně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je částečně vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální poradenství	1,50	3,00	1,38	1,25	2,06	1,75	1,78

Výzkumné metody v pedagogice byl předmět hodnocený jako vysoce užitečný, nebyl náročný na studijní přípravu, předmět je potřebný a získané znalosti využijí studenti v praxi, je vhodně začleněn do studijního programu, rozsah výuky zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu, přednášky byly koncipovány logicky a přehledně, obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Metody a instituce sociální práce	1,41	2,25	1,47	1,31	2,03	1,59	1,72

Metody a instituce sociální práce byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Kurikulum a jeho tvorba	2,72	2,88	2,84	2,78	2,84	2,56	2,75

Kurikulum a jeho tvorba byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Pedagogická psychologie	1,47	2,63	1,66	1,28	1,69	1,53	1,88

Pedagogická psychologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální deviace	1,22	3,19	1,66	1,28	1,59	1,50	1,75

Sociální deviace byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Právo sociálního zabezpečení	1,44	1,81	1,38	1,28	2,72	2,56	1,66

Právo sociálního zabezpečení byl předmět hodnocený studenty jako

vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný a získané znalosti byly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Úvod do speciální pedagogiky	1,78	2,22	2,00	1,50	2,00	1,81	1,91

Úvod do speciální pedagogiky byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Kulturní a sociální antropologie	1,72	1,94	2,19	1,59	1,88	1,31	1,47

Kulturní a sociální antropologie byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Demografie	2,94	3,47	3,31	2,97	2,84	3,31	2,66

Demografie byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět není v rámci studia potřebný a získané znalosti nevyužijí studenti v praxi. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé

poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Rodinná výchova	2,22	3,16	2,34	2,25	2,25	2,25	2,81

Rodinná výchova byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Výzkumné aktivity	2,22	2,63	2,47	1,84	2,03	1,81	2,06

Výzkumné aktivity byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy andragogiky	2,38	2,50	2,47	1,84	2,09	1,75	1,94

Základy andragogiky byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Sociální komunikace	2,09	3,09	2,22	1,72	1,97	1,72	2,66

Sociální komunikace byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a nebyl náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Školní legislativa	2,22	2,75	2,28	2,28	2,63	2,69	2,69

Školní legislativa byl předmět hodnocený studenty jako ještě užitečný a středně náročný na studijní přípravu. Předmět je potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je zčásti vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány průměrně. Pouze některé poznatky byly pro studenty nové.

Název předmětu	A	B	C	D	E	F	G
Základy diagnostiky	1,97	3,09	2,00	1,84	2,03	1,88	1,75

Základy diagnostiky byl předmět hodnocený studenty jako vysoce užitečný a nebyl vůbec náročný na studijní přípravu. Předmět je v rámci studia potřebný, ale získané znalosti nebyly studentům přínosem při vykonávání povinné praxe. Předmět je vhodně začleněn do studijního programu. Časová dotace zčásti odpovídá významu a náročnosti předmětu. Přednášky byly koncipovány logicky a přehledně. Předmět obsahoval poznatky, které byly pro studenty nové.

Tyto předměty nebyly v rámci šetření hodnoceny: Vybrané problémy veřejné správy, Management sociální práce, Alternativní pedagogické systémy, Diplomová praxe, Diplomový seminář, Psychologie teorie osobnosti, Diplomová práce, Právní repetitorium.

2.5.3 Výsledky šetření u potencionálních zaměstnavatelů v oboru sociální práce

Na začátku výzkumu jsem shromáždila seznam institucí, které svým fungováním zabezpečují různé oblasti sociální práce. Ovšem, jak jsem již uvedla, s bližším seznámením s tématem mé diplomové práce jsem dospěla k určitým problémům, které pramenily:

1. Z nechuti respondentů se vyjadřovat k dané problematice.
2. Z důvodu časové vytíženosti respondentů.
3. Činnost organizace, která podle jejich uvážení nesouvisela se studijním programem sociální práce.

Nakonec ze 17 oslovených respondentů, adekvátně odpovídalo 10.

1. Nadace Člověk v tísni

*„Své **hodnocení** bych celkově shrnul následujícím způsobem. Pedagogiku využijí naši pracovníci velmi okrajově nebo vůbec a v podstatě jsem v hlavním proudu sociální práce nezaznamenal poptávku po pedagogice. Využitelná může být v případě ranné péče/včasné péče, což je oblast, která je zatím velmi nedocenená v našem systému sociálních/pedagogických služeb. Dále může být využitelná v kontextu Nízkoprahová zařízení DM, kde by ovšem zase měla smysl více pedagogika volného času.“*

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Sociologie, Úvod do antropologie, Sociální psychologie, Vybrané kapitoly z práva, Sociální poradenství, Sociální deviace, Kulturní a sociální antropologie.

2. Oddělení sociálních služeb, Odbor sociálních věcí, Krajský úřad Olomouckého kraje.

*„Považuji předmět **Metody sociální práce** za natolik zásadní, že by měl být obsažen ve většině ročníků. Dále nevím, jestli se dá téma sociální patologie zahrnout pod sociální deviace, i tak by bylo vhodné ho zásadně posílit. Za základní považuji realizaci praxe, praktické zkušenosti jsou pro reálné uplatnění velmi důležité. Chybí mi téma supervize.“*

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Práce s počítačem, Základy práva, Cizí jazyk, Sociální politika, Odborná praxe, Sociální poradenství, Metody a instituce sociální práce, Sociální komunikace, Management sociální práce.

3. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

„Obávám se, že činnost našeho ústav se výrazně vymyká očekávanému uplatnění absolventů oboru Pedagogika - sociální práce. Těžištěm činnosti ústavu je výzkumná činnost a nikoliv přímá sociální práce.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Práce s počítačem, Statistika pro pedagogy, Cizí jazyk, Sociální politika, Informační technologie, Sociální gerontologie, Výzkumné metody v pedagogice, Právo sociálního zabezpečení, Výzkumné aktivity, Vybrané kapitoly veřejné správy.

4. Klíč, centrum sociálních služeb

„Některé předměty si jsou obsahově podobné, nebo abych se lépe vyjádřila, jsou součástí větších celků. Do studijního programu bych zařadila krizovou intervenci a specifické rozdělení sociální práce podle toho, čím se lidé konkrétně zabývají. Ale to většinou řeší následně organizované kurzy.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Sociální pedagogika, Vybrané kapitoly z práva, Sociální poradenství, Právo sociálního zabezpečení, Sociální komunikace, Školní legislativa, Základy diagnostiky, Vybrané problémy veřejné správy, Management sociální práce, Psychologie teorie osobnosti.

5. Domov důchodců Chválkovice

„Právo v sociální oblasti považuji za stěžejní disciplínu. Škola je zaměřena spíše pedagogickým směrem, ale z pohledu poskytovatele by měl být více akcentován směr sociální práce.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Sociologie, Profesní etika, Základy práva, Cizí jazyk, Vývojová psychologie, Sociální politika, Vybrané kapitoly z práva, Sociální gerontologie, Sociální poradenství,

Metody a instituce sociální práce, Pedagogická psychologie, Sociální deviace, Právo sociálního zabezpečení, Základy diagnostiky, Vybrané kapitoly veřejné správy, Management sociální práce, Psychologie teorie osobnosti, Právní repetitorium.

6. Občanské sdružení Jitro

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Práce s počítačem, Sociální pedagogika, teorie výchovy, Sociální politika, Sociální psychologie, Vybrané kapitoly z práva, Výzkumné metody v pedagogice, Sociální poradenství, Metody a instituce sociální práce, Právo sociálního zabezpečení, Úvod do speciální pedagogiky, Rodinná výchova, Sociální komunikace, Vybrané problémy veřejné správy, Psychologie teorie osobnosti.

7. Úřad práce v Olomouci, vedoucí odboru státní sociální podpory

„My si své referentky zaučujeme a vychováváme sami. Když jsou absolventy některé ze středních škol se sociálním zaměřením např. ze Zábřehu, je to samozřejmě poznat a uvítáme to. Ale jak už jsem se zmínila, žádné specifické požadavky nemáme.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Obecná psychologie, Profesní etika, Základy práva, Sociální psychologie, Vybrané kapitoly z práva, Sociální poradenství, Právo sociálního zabezpečení, Základy andragogiky, Sociální komunikace, Diplomová práce.

8. Středisko integrace menšin

Odborná praxe

Návštěvy vybraných zařízení pro prevenci a terapii závislostí, zařízení a sdružení sociální prevence a sociální pomoci a zařízení pro výkon trestu odnětí svobody.

„Už z této formulace vyplývá naprosto chybné pojetí praxe jako krátkodobé návštěvy zařízení – praxe by měla být naopak koncipována jako možnost zapojení se do přímé práce v organizacích, vlastní plnění úkolů tak, aby si každý měl možnost vyzkoušet, zda je skutečně schopen pracovat s cílovou skupinou (toto se týká hlavně denního studia).“

Popis např. úvodu do práva. Chybí mi tam praktické zaměření – rozbor kasuistických příkladů klientů a jejich možného řešení.

Celkově postrádám výraznější zaměření na praxi – celý obor je koncipován výrazně teoreticky, kdežto kompetence absolventů jsou očekávány zaměstnavatelem jako výsostně praktické. To se projevuje tím, že zaměstnání absolventů je velmi problematické – protože nemají praxi; při tom jsou pět let na VŠ – kde mohou působit jako dobrovolníci ve spoustě organizací, což pak může obrazit v jejich životopise. Nezapomenu na rozdíl mezi absolventem tohoto oboru na PdF, který má CV na jednu stranu a absolventem Caritas, který má v třístránkovém CV podrobně popsány všechny dlouhodobé praxe a nabyté kompetence. Kterého uchazeče si asi jako zaměstnavatel vyberu?

Sociální pedagogika se zkrátka nedá naučit ve školní lavici, ale v terénu. Připadá mi, že pokud je člověk skautský vedoucí nebo jinak pracuje s mládeží, dá mu to mnohem více než studium sociální pedagogiky.

Na koncepci oboru mě také zaráží, že všechny předměty jsou povinné pro všechny – kde je možnost profilace? Kdo chce výzkumné předměty – ať si je zvolí, kdo více psychologie – klidně.“

„Do studijního programu bych zařadil projektový management – v situaci, kdy většina neziskových organizací financuje své programy projekty.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Odborná praxe.

9. Sociální služby pro seniory Olomouc, vedoucí centra denních služeb pro seniory

„PRAXE – obecně chybí u studia na vysoké škole a z vlastní zkušenosti vím, že i absolventi PDF UP, PED – SP mají tento problém. Ideální rozsah je 1 x týdně po celou dobu studia.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY – jejich druhy, typy, standardy kvality, kvalita poskytovaných služeb = rozsah alespoň dva semestry.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Sociální politika, Sociální psychologie, Sociální gerontologie, Sociální poradenství, Sociální komunikace, Management sociální práce.

10. Policie České republiky, práce s mladistvými

„O tom, zda dokážou využít získané zkušenosti v praxi, ukáže až konkrétní řešení daného případu.

Co se týká disciplíny základů práva, právní povědomí by bylo vhodné více rozšířit, nejen na základy, ale více do hloubky. Naše právo má více zákonů, v nichž by se absolventi tohoto směru měli orientovat.“

Disciplíny, ve kterých by si měli nadále doplňovat vzdělání: Základy práva, Vybrané kapitoly z práva, Sociální deviace, Sociální komunikace, Psychologie teorie osobnosti, Právní repetitorium.

ZÁVĚR

Závěrečná kapitola je shrnutím výsledků výzkumných otázek, které byly stanoveny na začátku praktické části mé diplomové práce.

Šetření mělo za úkol odpovědět na tyto výzkumné otázky.

1. Které z disciplín považují studenti za užitečné a které za zbytečné?
2. Byly předměty náročné na studijní přípravu?
3. Jsou jednotlivé předměty v rámci studia potřebné a byly studentům přínosem v praxi?
4. Jsou jednotlivé předměty vhodně začleněny do studijního programu?
5. Je časová dotace věnovaná jednotlivým předmětům dostatečná?
6. Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?
7. Obsahovaly jednotlivé předměty informace, které byly pro studenty nové?
8. Které předměty využijí absolventi v praxi nejvíce a které nikoli.
9. Jaké jsou požadavky potencialních zaměstnavatelů.
10. Ve kterých předmětech by si nadále potřebovali doplňovat vzdělání a potřebné informace?
11. Existují disciplíny, o kterých si potencialní zaměstnavatelé myslí, že by bylo potřeba zařadit do studijního programu?

1. Počty disciplín, které považují studenti za užitečné a které za zbytečné?

hodnocení	užitečný	ještě užitečný	neužitečný
prezenční forma studia	19	15	4
kombinovaná forma studia	23	15	0

Bezmála všechny hodnocené předměty z celkového počtu 38, považují studenti prezenčního i kombinovaného studia za užitečné. Předměty Profesní etika, Práce s počítačem, Základy filozofie, Informační technologie pokládají studenti prezenčního studia za neužitečné. U kombinované formy studia nebyl žádný předmět studenty takto hodnocen.

2. Byly předměty náročné na studijní přípravu?

Hodnocení	náročné	průměrně náročné	nenáročné
prezenční forma studia	4	20	14
kombinovaná forma studia	14	21	3

20 (52 %) předmětů bylo hodnoceno studenty prezenční formy studia jako průměrně náročné na studijní přípravu, studenty kombinované formy studia 21 (55 %) bylo hodnoceno jako průměrně náročné na studijní přípravu. 3 předměty byly hodnoceny studenty kombinované formy jako nenáročné na studijní přípravu. 14 (36 %) předmětů pokládají studenti prezenční formy za nenáročné na studijní přípravu. Byly to konkrétně tyto disciplíny: Práce s počítačem, Profesní etika, Teorie výchovy, Obecná didaktika, Odborná praxe, Informační technologie, Sociální gerontologie, Srovnávací pedagogika, sociální poradenství, Sociální deviace, Demografie, Rodinná výchova, Sociální komunikace, Základy diagnostiky. Východisko spatřuji v adekvátním navýšení požadavků na studenty prezenční formy.

Z hodnocení studentů kombinované formy vyplývá, že náročnost studijní přípravy je adekvátní v takto pojatém studijním programu.

3. Jsou jednotlivé předměty v rámci studia potřebné a budou studentům přínosem v praxi.

hodnocení	je potřebný, bude přínosem pro praxi	je potřebný, ale nebyl přínosem v praxi	je nepotřebný, nebyl přínosem v praxi
prezenční forma studia	14	18	6
kombinovaná forma studia	19	18	1

Většina studentů prezenčního i kombinovaného studia považuje téměř všechny předměty přínosné pro praxi. Mezi předměty, které považují za nepotřebné a nepřínosné pro praxi byly Profesní etika, Základy

filozofie, Dějiny pedagogiky, Informační technologie, Srovnávací pedagogika, Demografie. Studenti kombinované formy studia takto ohodnotili Profesní etiku.

4. Jsou jednotlivé předměty vhodně začleněny do studijního programu?

hodnocení	vhodně začleněny	ještě vhodně začleněny	nevhodně začleněny
prezenční forma studia	24	10	4
kombinovaná forma studia	32	6	0

Zatímco respondenti kombinované formy studia hodnotili téměř všechny předměty jako vhodně začleněné do studijního programu, jejich kolegové z prezenční formy studia považují Práci s počítačem, Základy filozofie, Profesní etiku a Informační technologie jako nevhodně začleněné do studijního programu.

5. Je časová dotace věnovaná jednotlivým předmětům dostatečná?

hodnocení	odpovídá	částečně odpovídá	neodpovídá
prezenční forma studia	15	22	3
kombinovaná forma studia	27	11	0

Časová dotace odpovídá u většiny předmětů požadavkům studentů. Studenti prezenční formy požadují větší časovou dotaci u Profesní etiky, Odborné praxe, Informační technologie. Jako nedostačující z hlediska časové dotace posuzovali studenti prezenční formy i slovním hodnocením Odbornou praxi.

6. Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?

hodnocení	logicky a přehledně	průměrně	nelogicky a nepřehledně
prezenční forma studia	21	14	3
kombinovaná forma studia	31	6	1

Téměř všechny předměty měly přednášky koncipovány logicky a přehledně, studenti kombinované formy studia takto hodnotili 31 (82%) a studenti prezenční formy takto hodnotili 21 (55 %) předmětů. Počet průměrně hodnocených předmětů byl u prezenční formy studia 14 a u kombinované formy studia 6. Mezi předměty jejichž přednášky nebyly koncipovány logicky a přehledně zařadili studenti prezenčního studia Profesní etiku, Informační technologii, Demografii. U kombinované formy to byla pouze Profesní etika.

7. Obsahovaly jednotlivé předměty informace, které byly pro studenty nové?

hodnocení	obsahoval nové poznatky	částečně obsahoval nové poznatky	neobsahoval nové poznatky
prezenční forma studia	21	14	3
kombinovaná forma studia	24	13	1

Provedeným šetřením bylo zjištěno, že studiem oboru PED-SP při PdF UP v Olomouci získali studenti ve většině předmětů nové poznatky. Studentům prezenčního studia nepřinesly předměty Práce s počítačem, Profesní etika, Cizí jazyk žádné nové poznatky. Studenti kombinované formy studia uvedli v tomto případě Práci s počítačem. V příloze číslo 4. a 5. diplomové práce jsou grafy s výsledky jednotlivých výzkumných otázek.

Příčiny tohoto hodnocení studentů kombinované formy oboru, si vysvětlují těmito nedostatky:

1. Studentům uniká problematika mezipředmětových vztahů a pedagogický základ, na kterém je studijní program postaven. Fakt, že pedagogické disciplíny pokládali studenti za ještě užitečné a ne za vysoce užitečné, (7 z 15). Jsou hodnoceny jako potřebné, ale nebudou přínosem pro praxi, (9 z 18). Na druhé straně, jsou vhodně začleněny do studijního programu, přednášky byly koncipovány vždy logicky a přehledně, a konečně obsahovaly nové poznatky, bez výjimky. Pedagogické disciplíny pokládám v takto pojatém studijní programu za stěžejní. Pedagogika je věda o výchově. Provází jedince nejen v dětském věku, ale i v dospělosti. Celý život jsme součástí výchovného procesu. Je jí potřeba zejména tam, kde se vyskytují sociální problémy (rozvod, neúplná rodina, alkoholismus atd.). Chápat význam a fungování školského systému je pro intervenci odborných pracovníků (pedagogů, psychologů, sociálních pracovníků atd.) stěžejním opěrným bodem v případě další eventuální pomoci a náležitém rozvoji lidského individua.
2. Předmět skutečně nesplnil jejich očekávání.
Je zjevné, že předměty, Profesní etika a Práce s počítačem nesplnily jejich očekávání. V tomto ohledu by bylo potřeba tyto disciplíny výrazně posílit o nové a aktuální informace.
3. Problematika Odborné praxe. U kombinované formy studia převážná většina studentů pracuje v některém ze sociálních odvětví. V tomto případě je hodnocení předmětu irelevantní.

Příčiny tohoto hodnocení studentů prezenční formy studia, si vysvětlují těmito nedostatky:

1. Stejně jako u kombinované formy studia, studentům uniká problematika mezipředmětových vztahů a pedagogický základ, na kterém je studijní program postaven.
2. Studentům není ihned zřejmé, jak dalece bude daný předmět přínosný

v jejich profesním životě sociálního pracovníka.

3. Předmět skutečně nesplnil jejich očekávání.

Je zjevné, že předměty, Profesní etika, Práce s počítačem, Informační technologie a Základy filozofie nesplnily jejich očekávání. V tomto ohledu by byla potřeba tyto disciplíny výrazně posílit o nové a aktuální informace.

4. Otázka náročnosti studijní přípravy. Z hodnocení studentů vyvozují závěr, že na studijní přípravu jsou kladeny nízké nároky. Východisko spatřují v adekvátním navýšení požadavků na studijní přípravu.

5. Problematika Odborné praxe. Studenti se písemně vyslovili, že odborné praxe je velmi málo. Je zřejmé, že vykonávání profesionální činnosti sociální práce má své nedostatky.

Někteří studenti se písemně vyjadřovali, že studijní program je dobře koncipovaný, ale za stěžejní považují posílit právní disciplíny a odbornou praxi. Ze zpracovaného šetření také vyplývá, že nároky na studijní přípravu by měly být vyšší.

Shrnutí výsledků šetření u potencionálních zaměstnavatelů v oboru sociální práce

8. Které předměty využijí absolventi v praxi nejvíce a které nikoli.

Viz níže.

9. Ve kterých předmětech by si nadále potřebovali doplňovat vzdělání a potřebné informace?

Je poněkud komplikované interpretovat výsledky, které vyplývají z požadavků potencionálních zaměstnavatelů. Vzdělávací program bych přirovnala k velkému „koláči“, ze kterého si každý z nich, zaměřený na jinou oblast sociální pomoci chce ukrojit svůj díl. Stejně jako studenti, chtějí poskytovatelé sociálních služeb rozšířit právní vědomí budoucích pracovníků. **Mají zájem o posílení zejména těchto disciplín:** Základy práva, Sociální politika, Sociální psychologie, Odborná praxe, Vybrané kapitoly z práva, Výzkumné metody v pedagogice, Sociální poradenství, Právo sociálního zabezpečení, Sociální komunikace, Management sociální práce a v neposlední

řadě Psychologie teorie osobnosti. Z tohoto hodnocení vyvozují závěr, že jmenované předměty jsou zároveň ty, které využijí v praxi nejvíce. Příloha číslo 5.

Na výzkumnou otázku, zda se mohou uplatnit absolventi i v jiných oblastech na trhu práce, se domnívám, že ano. Vzdělávací program proniká do širší problematiky sociální pedagogiky. Po společenskovědních disciplínách je stále na pracovním trhu vysoká poptávka.

10. Jaké jsou požadavky potencionálních zaměstnavatelů.

Požadavky potencionálních zaměstnavatelů jsou detailně popsány v kapitole 2.5.3 „Výsledky šetření u potencionálních zaměstnavatelů v oboru sociální práce“.

11. Existují disciplíny, o kterých si potencionální zaměstnavatelé myslí, že by bylo potřeba zařadit do studijního programu?

Jeden z respondentů na tuto otázku reaguje: „*Do studijního programu bych zařadil **projektový management** – v situaci, kdy většina neziskových organizací financuje své programy projekty.*“ Projekty jsou nezanedbatelnou finanční podporou pro většinu pracovišť zaměřených na sociální pomoc. Oblast grantové činnosti je dnes fenoménem nejen neziskových organizací, ale pracuje na všech úrovních státní správy.

SHRNUTÍ

Provedeným šetřením u studentů kombinované a prezenční formy studia se ukázala naléhavá potřeba, studentům vštěpovat propojenost a interakci jednotlivých vědních disciplín. Studijní program je podle hodnocení studentů dobře koncipovaný, ale za stěžejní považují posílit právní disciplíny, Odbornou praxi, Profesní etiku a Práce s počítačem. Ze zpracovaného výzkumu také vyplývá, že nároky na studijní přípravu by měly být u prezenčního studia vyšší.

SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY

1. C. ASPALTER, K. JINSOO and P. SOEJUNG. *Analysing the welfare state in Poland, the Czech republic, Hungary and Slovenia: an ideal – typical perspective*, Social Politycy and Administration, vol. 43. 2009.
2. BEDNÁŘÍKOVÁ, I. *Sociální komunikace*. Dotisk 1. vyd.. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008
3. BENEŠ, M. a kolektiv. *Idea vzdělávání v současné společnosti*, Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-40-8.
4. BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici*, Brno: Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-148-8.
5. GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika I.*, Olomouc: Nakladatelství Hanex, 2002. S. 8. ISBN80-85783-20-7.
6. HAGEMANNOVÁ, G. *Motivace*, Praha: Victoria publishing, 1995. ISBN 80-85865-13-0.
7. HUDEČKOVÁ, H., KUČEROVÁ, E. *Úvod do sociální politiky*, Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 2003.s. 1. ISBN 80-213-1086-3.
8. JANEBOVÁ, R. *Otázky k profesionalizaci sociální práce*, Sociální politika Noviny Ministerstva Práce a Sociálních Věcí, 2005, Ročník 2. Číslo 4.
9. KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 1999. ISBN 80-7067-699-8.
10. KNAUSOVÁ, I. *Základy demografie I*, Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. ISBN 978-80-244-2171-1.
11. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, Praha: Portál. 2005. ISBN 80-7367-002-X.
12. MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. I. Vyd. Praha“ Portál. 2003. ISBN 80-7178-548-2.
13. MLČOCH, L. MACHONIN, P. SOJKA, M. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989*. Praha: Karolinum, ISBN 80-246-0119-2. 2000.
14. NAKONEČNÝ, M. *Emoce a motivace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Skripta

15. NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce*, Brno: Marek Zeman, 2000.
16. NAVRÁTIL, P. *Úvod do teorií a metod sociální práce I*, Brno: Sociologické nakladatelství. 2001.
17. ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*, Praha: Sociologické nakladatelství. 1994. ISBN 80-85850-00-1. s. 43-62.
18. ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti obor v pohybu*, 5. Vyd. Praha: Grada Publishing., a.s. 2007. S. 11-18. ISBN 978-80-247-1174-4.
19. VEČEŘA, M. *Sociální stát, východiska a přístupy*. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2001. ISBN 80-85850-16-8.
20. Zákon o sociálních službách (Zákon 108/2006 Sb.)
21. Citát: M. Beneš a kol, *Idea vzdělávání v současné společnosti*, Vimperk: Eurolex Bohemia s. r.o. 2002. s.94.)

ZDROJE:

22. ČSÚ: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/4019-09-2008>>. [1. 2. 2010].
23. MVČR: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>>. [30.1.2010].
24. Asociace vzdělavatelů v sociální práci. <<http://www.asvsp.org/>>. [2. 2. 2010]
25. MŠMT: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/akreditovane-studijni-programy-vysokych-skol-s-uvadenim-kodu-studijnich-programu-a-oboru>>. Celkový přehled akreditovaných studijních programů v dohodě s vysokou školou, [7. 7. 2009].
26. MŠMT: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-vedy>>. Stálé pracovní skupiny akreditační komise, [20. 12. 2009].
27. MPSV: <<http://www.mpsv.cz/cs/3458>>. *Přehled právních předpisů vydaných v rámci věcné působnosti MPSV*.
28. Poskytovatelé sociálních služeb v Olomouckém kraji 2009.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1. Dotazník pro zaměstnavatele;
- Příloha č. 2. Dotazník pro studenty;
- Příloha č. 3. Výsledky šetření u kombinované formy studia-grafy;
- Příloha č. 4. Výsledky šetření u prezenční formy studia-grafy;
- Příloha č. 5. Výsledky šetření u poskytovatelů sociálních služeb.

Příloha č. 1. Dotazník pro zaměstnavatele

Obecná pedagogika - Cíle předmětu (anotace):

Vědní obor pedagogika. Faktory rozvoje lidského jedince. Základní pedagogické pojmy - výchova, vzdělávání, vzdělání, vyučování, učení, výuka. Cíle a obsah výchovy. Složky výchovy. Výchovný proces a jeho etapy. Výchovné zásady a efektivita výchovného procesu. Osobnost učitele (vychovatele). Osobnost vychovávaného jedince. Prostředky výchovy. Problematika školního klimatu.

Obecná psychologie - Cíle předmětu (anotace):

Základní poznatkový a pojmový aparát se zaměřením na poznání osobnosti člověka. Seznámení se způsoby poznávání a duševní výkonnosti člověka, prožívání a utváření jeho citového života a motivační aktivity. Jedinec v náročných životních situacích.

Práce počítačem

Cíle předmětu (anotace): Cílem předmětu je seznámit studenty s možnostmi využití a implementace výpočetní techniky do edukačního procesu. Předmět má především aplikační charakter proto se studenti prakticky seznámí s praktickým použitím a využitím počítače pro potřeby učitele. Naučí se prakticky pracovat s operačním systémem Windows 2000, textovým editorem Word 2000 a internetovým prohlížečem Internet Explorer. Tyto dovednosti uplatní tím, že budou schopni vyhledávat informace na Internetu, tyto informace (texty, obrázky, tabulky) potom dokáží příslušným způsobem upravovat a používat pro vytváření vlastních výukových dokumentů či edukačním konstruktů.

Filozofie

Dějiny filozofického myšlení a hlavní filozofické osobnosti. Etika a morálka. Dobro a zlo. Hierarchie mravních hodnot.

Úvod do antropologie 1

Disciplína seznamuje studenty s rozsáhlým oborem antropologie.

Sociologie

Základy sociologie. Přehled sociologických teorií v 19. a 20. století. Základní sociologické pojmy. Obecná teorie sociálních systémů. Sociální struktura a její proměny ve společnosti. Sociální struktura v postkomunistických zemích. Kategorie kultury. Sociologie rodiny.

Statistika pro pedagogy

Vědecký výzkum v pedagogice a jeho hlavní fáze. Formulace hypotéz. výběry prvků do výzkumných vzorků. Rozsah výběru. Výzkumy ex-post-facto a pedagogické experimenty. Měření v pedagogickém výzkumu. Druhy měření a jeho vlastnosti. Statistika a její části. Zpracování výsledků měření, tabulky četností, výpočet aritmetického průměru. Stanovení mediánu a modu. Míry variability. Výpočet rozptylu a směrodatné odchylky. Normální rozdělení a jeho vlastnosti. Práce s tabulkou distribuční funkce normálního normovaného rozdělení. Statistické testy významnosti v pedagogickém výzkumu. Test dobré shody chí-kvadrát. Test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Statistické postupy pro ordinální data. Spearmanův koeficient korelace. Znaménkový test. U-test. Testy významnosti pro metrická data. Studentův test a párový t-test. Funkční a statistická závislosti mezi jevy. Pearsonův koeficient korelace.

Profesní etika

Etika a její základní kategorie, zdroje etického myšlení, etika v pomáhajících profesích, sociální aspekty mravního života a normy různých společenství a společenských činností (pomáhající profese, ekonomie, komunikace, ekologie apod.).

1. Sociální etika - její původ, předmět a cíl
2. Zdroje moderní sociální etiky
3. Sociální dimenze osoby. Osobnost a společnost, důstojnost člověka, sebeúcta, morální volba
4. Profesionální identita a odpovědnost, svoboda, tvořivost a iniciativa, důstojnost, svědomí

5. Etický kodex v pomáhajících profesích - významné hodnoty v pomáhajících profesích

- empatie, solidarita, pomoc, spolupráce, prosociální chování, asertivita, respektování jiných,

- etický rozměr přístupu k informacím, etický rozměr výzkumné práce, etický rozměr práce

s klientem

6. Reálné a zobrazené vzory etického chování v současné společnosti

7. Etika a ekonomika - nové podoby lidskosti a nelidskosti, pokrok a globalizace

8. Nové problémy morálky a etická dilemata (diskuse)

Úvod do antropologie

Dicplína seznamuje studenty s rozsáhlým oborem antropologie.

Sociální pedagogika

Sociální pedagogika se zabývá prostředím, jeho organizováním ve smyslu utváření výchovně hodnotných podnětů podle individuálních potřeb jednotlivců a kompenzování nevhodných vlivů v souladu se sociálně integrační pomoci všem věkovým kategoriím. Zajímá se o odchylky sociálního chování a preventivně výchovné působení a pomoc zejména ohrožené a zanedbané mládeži.

Teorie výchovy

Teorie výchovy jako multiparadigmatická disciplína, Systémová teorie výchovy - vymezení základních problémů výchovy, Dilemata teorie výchovy (subjektivismus - objektivismus, naturalismus - empirismus, svoboda - řád), Teoretické základy multikulturní výchovy, Výchova z pohledu teorií gender (výchova jako proces osvojení vzorců rodového chování), Školní výchova - manifestní a latentní funkce školy, Etická a estetická výchova - problém hodnot a hodnocení, globální (ekologická výchova).

Obecná didaktika

Program poskytuje přehled základních kategorií obecné didaktiky, zdůrazňuje jejich význam pro výuku. Usiluje o porozumění jejich vzájemných souvislostí ve vztahu k učebním činnostem žáků a výukovým činnostem učitele. Rozvíjí

individuální profesionální didaktické dovednosti s využitím přístupných výukových technologií.

Úvod do studia vědecké práce

Zákon o vysokých školách a dále výběr těch vnitřních předpisů PdF UP, které se více či méně dotýkají průběhu studia na vysoké škole. (pouze pro denní studium)

Metodologie empirického výzkumu

Vědecký výzkum a jeho hlavní fáze. Hypotézy v empirickém výzkumu. Výběr prvků do výzkumných vzorků. Výzkumy kvalitativně a kvantitativně orientované. Výzkumy ex-post-facto a experimenty. Experimentální plány. Projekt empirického výzkumu. Metody sběru dat v empirických výzkumech. Pedagogické pozorování. Techniky standardizovaného pozorování., Dotazník v pedagogickém výzkumu a jeho konstrukce. Rozhovor. Sociometrie. sémantický diferenciál. Q-metodologie. Zpráva o výzkumu. (pouze pro denní studium)

Základy práva

Disciplína je zaměřena na seznámení se základy organizace, obsahu a struktury právního řádu ČR. Základními instituty jsou pojmy : právo objektivní a subjektivní, prameny práva, právní nřmy, právní vztahy, zásady v právu atd.

Vývojová psychologie

Cílem výuky je poznání vývoje a vývojových změn lidské psychiky od období prenatálního až po adolescenci. Vývojová periodizace, determinace lidské psychiky, metody vývojové psychologie, dětská kresba, zvláštnosti lidské psychiky

Sociální politika

Předmět objasňuje podstatu a význam sociální politiky státu, seznamuje s funkcemi sociální politiky, jejími objekty, subjekty, principy a nástroji. Zabývá se problematikou sociální ochrany občanů včetně otázky chudoby, sociálního vyloučení i otázky stáří.

Dějiny pedagogiky

Dějiny pedagogiky - pedagogické dědictví minulosti. Názory na výchovu dětí u J. A. Komenského, jeho předchůdců a následovníků. Osobnosti školství a pedagogiky v českých zemích.

Sociální psychologie

Příprava sociálních pracovníků na práci s klientem. Obsahové téze: 1. Role socializace při formování osobnosti - biologická, sociální a kulturní determinace. 2. Sociální a kulturní vzorce chování. 3. Psychologické mechanismy socializace. 4. Sociální komunikace a problém porozumění s klientem. 5. Podmínky zdravých mezilidských vztahů. 6. Problémy sociální a personální percepce. 7. Chyby personální percepce. 8. Problematika sociálních skupin. 9. Hodnotové a normativní systémy. 10. Sociální postoje - vytváření, osvojování, změna. 11. Problém stereotypů a předsudků ve společnosti. 12. Základní metody sociální psychologie.

Odborná praxe

Návštěvy vybraných zařízení pro prevenci a terapii závislostí, zařízení a sdružení sociální prevence a sociální pomoci a zařízení pro výkon trestu odnětí svobody.

Vybrané kapitoly z práva

Disciplína přináší přehled právních institutů vybraných právních odvětví strukturovaných ve vztahu k potřebám sociálního pracovníka a učitele sociálně právních předmětů na nižších stupních škol. Výuka bude orientována na seznámení se základy úpravy práva ústavního, správního, trestního, občanského, pracovního, rodinného a vybraných institutů některých dalších odvětví.

Informační technologie

Cílem předmětu je poskytnout studentům dostatek znalostí pro efektivní zavádění informačních technologií do škol. Pozornost je věnována vztahu informatiky a informačních technologií, jsou definovány pojmy informační systém školy, informační společnost, informační výchova. Další náplní je základní orientace v problematice počítačových sítí (zvláště s ohledem na UPONET) a v hardwarové a

softwarové stavbě PC. Dále jsou studenti seznámeni s didaktickým využitím počítače v práci učitele.

Sociální gerontologie

Stáří a stárnutí. Demografické a ekonomické aspekty stárnutí. Sociologické aspekty post produktivního věku. Příprava na stáří, druhý životní program. Geront v rodině a v nemocnici. Sociální aspekty nemoci a umírání.

Srovnávací pedagogika

Školské systémy v edukačně vyspělých zemích. Školský systém v ČR. Trendy vzdělávací politiky v EU. Problémy a perspektivy primárního, sekundárního a terciálního vzdělávání v Evropě. Správa a řízení školství v Evropě. Úloha rodičů ve školských systémech EU. Vzdělávání a sociální spravedlnost v zemích OECD. Cesta k učící se společnosti.

Výzkumné metody v pedagogice

Kvantitativně a kvalitativně orientované výzkumy. Dotazník v pedagogickém výzkumu. Druhy položek v dotazníku. Konstrukce dotazníku. Vlastnosti dotazníku. Kategorizace dat. Třídění prvního stupně (tabulky četností, histogramy, modální kategorie, výpočet variačního poměru. Třídění druhého stupně. Statistické analýzy vycházející z kontingenční a čtyřpolní tabulky, těsnost vztahu mezi jevy v kontingenční tabulce koeficienty kontingence, χ^2 -koeficient. Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku a jeho interpretace. Sociometrie v pedagogickém výzkumu. sociometrický test a sociometrické matice. Konstrukce sociogramů. Nejčastěji používané sociometrické indexy. Sémantický diferenciál v pedagogickém výzkumu. Q-metodologie. Zpráva o výzkumu - její obsah a struktura.

Sociální poradenství

Analýza současného stavu poradenské péče v rámci resortu práce a sociálních věcí. Seznámení studentů s úkoly poradenství v širším i užším slova smyslu. Nástin problematiky sociálního poradenství - např. poradenství v sociální péči o rodinu a děti, poradenství v sociální péči o těžce zdravotně postižené občany, o staré občany, o osoby společensky nepřízpůsobené atd.

Metody a instituce sociální práce

Pochopení individuální případové práce (CASE WORK) jako základu práce ve sféře působnosti sociálního pracovníka. Orientace v potřebách diagnostické a sociálně terapeutické práce. Pochopení principu individualizace při řešení sociálních problémů. Seznámení se s institucemi sociální péče.

Kurikulum a jeho tvorba

Disciplína se bude zabývat problematikou zpracování učebních a studijních textů a tvorbou kurikula.

Pedagogická psychologie

Rozvoj psychiky jedince v podmínkách učení. Podstata, teorie a zákony učení, druhy učení. Činitelé ovlivňující efektivitu učení. Transfer, motivace, emocionální aspekty učení. Psychologické problémy odměňování a trestání, hodnocení, zkoušení a známkování. Sebepojetí a sebehodnocení žáka. Interakce učitel-žák.

Sociální deviace

Teorie sociálních deviací. Normativní a reaktivní pojetí sociální deviace. Vybrané problémy sociálních deviací. Možnosti prevence.

Právo sociálního zabezpečení

Výklad obecných pojmů v sociálním zabezpečení. Mezinárodní prameny práva sociálního zabezpečení a současná platná právní úprava. Postavení sociálního zabezpečení jako samostatného odvětví právního řádu ČR. Orgány veřejné správy na tomto úseku a jejich pravomoc a působnost, rozpracování systémů sociální ochrany obyvatelstva. Úprava sociální péče v ČR. Státní sociální podpora, sociální potřebnost. Životní minimum. Nemocenské pojištění a dávky nemocenského pojištění. Důchodové pojištění a jeho dávky. Veřejné zdravotní pojištění.

Úvod do speciální pedagogiky

Základní pojmy speciální pedagogiky. Postižení, defektivita, její znaky. Systém speciálních škol. Školní integrace žáků se zdravotním postižením. Speciálně pedagogická diagnostika. Seznámení s jednotlivými typy postižení.

Kulturní a sociální antropologie

Předmět provede studenta problematikou kulturní a sociální antropologie jako integrativní a holistické vědy zabývající se specificky lidským chováním, kulturou a společností. Bude diskutován původ lidského chování, sociálních norem a hodnot.

Demografie - Obsah

1. Význam a podstata demografie, předmět zkoumání demografie.
2. Demografické chování. Malthusiánství. Populacionismus.
3. Populační exploze, otázka přelidnění.
4. Demografické události. Rodinný cyklus.
5. Prameny demografických dat.
6. Sčítání lidu - historie (soupisy obyvatelstva, současnost ,budoucnost).
7. Nejstarší demografické prameny na českém území - berní knihy, berní rejstříky, urbáře, zповědní seznamy, farní matriky, historické topografie měst.
8. Demografické stárnutí. Střední délka života.
9. Struktura obyvatelstva.
10. Rozmístění obyvatelstva.
11. Analýza demograf. procesů. Migrace
12. Domácnost.
13. Natalitní a protinatalitní politika, popul. optimum, popul. klima.
14. Populační teorie.
15. Světový popul. vývoj, demograf.vývoj v ČR.
16. ČSÚ, Eurostat, ÚZIS, WHO.

Rodinná výchova

Předmět provede studenta problematikou kulturní a sociální antropologie jako integrativní a holistické vědy zabývající se specificky lidským chováním, kulturou a společností. Bude diskutován původ lidského chování, sociálních norem a hodnot.

Výzkumné aktivity

Kvantitativně a kvalitativně orientované výzkumy. Dotazník v pedagogickém výzkumu. Druhy položek v dotazníku. Konstrukce dotazníku. Vlastnosti dotazníku. Kategorizace dat. Třídění prvního stupně (tabulky četností, histogramy, modální kategorie, výpočet variačního poměru. Třídění druhého stupně. Statistické analýzy vycházející z kontingenční a čtyřpolní tabulky, těsnost vztahu mezi jevy v kontingenční tabulce koeficienty kontingence, χ^2 -koeficient. Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku a jeho interpretace. Sociometrie v pedagogickém výzkumu. sociometrický test a sociometrické matice. Konstrukce sociogramů. Nejčastěji používané sociometrické indexy. Sémantický diferenciál v pedagogickém výzkumu. Q-metodologie. Zpráva o výzkumu - její obsah a struktura.

Základy andragogiky

Andragogika jako vědecká disciplína. historie vzdělávání dospělých. Systém vzdělávání dospělých v zahraničí a u nás. Problémy vzdělavatelnosti dospělých. Formy vzdělávání dospělých. Metody vzdělávání dospělých. Vybrané problémy výchovy dospělých. Efektivita vzdělávání dospělých.

Sociální komunikace

Andragogika jako vědecká disciplína. historie vzdělávání dospělých. Systém vzdělávání dospělých v zahraničí a u nás. Problémy vzdělavatelnosti dospělých. Formy vzdělávání dospělých. Metody vzdělávání dospělých. Vybrané problémy výchovy dospělých. Efektivita vzdělávání dospělých.

Školní legislativa

Disciplína je zařazena jako navazující na stávající předměty právního typu. Cílem je přinést posluchačům přehled aktuálních státních norem upravujících oblast vzdělávání, jakož i orientaci v legislativních otázkách platných pro školství.

Základy diagnostiky

Edukační proces a pedagogická diagnostika. Pedagogická diagnóza a prognóza. Metody pedagogické diagnostiky v práci učitele, jejich možnosti a omezení. Pedagogické pozorování a jeho druhy, faktory ovlivňující objektivitu pozorování,

systemy standardizovaného pozorování. Rozhovor. Ústní zkoušení. Anamnéza. analýza edukačních produktů žáka. Klima třídy.

Management sociální práce

Seznámení s definicí, obsahem, širokým a úzkým pojetím sociálního managementu. Orientace studenta v sociální, zdravotní a školské správě. Vymezení nástrojů státní sociální správy. Vhled do systému státní sociální správy včetně nestátních organizací.

Alternativní pedagogické systémy

Seznámení s alternativními přístupy ve výuce. Rozvoj schopnosti tvořivého využití poznatků ve vlastní školní praxi (v oblasti vztahu učitel-žák-rodiče, plánování a realizace výuky).

Diplomový seminář

Předmět vytváří teoretické i organizační zázemí pro práci studenta především na empirické části diplomové práce.

Psychologie teorie osobnosti

Jde o úvod do studia psychologie osobnosti. Historické a filozofické zdroje psychologie osobnosti, vybrané teorie osobnosti a jejich dopad v přístupu k člověku. Determinační činitele ovlivňující formování osobnosti jedince, přístupy ke studiu osobnosti. Dimenze osobnosti, struktura a dynamika osobnosti, obsahový a vztahový rozbor osobnosti. Metody psychologie osobnosti, možnosti rozvíjení dovedností extrospekce a introspekce. Osobnost v zátěžových situacích, kvalita života, subjektivní prožívání smyslu vlastní existence.

Diplomová praxe

Diplomová praxe vytváří prostor pro podrobnější obeznámení studenta s prostředím či institucí, z něhož vychází jeho diplomová práce.

Dotazník pro potenciální zaměstnavatele absolventů studia „Pedagogika-sociální práce“

- a) *Ve kterých předmětech by si sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách potřebovali nadále doplňovat vzdělání a potřebné informace? Ohodnoťte ano (A), ne (N).*
- b) *Existují disciplíny, o kterých si myslíte, že by bylo potřeba zařadit do studijního programu? Použijte prosím slovní hodnocení, popřípadě Vaše postřehy, připomínky...*

č.	Název předmětu	zakončení předmětu	ročník	a	Rozsah
1	Obecná pedagogika	Zp, Zk	1		1+0+1
2	Obecná psychologie	Zp, Zk	1		2+1+0
3	Práce s počítačem	Zp	1		0+1+0
4	Základy filozofie	Zp	1		2+1+0
5	Sociologie	Zp, Zk	1		2+0+0
6	Statistika pro pedagogy	Ko	1		1+2+0
7	Profesní etika	Zp, Zk	1		0+2+0
8	Úvod do antropologie	Zp, Zk	2		1+0+1
9	Sociální pedagogika	Zk	2		1+1+0
10	Teorie výchovy	Ko	2		1+1+0
11	Obecná didaktika	Zk	2		0+4+0
12	Základy práva	Zp, Zk	2		1+1+0
13	Cizí jazyk (AJ, FJ, NJ, RJ)	Zk	2		0+2+0
14	Vývojová psychologie	Zp, Zk	2		2+1+0
15	Sociální politika	Zp, Zk	3		1+0+1
16	Dějiny pedagogiky	Zk	3		2+2+0
17	Sociální psychologie	Zp, Zk	3		2+1+0
18	Odborná praxe	Zp	3		0+2+0
19	Vybrané kapitoly z práva	Zp, Zk	3		2+1+0
20	Informační technologie	Zp, Ko	3		1+2+0
21	Sociální gerontologie	Ko	3		1+0+1
22	Srovnávací pedagogika	Ko	3		2+2+0
23	Výzkumné metody v pedagogice	Zk	3		1+2+0
24	Sociální poradenství	Zk	4		1+1+0
25	Metody a instituce sociální práce	Zp, Zk	4		2+1+0
26	Kurikulum a jeho tvorba	Ko	4		8S+0+0
27	Pedagogická psychologie	Zp, Zk	4		2+1+0
28	Sociální deviace	Zp, Zk	4		1+1+0
29	Právo sociálního zabezpečení	Zp, Zk	4		1+1+0
30	Úvod do speciální pedagogiky	Zp, Zk	4		2+2+0
31	Kulturní a sociální antropologie	Zp, Zk	5		1+0+1
32	Demografie	Ko	5		1+0+1
33	Rodinná výchova	Zp, Zk	5		1+0+1
34	Výzkumné aktivity	Ko	5		1+2+0
35	Základy andragogiky	Zk	5		2+2+0
36	Sociální komunikace	Zp, Ko	5		1+3+0
37	Školní legislativa	Zp, Zk	5		1+1+0
38	Základy diagnostiky	Zk	5		1+1+0
39	Vybrané problémy veřejné správy	Zp, Ko	5		1+1+0
40	Management sociální práce	Zp, Zk	6		2+1+0
41	Alternativní pedagogické systémy	Zk	6		1+1+0
42	Diplomová praxe	Zp	6		0S+5D
43	Diplomový seminář	Zp	6		0+2+0
44	Psychologie teorie osobnosti	Zp, Zk	6		1+1+0
45	Diplomová práce	Zp	6		0+2+0
46	Právní repetitorium	Ko	6		1+1+0

Příloha č. 2. Dotazník pro studenty

Dotazník pro posluchače studijního programu „Pedagogika- sociální práce“

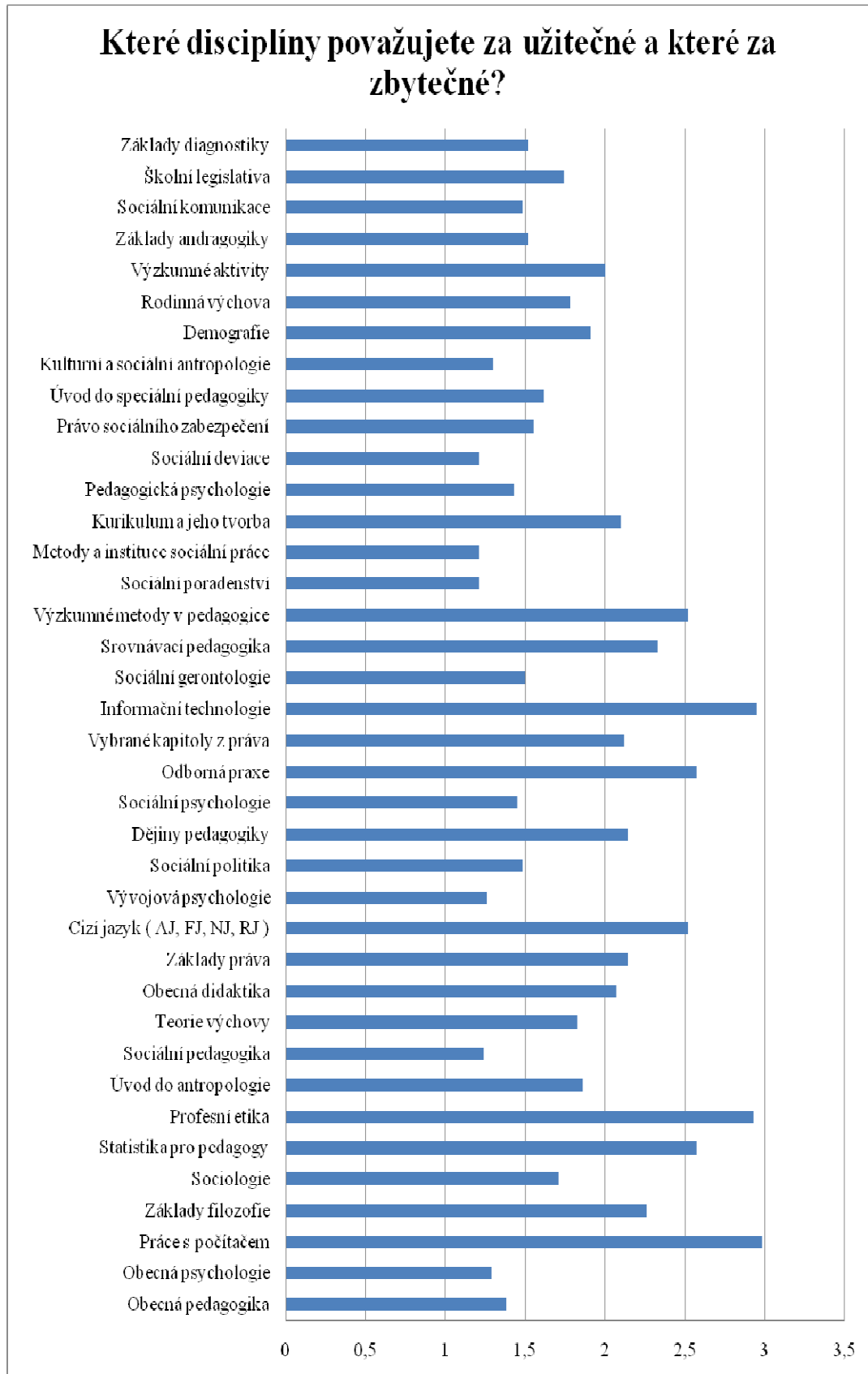
- a) Které z disciplín považujete za užitečné a které za zbytečné?
- b) Byl předmět náročný na studijní přípravu?
- c) Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti mi budou přínosem v praxi.
- d) Myslíte si, že je vhodně začleněn do studijního programu?
- e) Odpovídá časová dotace předmětu jeho významu a náročnosti?
- f) Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?
- g) Obsahoval předmět poznatky, které byly/jsou pro Vás nové?

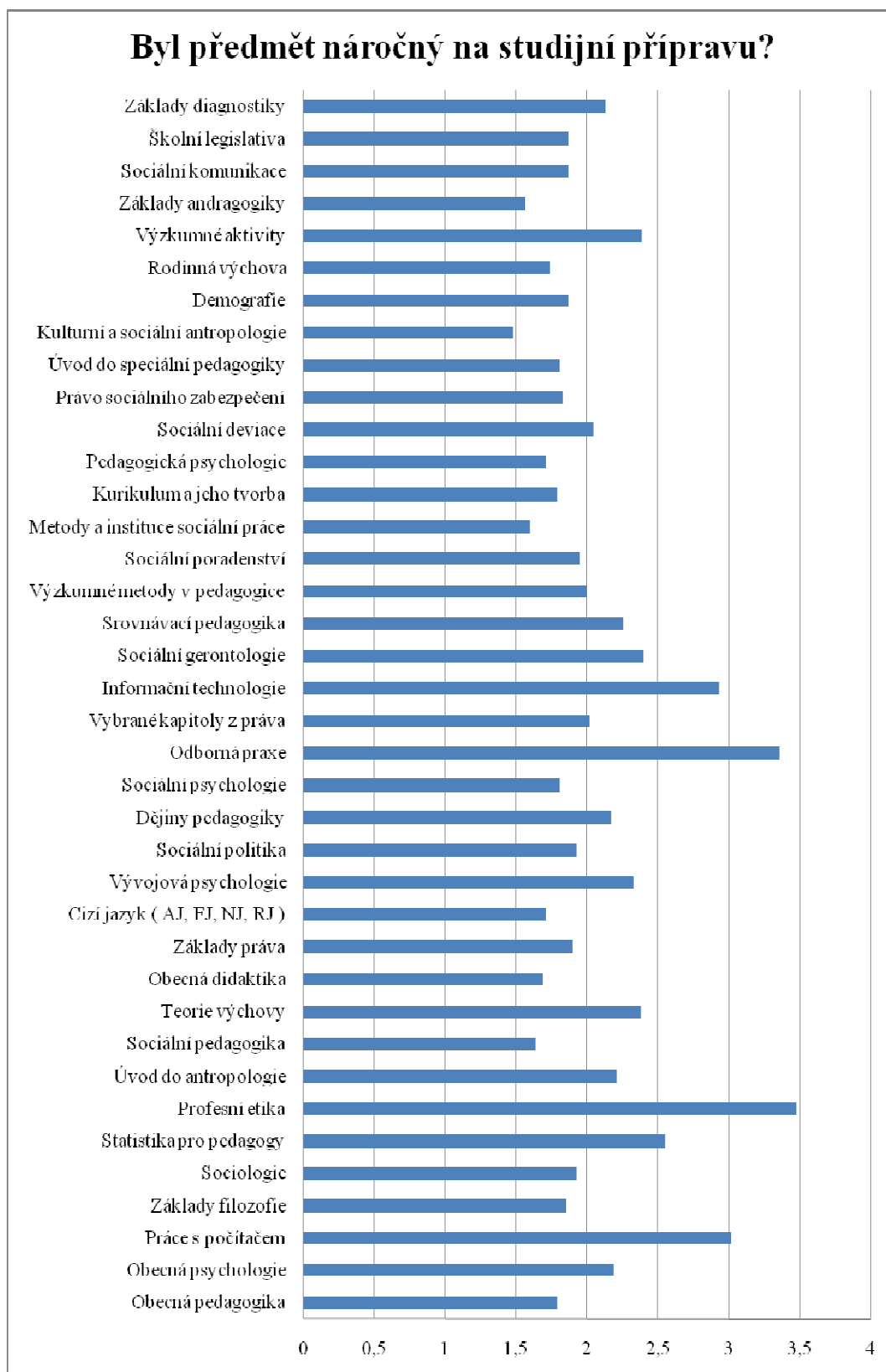
- 1. Ano (např. předmět splnil moje očekávání)
- 2. Spíše ano
- 3. Neumím odpovědět/nedokážu posoudit
- 4. Spíše ne
- 5. Ne (např. předmět nesplnil moje očekávání)

V každé z kolonek označeny a,b,c,d,e,f,g ohodnoťte předmět známkovací škálou 1-5.

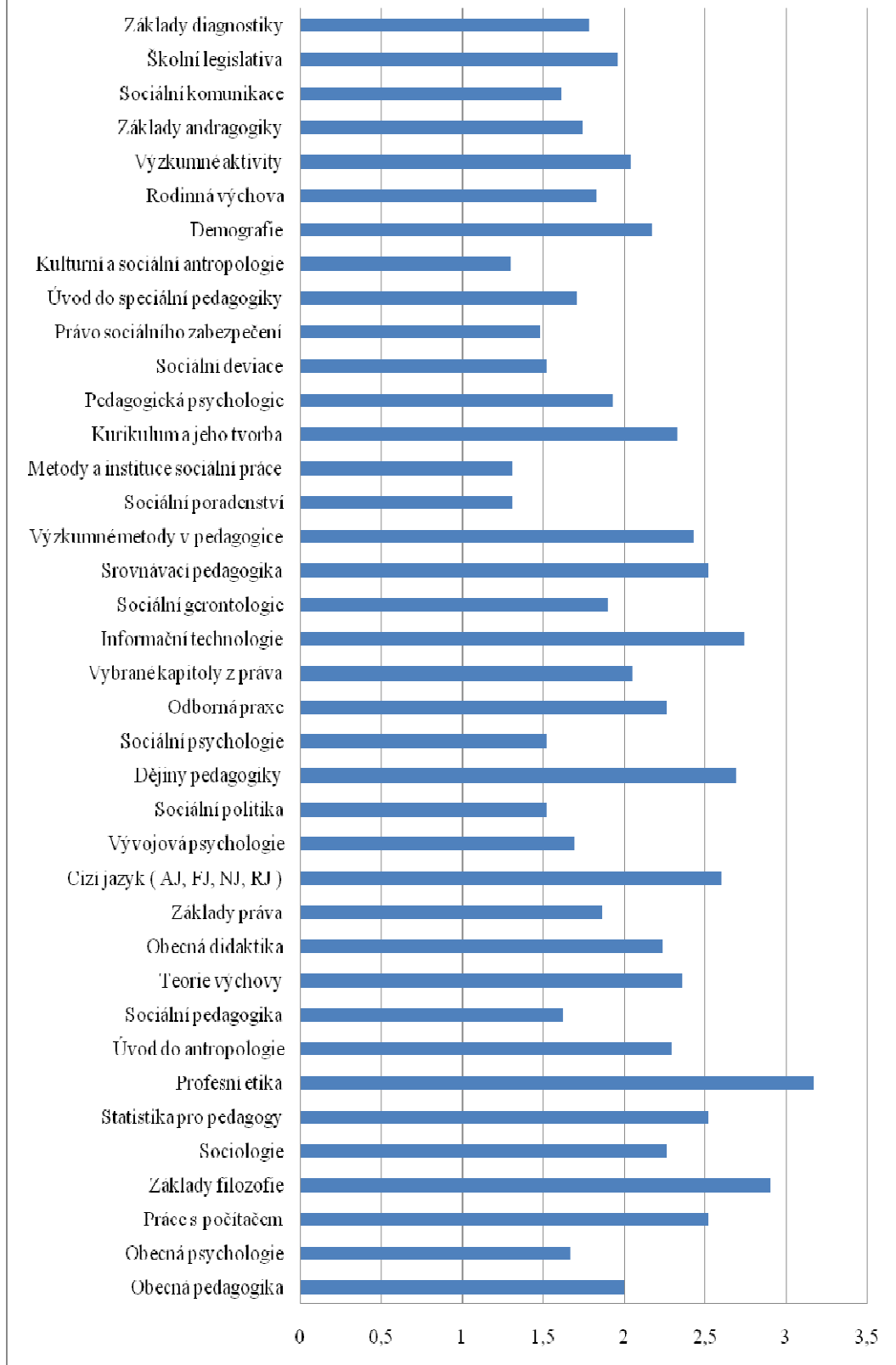
č.	Název předmětu	zakončení	ročník	a	b	c	d	e	f	g
1	Obecná pedagogika	Zp, Zk	1							
2	Obecná psychologie	Zp, Zk	1							
3	Práce s počítačem	Zp	1							
4	Základy filozofie	Zp	1							
5	Sociologie	Zp, Zk	1							
6	Statistika pro pedagogy	Ko	1							
7	Profesní etika	Zp, Zk	1							
8	Úvod do antropologie	Zp, Zk	2							
9	Sociální pedagogika	Zk	2							
10	Teorie výchovy	Ko	2							
11	Obecná didaktika	Zk	2							
12	Základy práva	Zp, Zk	2							
13	Cizí jazyk (AJ, FJ, NJ, RJ)	Zk	2							
14	Vývojová psychologie	Zp, Zk	2							
15	Sociální politika	Zp, Zk	3							
16	Dějiny pedagogiky	Zk	3							
17	Sociální psychologie	Zp, Zk	3							
18	Odborná praxe	Zp	3							
19	Vybrané kapitoly z práva	Zp, Zk	3							
20	Informační technologie	Zp, Ko	3							
21	Sociální gerontologie	Ko	3							
22	Srovnávací pedagogika	Ko	3							
23	Výzkumné metody v pedagogice	Zk	3							
24	Sociální poradenství	Zk	4							
25	Metody a instituce sociální práce	Zp, Zk	4							
26	Kurikulum a jeho tvorba	Ko	4							
27	Pedagogická psychologie	Zp, Zk	4							
28	Sociální deviace	Zp, Zk	4							
29	Právo sociálního zabezpečení	Zp, Zk	4							
30	Úvod do speciální pedagogiky	Zp, Zk	4							
31	Kulturní a sociální antropologie	Zp, Zk	5							
32	Demografie	Ko	5							
33	Rodinná výchova	Zp, Zk	5							
34	Výzkumné aktivity	Ko	5							
35	Základy andragogiky	Zk	5							
36	Sociální komunikace	Zp, Ko	5							
37	Školní legislativa	Zp, Zk	5							
38	Základy diagnostiky	Zk	5							
39	Vybrané problémy veřejné správy	Zp, Ko	5							
40	Management sociální práce	Zp, Zk	6							
41	Alternativní pedagogické systémy	Zk	6							
42	Diplomová praxe	Zp	6							
43	Diplomový seminář	Zp	6							
44	Psychologie teorie osobnosti	Zp, Zk	6							
45	Diplomová práce	Zp	6							
46	Právní repertorium	Ko	6							

Příloha č. 3. Výsledky šetření u kombinované formy studia-grafy

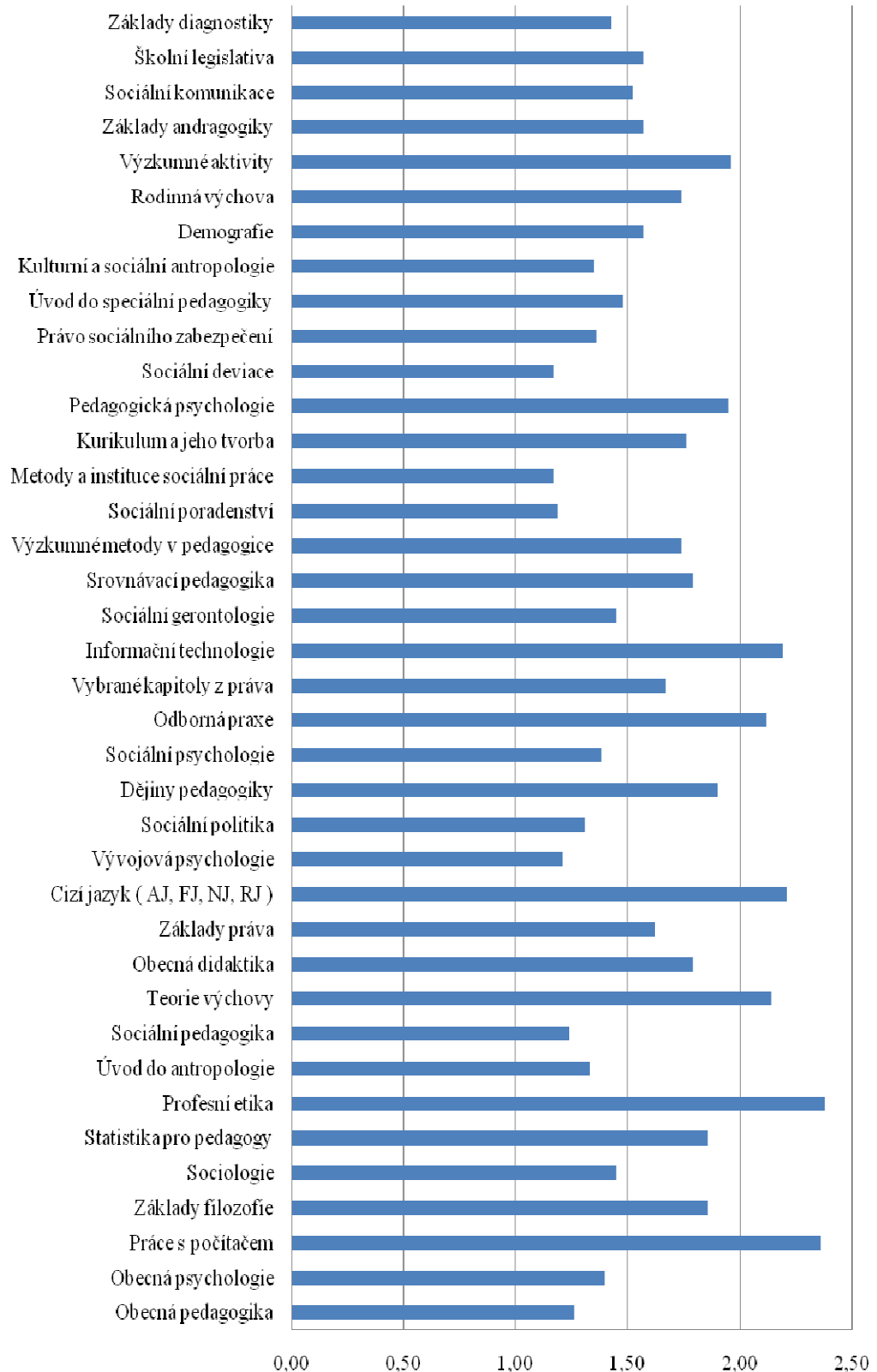

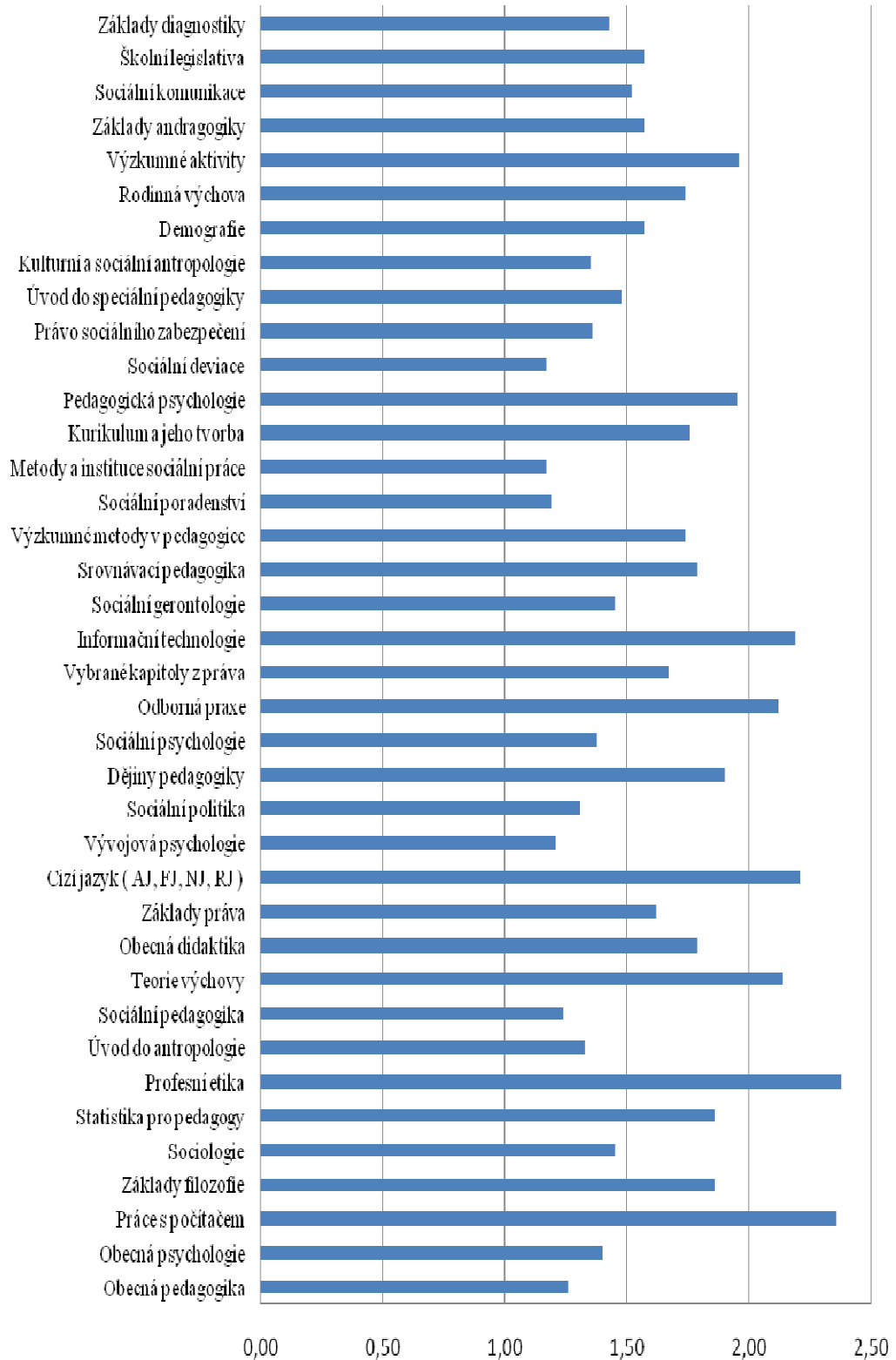
Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti mi budou přínosem v praxi.

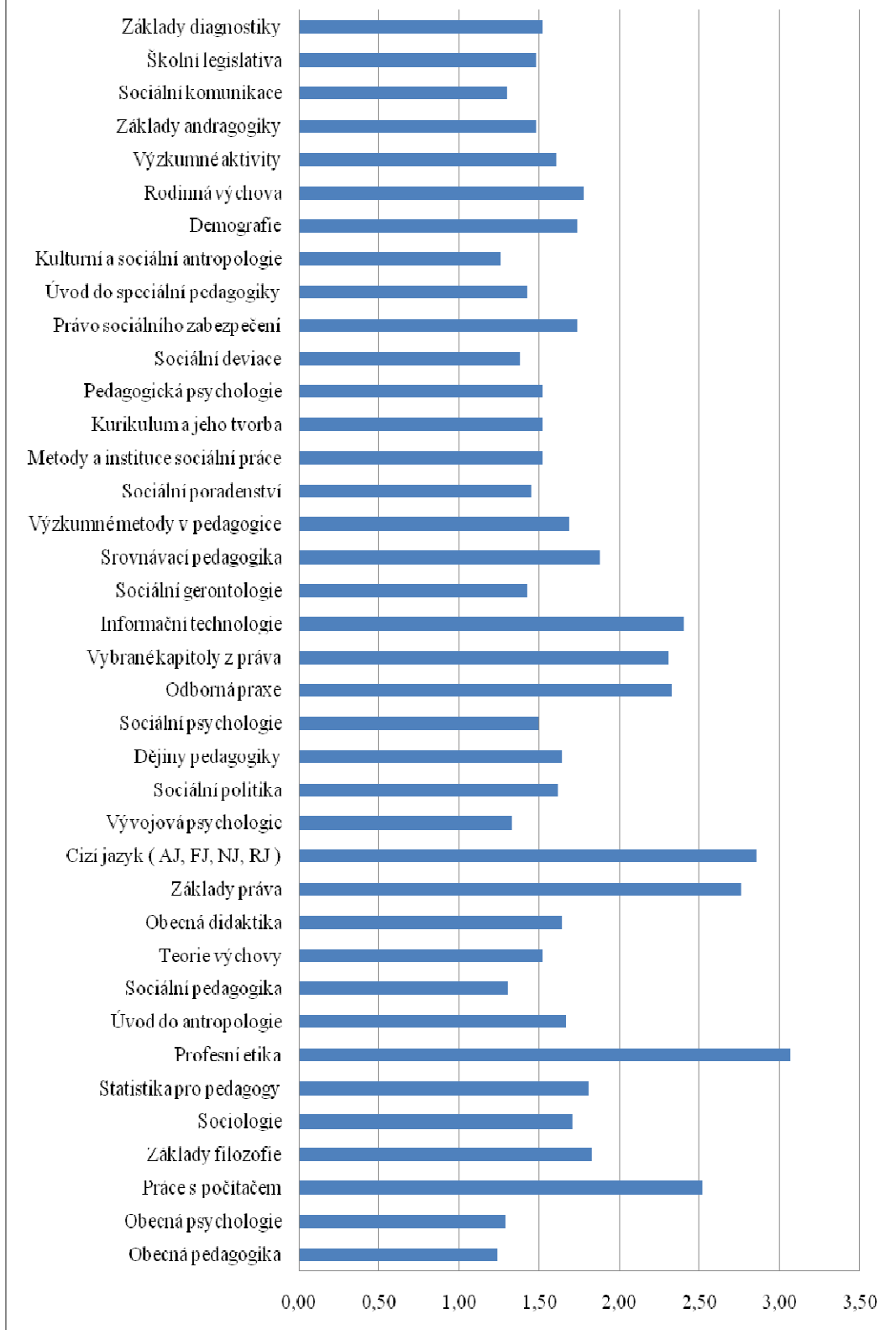
Myslíte si, že je vhodně začleněn do studijního programu?

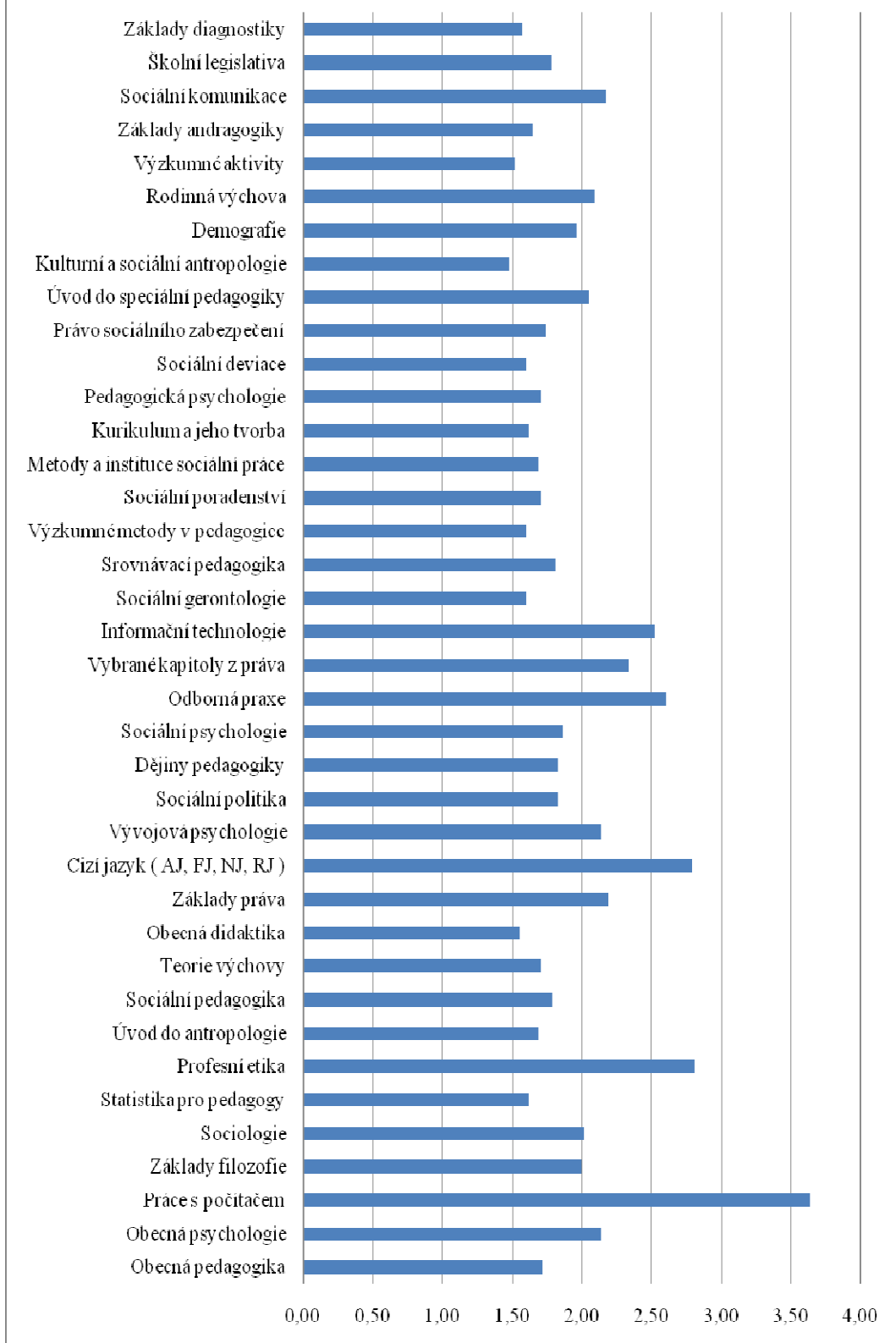
Odporovídá časová dotace významu a náročnosti předmětu?

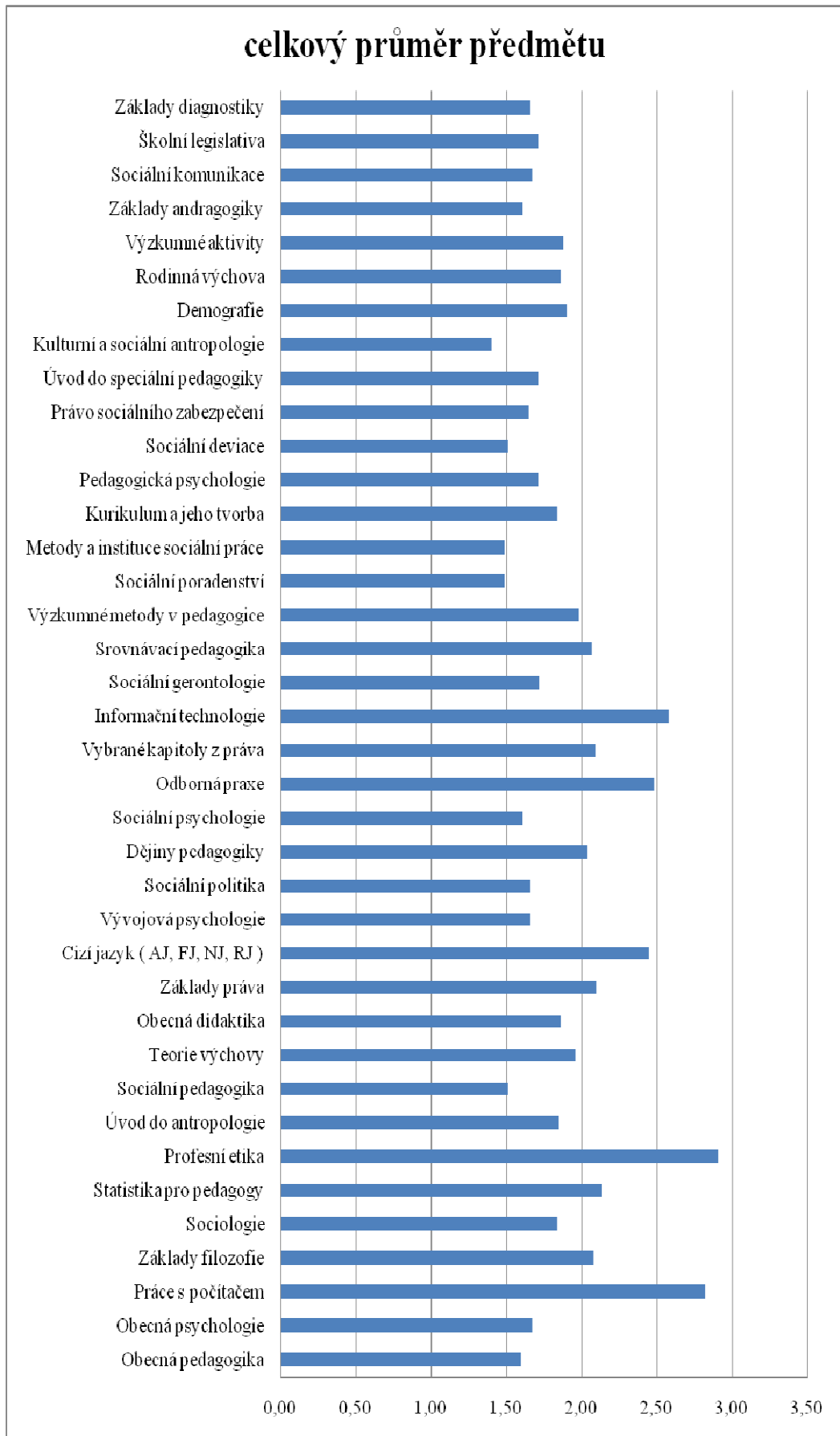

Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?

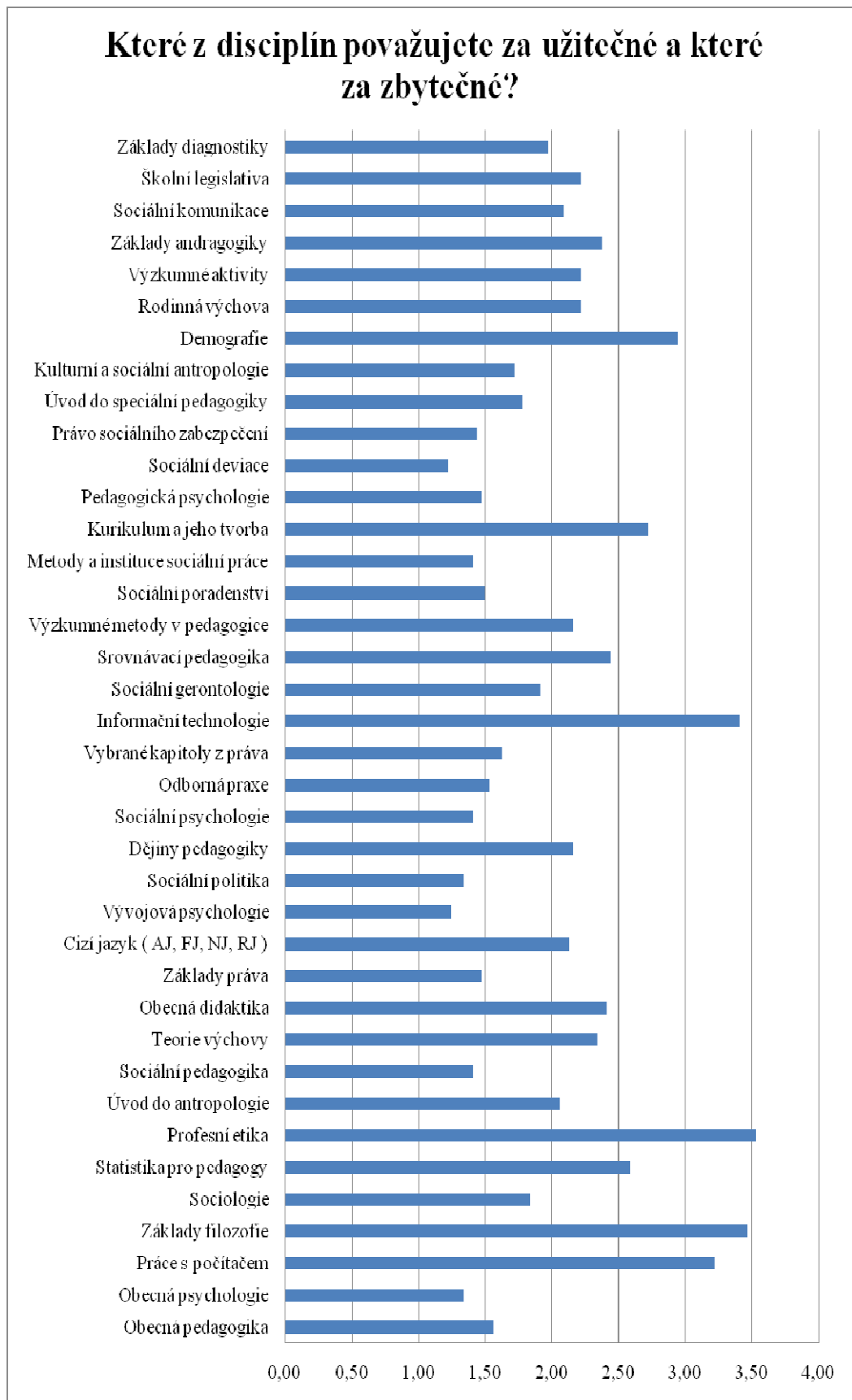

Obsahoval předmět poznatky, které byly/jsou pro Vás nové?

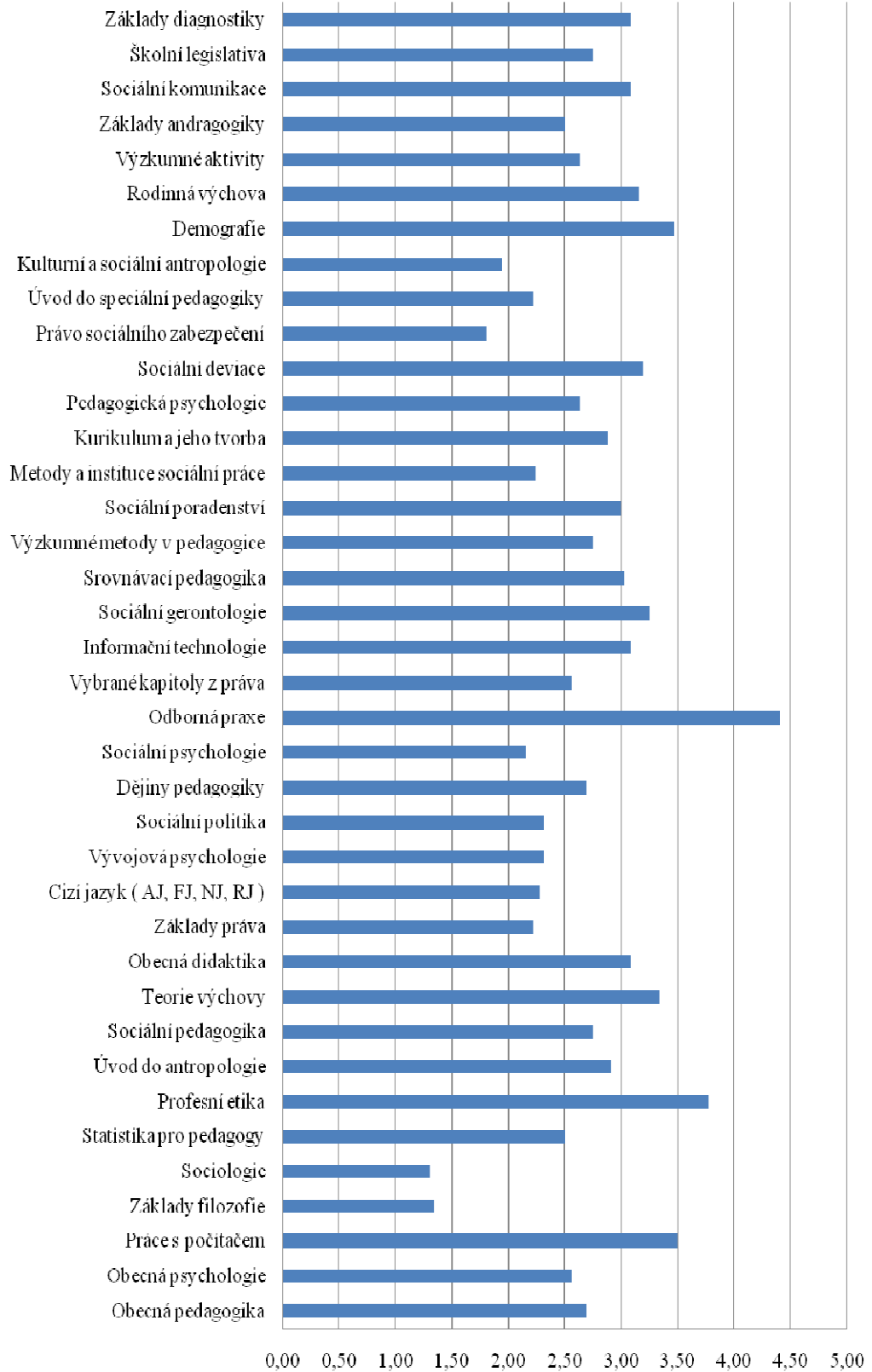

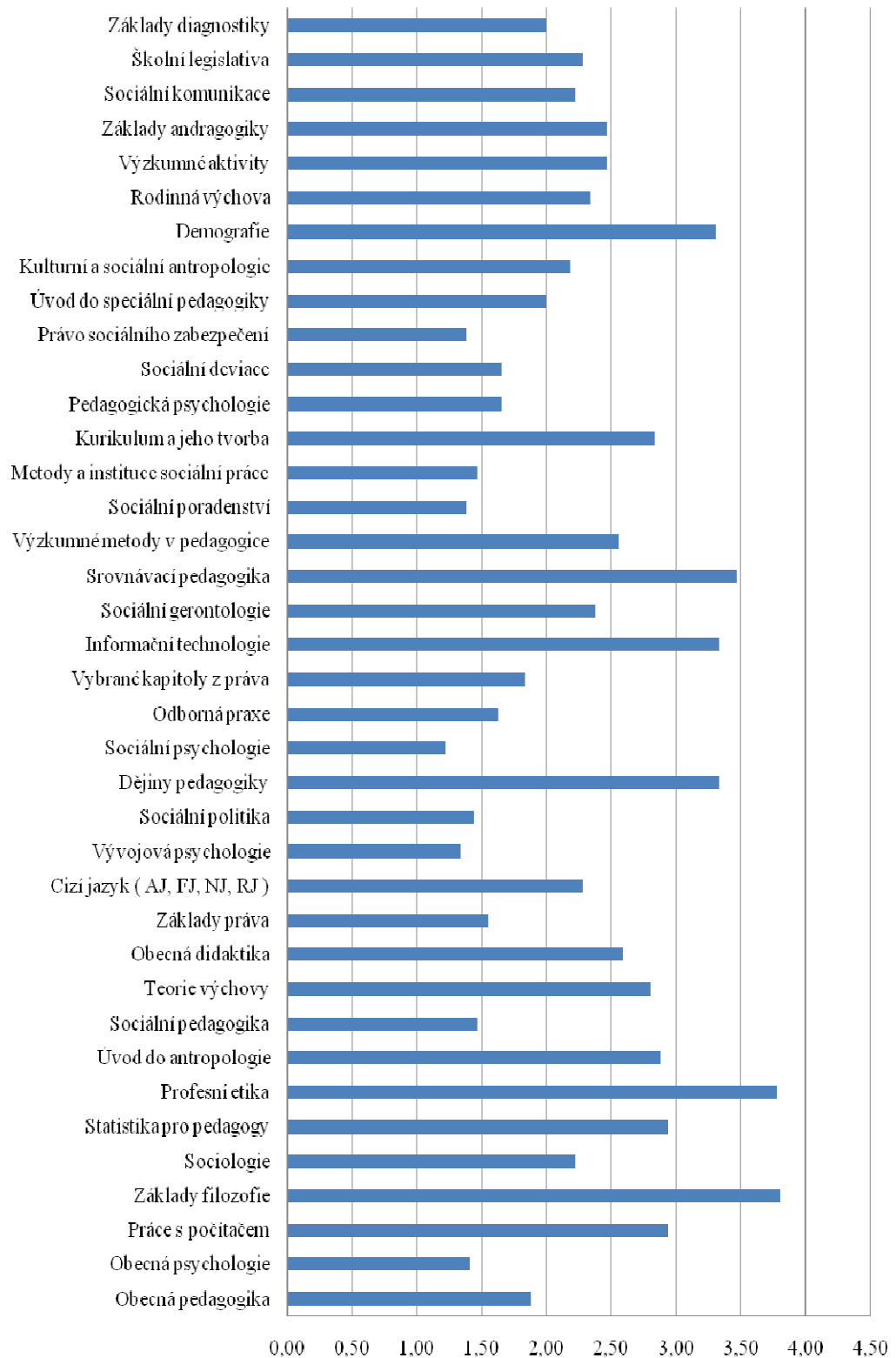
Příloha č. 4. Výsledky šetření u prezenční formy studia-grafy

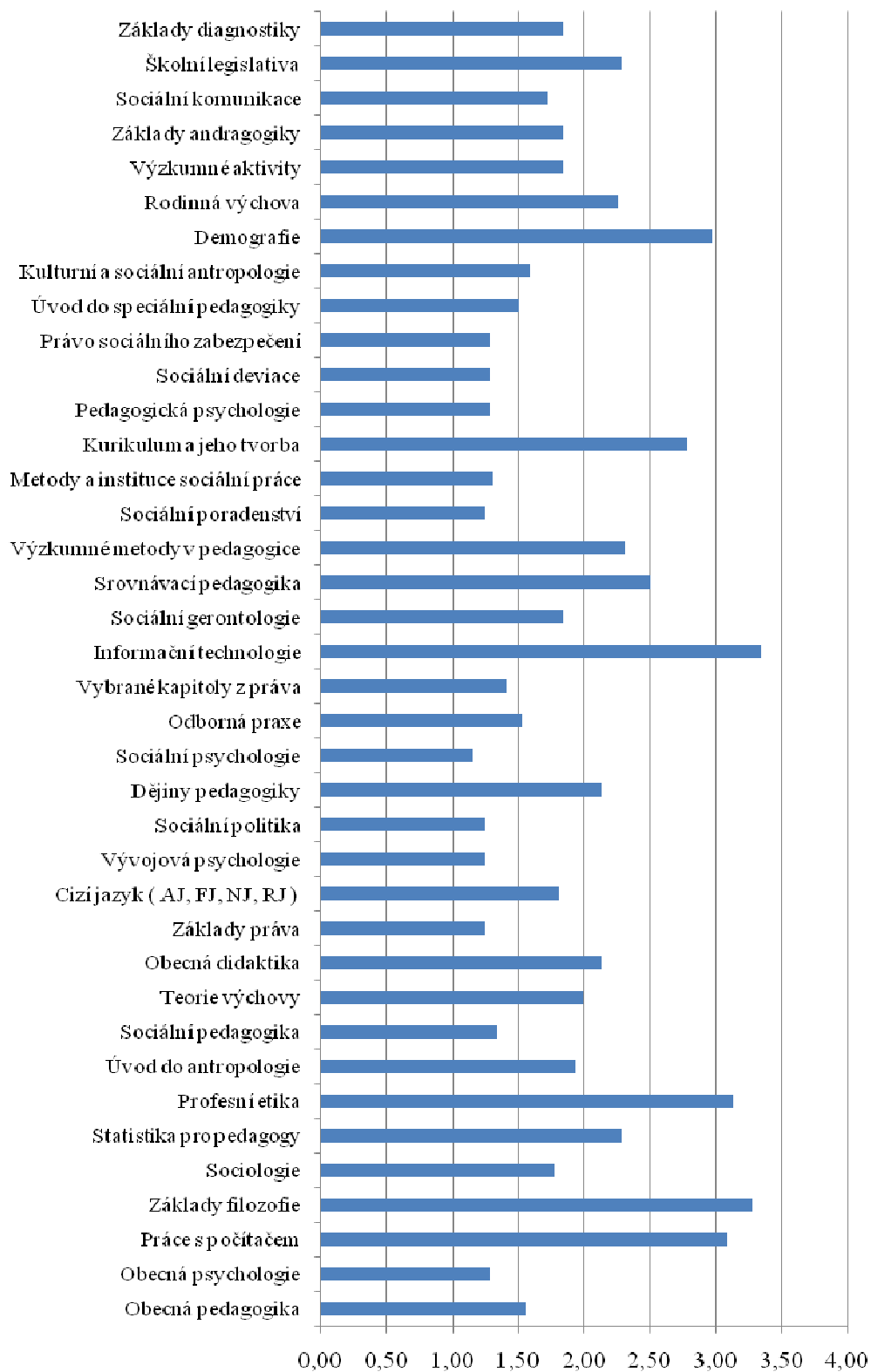
Byl předmět náročný na studijní přípravu?

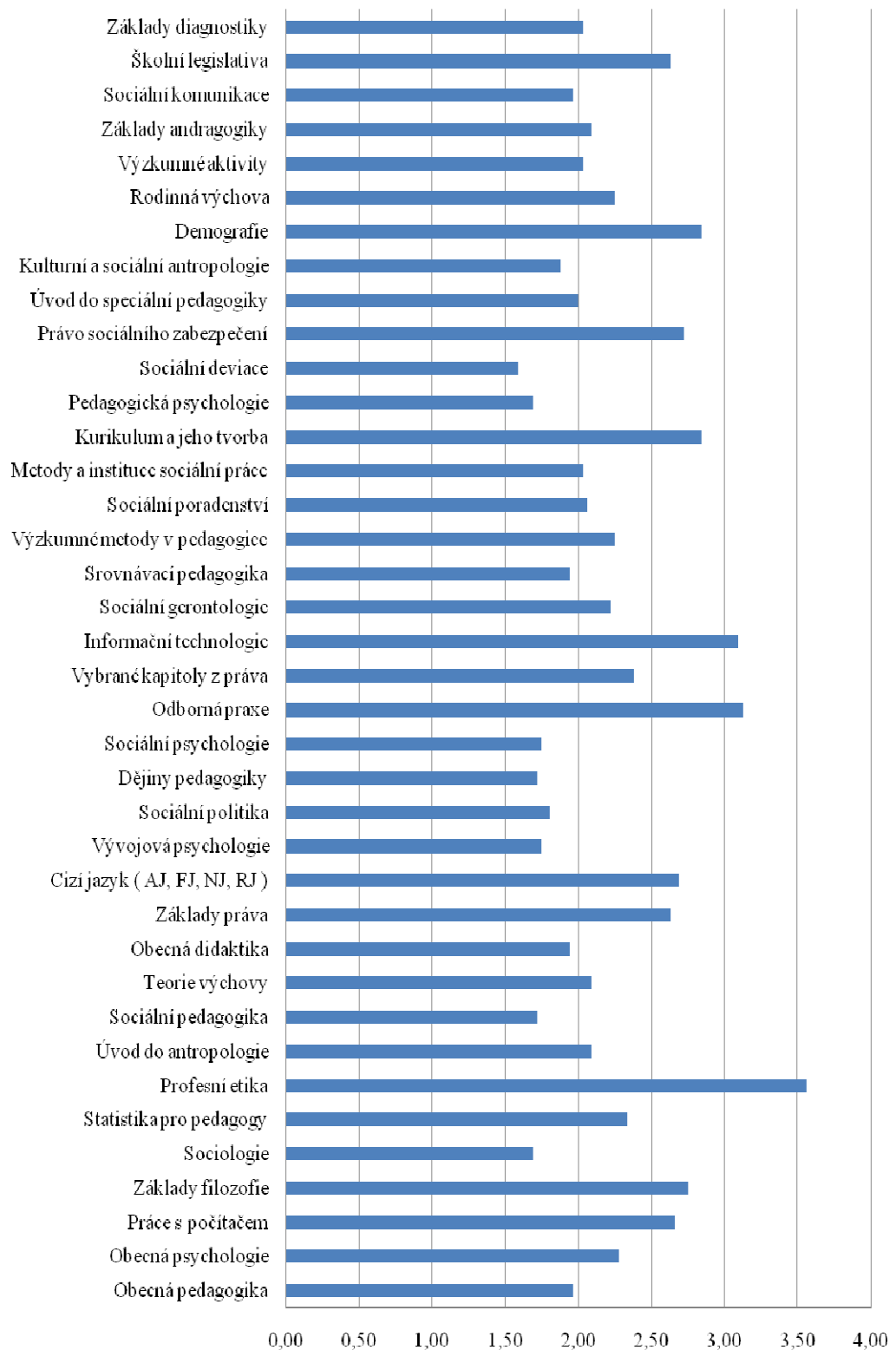
Předmět je v rámci studia potřebný, získané znalosti mi budou přínosem v praxi.

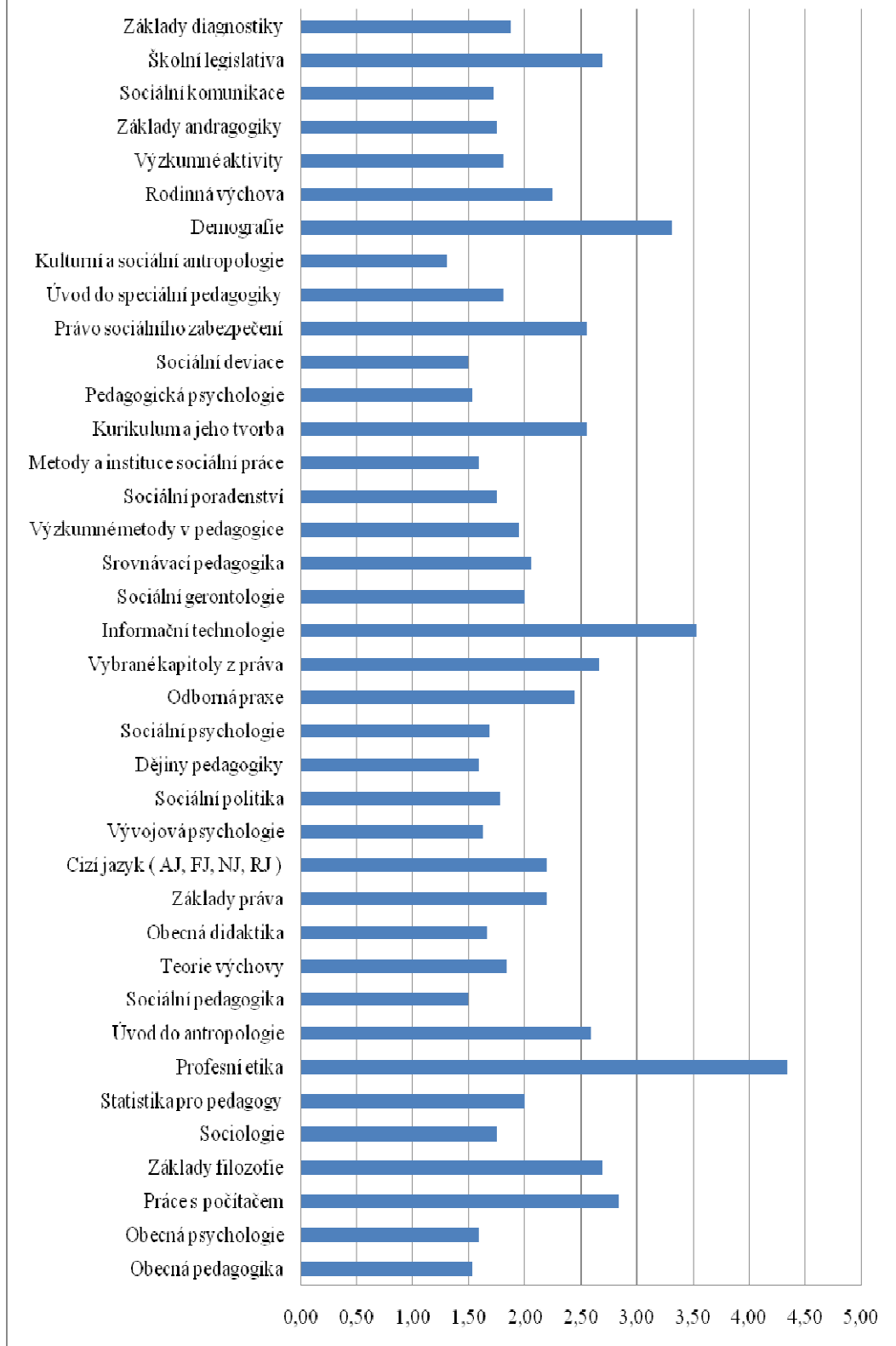
Myslíte si, že je vhodně začleněn do studijního programu?

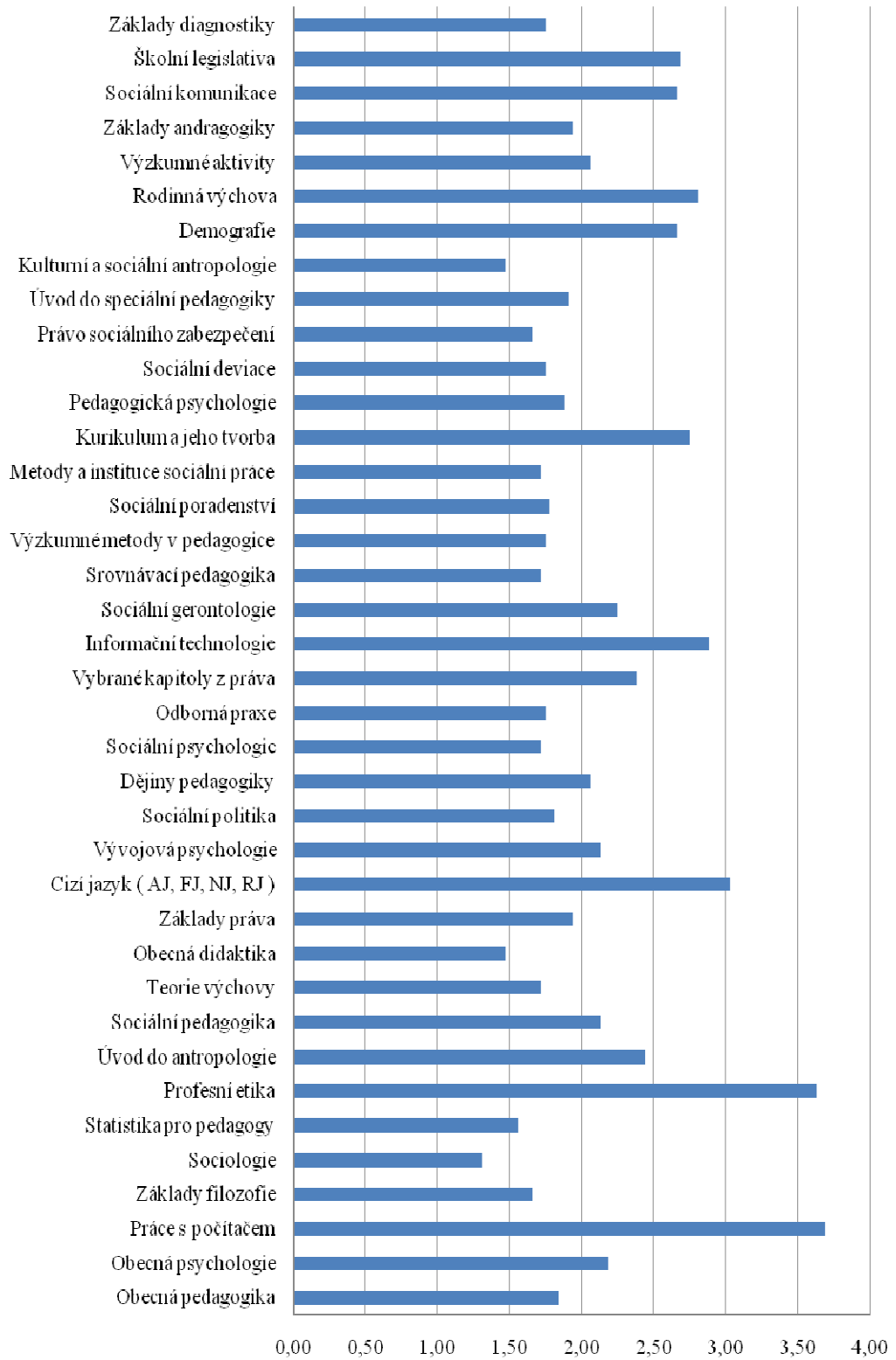
Odovídá časová dotace významu a náročnosti předmětu?

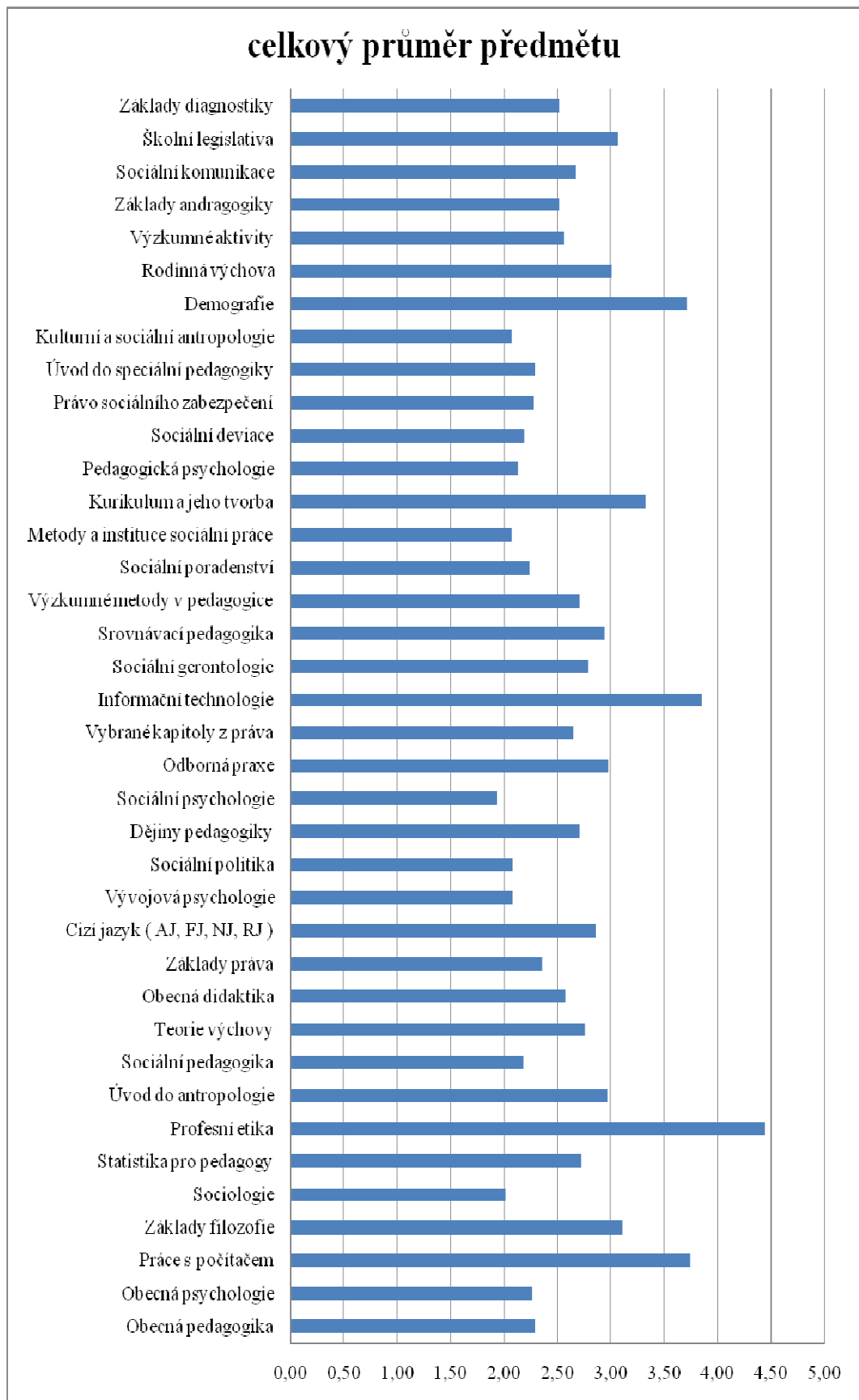

Byly přednášky koncipovány logicky a přehledně?

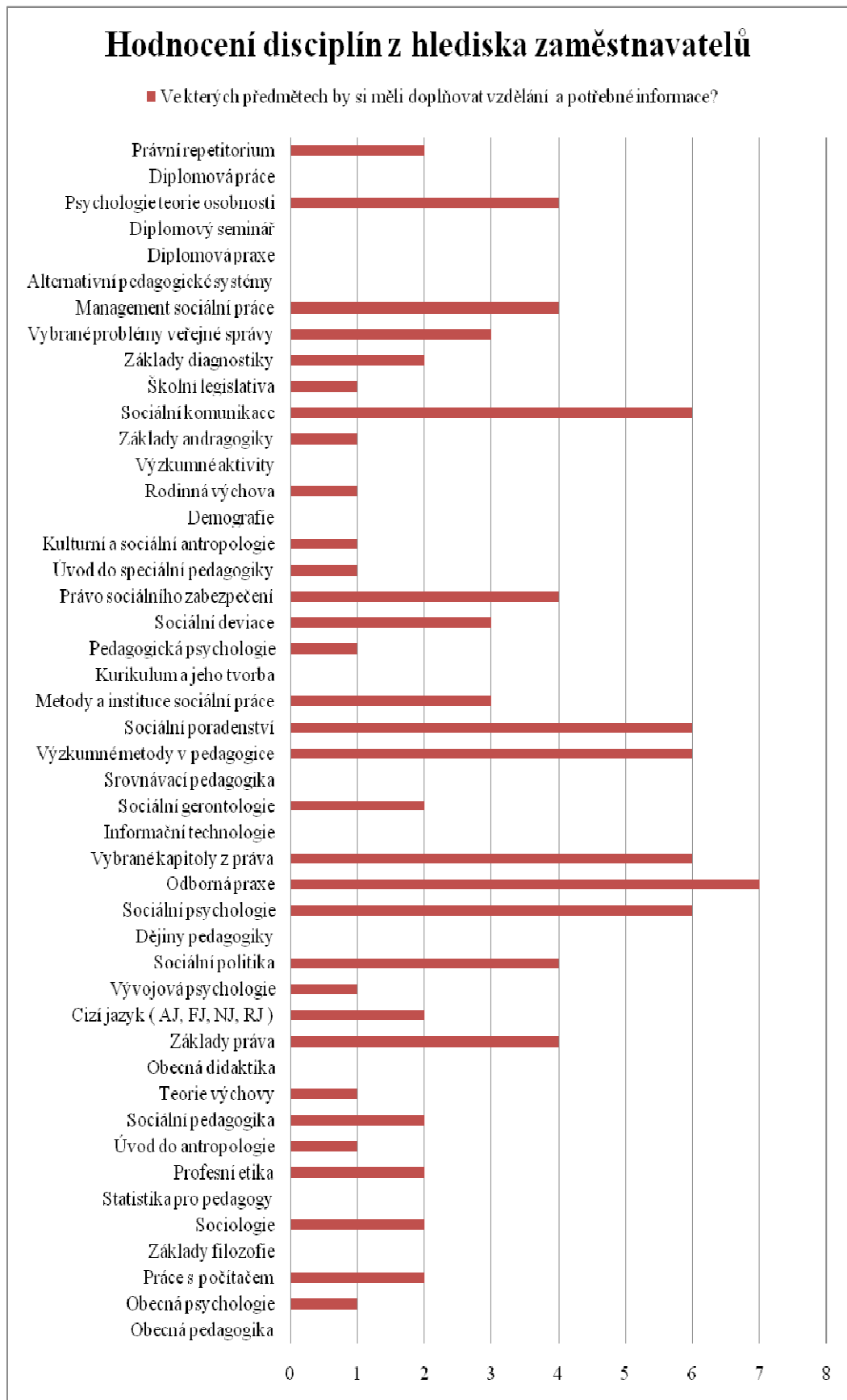

Obsahoval předmět poznatky, které byly/jsou pro Vás nové?

Příloha č. 5. Výsledky šetření u poskytovatelů sociálních služeb

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV

ADAPTACE	Přizpůsobení jedince danému prostředí.
ANDRAGOGIKA	Společenskovední disciplína zabývající se výchovou a vzděláváním dospělých.
BURN OUT EFFECT	Syndrom vyhoření u pomáhajících profesí.
CASEWORK	Studium jednotlivých sociálních případů. Jinými slovy, individuálně založená intervence.
ETOPEDIE	Společenskovední disciplína zabývající se výchovou osobami s poruchami chování.
FUNDRASINGOVÉ AKTIVITY	Získávání finančních prostředků pro neziskové organizace v nestátním sektoru sociální práce.
FUNDRASING	Profesionální, cílená organizačně i časově promyšlená aktivita zaměřená na vyhledávání sponzorů a získávání finančních prostředků na podporu veřejně prospěšné či dobročinné činnosti.
KOMUNITNÍ ORGANIZACE	Soudobá sociálně orientovaná prevence působící proti sociálně patologickým jevům ve společnosti.
LIBERTARIÁNSKÉHO LIBERALISMU	Libertarianismus je radikální forma liberalismu.
LIBERALIZMUS	Politické a ekonomické hnutí, směr zdůrazňující politickou a hospodářskou svobodu, toleranci, omezení vlivu státní moci, uznání soukromého vlastnictví.
NONVERBÁLNÍ KOMUNIKACE	Slova vyřčená mluvčím mohou mít jiný význam, jinou hodnotu, než má mluvčí skutečně na mysli. Skloněná hlava, sklopený pohled nebo mrknutí okem, úsměv či naopak zkroušený výraz, svraštělé čelo. Tyto znaky nonverbální komunikace vyřčená slova doprovází a upřesňují je.

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Dle zákona č. 257 Sb. 2000, §2/1 **Probací** se pro účely tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.

§2/2 **Mediací** se pro účely tohoto zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediaci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.

PSYCHOPEDIE

Vědní disciplína zabývající se problematikou mentálně retardovaných osob.

SOCIÁLNĚ ETIZAČNÍ FUNKCE

Funkce státu související s prosazením sociální spravedlnosti k vytvoření funkční rovnosti ve společnosti.

SOCIÁLNÍ INTERVENCE

Zásah sociálního pracovníka vedoucí k odstranění nežádoucího jednání jedince.

SOCIÁLNÍ POLITIKA

Je vědní disciplína, která se zabývá fungováním a strategií sociální správy.

SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ	Společenství lidí, ve kterém člověk žije a pracuje.
SOMATOPEDIE	Jednou ze speciálněpedagogických disciplín, která se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem osob s postižením hybnosti.
STREETWORK	Intervence sociálního pracovníka v přirozeném prostředí klienta.
SURDOPEDIE	Jednou ze speciálněpedagogických disciplín, která se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem osob s postižením sluchu.
TYFLOPEDIE	Jednou ze speciálněpedagogických disciplín, která se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem osob se zrakovým postižením.
VERIFIKOVANÉ ZNALOSTI	Vycházející z dosavadních poznatků a vyžadující přeměnu do ověřených znalostí.
WELFARE STATE	Anglický výraz pro „sociální stát“.